

ПОГОДЖЕНО
Виконавчий комітет
Жмеринської міської ради
Вінницької області

Жмеринський
міський голова

*Анатолій КУШНІР

« * 4227893 * 2021 рік

ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ
ДОКУМЕНТУ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ
СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ЖМЕРИНСЬКОЇ МІСЬКОЇ
ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ДО 2030 РОКУ

Директор

*Марія УРАЗОВСЬКА

ХАРКІВ

2021

Зміст

Назва розділу	Стор.
Вступ	3
1. Зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування	15
2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)	31
3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)	80
4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо терitorій з природоохоронним статусом (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)	94
5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування	98
6. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності – 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків	115
7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування.	118
8. Обґрутування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки).	120
9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування, у тому числі для здоров'я населення.	122
10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у т.ч. для здоров'я населення	125
11. Резюме нетехнічного характеру інформації, розраховане на широку аудиторію	126
12. Перелік виконавців звіту про стратегічну екологічну оцінку	130

Вступ

На сучасному етапі розвитку суспільства все більшого значення у міжнародній, національній і регіональній політиці набуває концепція збалансованого (сталого) розвитку, спрямована на інтеграцію економічної, соціальної та екологічної складових розвитку. Поява цієї концепції пов'язана з необхідністю розв'язання екологічних проблем і врахування екологічних питань в процесах планування та прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку країн, регіонів та населених пунктів. Стратегічна екологічна оцінка стратегій, планів та програм дає можливість зосередитися на всебічному аналізі можливого впливу планованої діяльності на довкілля та використовувати результати цього аналізу для запобігання або поганшення екологічних наслідків в процесі стратегічного планування.

Стратегічна екологічна оцінка (далі – CEO) – це новий інструмент реалізації екологічної політики, який базується на простому принципі: легше запобігти негативним для довкілля наслідкам діяльності на стадії планування, ніж виявити та вправляти їх на стадії впровадження стратегічної ініціативи.

Метою CEO є забезпечення високого рівня охорони довкілля та сприяння інтеграції екологічних факторів і підготовці планів і програм з метою забезпечення збалансованого (сталого) розвитку.

В Україні створені передумови для імплементації процесу CEO, пов'язані з розвитком стратегічного планування національної практики застосування екологічної оцінки.

Нормативно-правова база проведення CEO в Україні

Основними міжнародно-правовими документами щодо проведення CEO є: Протокол про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколошне природне середовище у транскордонному контексті (Конвенція ЕСПО), ратифіковано Верховною Радою України (від 01.07.2015 №562-VIII), та Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколошне природне середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС.

Засади екологічної політики України визначені Законом України «Про основні засади (Стратегії) державної екологічної політики на період до 2030 року» (схвалено Верховною Радою України 28 лютого 2019 року). В цьому законі CEO згадується в основних інструментах реалізації державної екологічної політики. Тобто стратегічна екологічна оцінка та оцінка впливу на довкілля – дістя змогу запобігти негативному впливу на навколошне природне середовище та встановити відповідність запланованої чи здійснюваної діяльності нормам і вимогам законодавства про охорону навколошнього природного середовища, раціональне використання і відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки тощо.

CEO в Україні здійснюється на основі принципів законності та об'єктивності, гласності, участі громадськості, наукової обґрунтованості, збалансованості інтересів, комплексності, запобігання екологічній шкоді, довгострокового прогнозування, достовірності та повноти інформації у проєкті документа, міжнародного екологічного співробітництва.

Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» регулює відносини у сфері оцінки наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, виконання документів державного планування та поширюється на документи державного планування, які стосуються сільського господарства, лісового господарства, рибного господарства, енергетики, промисловості, транспорту, поводження з відходами, використання водних ресурсів, охорони довкілля, телекомуникацій, туризму, містобудування або землеустрою (схеми) та виконання яких передбачатиме реалізацію видів діяльності (або які містять види діяльності та об'єкти), щодо яких законодавством передбачено здійснення процедури оцінки впливу на довкілля (у відповідності до вимог Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»), або які вимагають оцінки, зважаючи на ймовірні наслідки для територій та

об'єктів природно-заповідного фонду та екологічної мережі (далі – території з природоохоронним статусом).

Об'єкт СЕО і рівень планування

Об'єкт стратегічної екологічної оцінки – Стратегія розвитку Жмеринської міської територіальної громади до 2030 року (далі – Стратегія) є документом державного планування місцевого рівня, та скерована на покращення умов життя як мешканців громади, так і гостей, туристів, інвесторів через поліпшення бізнес- та інвестиційного клімату, її культурної привабливості, якості громадського середовища та системи надання ринкових і неринкових послуг. Основою для Стратегії стали конкурентні переваги громади, а також ті можливості, які відкриваються через зміни в його зовнішньому оточенні.

Для ефективної реалізації регіональної та місцевої політики необхідно узгодження цілей, пріоритетів, завдань і заходів центральних, регіональних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування стосовно як розв'язання нагальних проблем розвитку, так і досягнення довгострокових стратегічних цілей. Тому, розробка та реалізація Стратегії розвитку громади здійснюється на основі системи взаємопов'язаних документів: Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки та План заходів з її реалізації; Стратегія збалансованого регіонального розвитку Вінницької області на період до 2027 року та План заходів з її реалізації.

Реалізація Стратегії передбачається в рамках стратегічного партнерства влади, громади та бізнесу, де кожен партнер зможе знайти своє місце і свої інтереси та внести відповідний вклад у розвиток громади.

Стратегія містить два компоненти – «стратегічний», тобто систему стратегічних і оперативних цілей, досягнення яких повинно привести до стратегічного бачення розвитку громади, та «оперативний», як окремі програми по кожному стратегічному напрямку, що складається з проектів місцевого розвитку, в рамках яких передбачені реалістичні цілі, конкретні заходи, потенційні виконавці та фінансові ресурси, необхідні для реалізації проекту.

Методологія розробки Стратегії містить кілька рівнів, серед яких – метод стратегічного управління розвитком територіальної громади як територіальної соціально-економічної системи, сукупність процесів (етапів, кроків) при укладанні (розробленні) Стратегії, а також прикладні методики та техніки, які застосовуються в тому чи іншому процесі.

Характеристика розвитку та економіка Жмеринської МТГ

Жмеринська міська територіальна громада була утворена 29 жовтня 2019 року, в зв'язку з добровільним приєднанням Жуковецької, Коростівецької, Рівської сільських територіальних громад. В листопаді 2019 року до складу МТГ увійшла Леляцька сільська територіальна громада і в результаті Жмеринську міську територіальну громаду утворили 14 населених пунктів.

25 жовтня 2020 року, відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 12.06.2020 № 707-р «Про визначення адміністративних центрів та затвердження територій територіальних громад Вінницької області», до складу Жмеринської міської територіальної громади входить місто обласного значення Жмеринка, яке є адміністративним центром, Брайлівська селищна рада та 11 сільських рад, а саме: Біликовецька, Дубівська, Жуковецька, Кармалюківська, Коростівецька, Куриловецька, Леляцька, Лисогірська, Людавська, Почапинецька, Рівська.

Станом на теперішній час Жмеринська МТГ є найбільшою громадою у Вінницькій області до якої входить місто обласного значення Жмеринка, смт. Брайлів та 32 сільських населених пунктів. Площа території громади – 530,5 км².

Загальна кількість жителів громади становить 49,4 тис. осіб, з них: 38,8 тис. осіб – міських жителів, 10,6 тис. осіб – сільська місцевість. Загалом чисельність населення по

м. Жмеринка, смт. Браїлів та сільських населених пунктах має тенденцію щорічного зниження. Основний фактор, який впливає на формування чисельності населення – природне скорочення.

Середньомісячна заробітна плата штатного працівника у м. Жмеринка за III квартал 2020 року становить 10802,0 грн., що у порівнянні з відповідним періодом 2019 року менше на 11,3 %. Середньомісячна заробітна плата в місті перевищує в два рази обсяг мінімальної заробітної плати. У III кварталі 2020 року обсяг середньомісячної заробітної плати у м. Жмеринка до середнього рівня по Вінницькій області становить 103,1 %.

В Жмеринській МТГ забезпечено стабільну виплату всіх пенсійних зобов'язань, а також докладається максимум зусиль для швидкого й повного перерахунку пенсійних виплат у зв'язку із змінами в законодавстві. На обліку перебуває 34,5 тис. отримувачів пенсій (близько 19,4 тис. осіб – жителі Жмеринської МТГ). Середній розмір пенсії за 11 місяців 2020 року склав 1607,26 грн. Призначено 572 нових пенсійних справи. Виплачено пенсій на суму 55466,5 тис. грн.

Ринок праці та його складові, протягом 2020 року, змінювались під впливом тих об'єктивних процесів, які відбуваються у економіці міста впродовж останнього часу. Економічна ситуація, в якій знаходиться країна, мала значний вплив на зайнятість населення. Підвищення мінімальної заробітної плати призвело до зростання середньої заробітної плати по місту, покращення умов праці найманих працівників та певною мірою, легалізації частини тіньової зайнятості. В той же самий час введення карантинних заходів у зв'язку з поширенням епідемії, спричиненої коронавірусом COVID-19 призвело до негативних явищ на ринку праці міста, таких, як значне зростання безробіття та зменшення кількості вільних робочих місць.

Загалом протягом 2020 року на обліку в Жмеринській міськрайонній філії Вінницького ОЦЗ перебували 1083 осіб жителів міста (2019 рік – 814 осіб), які мали статус безробітного. Працевлаштовані 217 безробітних жителів міста, рівень працевлаштування безробітних по місту склав 20 %, що на 8 % нижче від показника 2019 року. До професійного навчання було залучено 42 особи, а рівень охоплення професійним навчанням безробітних склав 3,9 %. Значна кількість безробітних громадян проходили профнавчання за рахунок стажування на робочих місцях та під замовлення роботодавців, що забезпечило рівень працевлаштування після навчання 100 %. Крім безробітних, філією було працевлаштовані 341 особа, які статус безробітного не отримували, а загальна кількість працевлаштованих (разом з безробітними) склала 600 осіб. До оплачуваних громадських та тимчасових робіт було залучено 5 осіб по м. Жмеринка.

Станом на 01.01.2021 у сфері малого і середнього бізнесу зареєстровано 1 850 суб'єктів малого підприємництва, з них юридичних осіб 302, фізичних осіб 1 548. Одночасно, кількість діючих суб'єктів малого підприємництва складає 1 660 одиниць, з них 163 юридичні особи та 1 497 фізичних осіб.

Кількість зареєстрованих та діючих суб'єктів середнього підприємництва складає 11 одиниць.

Протягом 2020 року зареєстровано 4 підприємства – юридичні особи. Підприємств, що припинили діяльність – 4.

У загальній структурі економіки частка промисловості поступається торгівлі та наданню послуг. За своєю структурою сучасна економіка Жмеринської МТГ в основі надання торговельних послуг (58 %). Крім того, у зв'язку з приєднанням сільських територіальних громад до міста, з'явилася також частка аграрного виробництва в структурі економіки громади.

В структурі промисловості найвищу питому вагу займають галузі: машинобудування, галузь залізничного транспорту, виробництво будівельних матеріалів, лісова та деревообробна галузі.

Основні промислові підприємства, що розташовані на території міста: ТОВ «Артмаш» – виробництво будівельних та металевих конструкцій, подрібнювачів, грануляторів та ін.; ТОВ «ЖВРЗ «Експрес» – виробництво залізничних локомотивів і рухомого складу; ТОВ «Жмеринський металообробний завод», ПП «Корунд» –

виробництво машин і устаткування для сільського та лісового господарства; ТОВ «Кардинал» – виробництво металопрофілю; ТОВ «Синдикат компанії» – виробництво металообробних машин; ДП «Жмеринське лісове господарство» - виробництво деревини та виробів з неї; в сфері постачання пари та гарячої води – МКП «Енергоресурс»; в галузі будівництва працює ТОВ «Ніка-СВ».

На території приєднаних населених пунктів: в смт. Брайлів працює підприємство легкої промисловості, а саме: ТОВ «Швейна фабрика «Брайлівчанка», по поширенню спеціалізованого одягу. В с. Мартинівка впродовж багатьох років простоює найбільше підприємство в харчовій галузі це: ДП «Укрспирт» Мартинівське МПД з виробництва спирту етилового ректифікованого з харчової сировини.

Фонд державного майна продав на аукціоні Мартинівське місце провадження діяльності за понад 84 мільйони гривень. Перелік майна складався з 532 найменувань будівель, обладнання, рухомого та іншого майна. В результаті аукціону, в якому було п'ять учасників, Мартинівське МПД продали ТОВ «УКРКЕРАМРЕСУРС».

Обсяг реалізованої промислової продукції (*товарів, послуг*) без ПДВ за січень-грудень 2020 року становить – 386,5 млн. грн., що становить 0,5 % до всієї реалізованої продукції по Вінницькій області. Обсяг реалізованої промислової продукції (*товарів послуг*) на одну особу без ПДВ та акцизу – 11 228,1 грн.

Станом на 01.01.2021 у громаді кількість фізичних осіб-підприємців складає 83,7 % від загальної чисельності суб'єктів підприємницької діяльності. Загальна чисельність осіб, знятих на малих підприємствах налічує 2 394 працівників та 2 347 найманих працівників, кількість знятих працівників у фізичних осіб-підприємців 552 та найманих працівників – 1 154 особи. Чисельність працюючих у суб'єктів середнього підприємництва складає 1 229 осіб.

Основу агропромислового комплексу громади складають 52 сільськогосподарських підприємства різних організаційно-правових форм господарювання та приватні господарства, з них: 9 приватних підприємства, 16 товариств з обмеженою відповідальністю, 27 фермерських господарств. В структурі виокремлюються два типи виробників: корпоративний (агрохолдинги, господарські товариства тощо) та індивідуальний (реальні фермери і приватні господарства населення).

Агропідприємства мають в обробітку площу в розмірі близько 20 тис. га ріллі, з них 43 % ріллі обробляється високо інтегрованими сільськогосподарськими підприємствами, 57 % – іншими підприємствами та фермерськими господарствами. Частка фермерських господарств в структурі використання ріллі становить близько 12 %.

У галузевій структурі сільського господарства Жмеринської МТГ провідне місце належить рослинництву, валова продукція даної галузі в середньому займає близько 85 %. Перевага надається вирощуванню зернових культур, а саме озимої пшениці, ячменю озимого та ярого, кукурудзи, гороху та проса, з технічних культур вирощують озимий та який ріпак, сою, соняшник.

Галузь тваринництва представлена в єдиному підприємстві, яке займається вирощуванням та реалізацією свинини. В підприємстві утримується близько 10 тис. голів свиней.

Основними виробниками молока в громаді залишаються господарства фізичних осіб, які забезпечують 100 % обсягів виробництва молока.

Згідно забезпечення супроводу інвестиційної діяльності при Жмеринській міській раді на сьогоднішній день проведений детальний аналіз вільних земельних ділянок (*green field*) та земельних ділянок з розташуванням на них нежитлових приміщень (*brown field*), в результаті визначено з них найбільш перспективні, а це 3 земельні ділянки виробничого призначення загальною площею 8,25 га по вулицях Барляєва, Будівельників, Асмолова та 5-ть приміщень, які є комунальною власністю.

Сформована інформація щодо інвестиційних можливостей територій старостинських округів громади: Коростівецький старостинський округ с. Корості в ця інвестиційна пропозиція – господарський двір площею 14,7 га, та с. Слобода-Носковецька інвестиційна пропозиція – господарський двір площею 3,0 га та 1,0 га, Рівський старостинський округ: інвестиційна пропозиція – земельна ділянка площею 6,3 га, став

площею 83,3 га; вапняковий кар'єр площею 4,6 га із запасом сировини 10,7 тис. м³; Леляцький старостинський округ: інвестиційна пропозиція – по земельній ділянці на 15,0 га; Жуковецький старостівський округ: інвестиційна пропозиція – земельна ділянка сільськогосподарського призначення загальною площею 8,4 га, та два господарських двори площею на 6,8 га, 11,5 га, підсобне приміщення площею 58,4 м², також на території округу знаходяться: родовище «Будьки» запас сировини 72,7 тис. м³ та родовище «Лиса гора» запас сировини 60,8 тис. м³, приміщення яке не використовується площею 132,00 м²; Людавський старостинський округ: дві земельних ділянки на 6 га - під будівництво теплиць та лісопильня (20 га); в Дубівському старостинському окрузі: приміщення бувшого дитячого садочку загальною площею 288 м² з будівлею кухні на 91 м², котельною площею 48 м², будівля пошти 45 м²; Куриловецький старостинський округ: будівля сільського клубу, дитячого садочку та дільничної лікарні; Лисогірський старостинський округ: приміщення школи загальною площею 250 м², яке не використовується; Почапинецький старостинський округ: дві земельні ділянки площею 16 га та 10 га (тваринницька ферма); Браїлівський старостинський округ: дві земельних ділянки на 4 га та 75 га.

Товарна структура експорту Жмеринської МТГ становить: деревина і вироби з неї, машини, обладнання та механізми, електротехнічне обладнання, продукти рослинного походження, різні промислові товари. Основними статтями імпортних надходжень є: живі тварини, продукти тваринного походження, машини, обладнання та механізми, електротехнічне обладнання.

За останні роки найбільшими експорт орієнтованими підприємствами є: ДП «Жмеринське лісове господарство» (деревина); ТОВ «Артмаш», ПП «Корунд», ТОВ «Жмеринський металообробний завод» (сільськогосподарська техніка та металоконструкція), ТОВ «Жмеринський «Агромаш» та ін.

Підприємства, що імпортують товари: ТОВ «Фірмовий смак» (молодняк свиней), ТОВ «КВ «Кардинал», ТОВ «ВВВ-Сервіс», ТОВ «Кусто Агро» та ін.

Освітня сфера Жмеринської МТГ – це розгалужена мережа закладів дошкільної, загальної середньої та позашкільної освіти, де особливе місце відведено освіті дітей з особливими освітніми потребами.

Станом на 01.01.2021 мережа закладів освіти Жмеринської міської територіальної громади нараховує 43 заклади комунальної власності: 20 дошкільної, 20 загальної середньої, 2 позашкільної освіти та інклузивно-ресурсний центр, де загалом здобувають освіту 8 125 дітей дошкільного та шкільного віку, з них 773 особливими освітніми потребами. Проте наявна мережа все ще неспроможна в повному обсязі охопити всіх дітей якісними освітніми послугами.

Існує проблема фінансової спроможності забезпечення наявної мережі. Адже через низьку фактичну наповнюваність шкіл сільської місцевості (4,5) витрати на 1 дитину складають близько 75 тис. грн. на рік, що в 3,5 разів більше, ніж витрати на дитину (21 тис. грн.) у міських школах.

Разом з тим, спостерігається позитивна динаміка зміни черги на влаштування дітей у заклади дошкільної освіти. Загалом упродовж 2020 року черга в ЗДО скоротилась на 20 % і станом на кінець року становить 50 дітей віком від 2 до 5 років.

Сфера загальної середньої освіти є найбільшою в системі освіти міської територіальної громади. На початок 2021 року вона охоплює 20 закладів загальної середньої освіти, з них: 4 опорних заклади та 7 філій. Таким чином, загальною середньою освітою охоплено 6335 учнів, яким освітній процес забезпечують 512 педагогічних працівників.

На території Жмеринської МТГ розташовані 4 вищі навчальні заклади (Жмеринська філія приватного вищого навчального закладу «Університет сучасних знати», Жмеринська філія Вінницького фахового коледжу менеджменту, Жмеринське вище професійне училище, Браїлівський професійний ліцей).

Позашкільна освіта Жмеринської МТГ спрямована розвиток здібностей і талантів дітей та молоді та представлена такими закладами: ЗПО «Жмеринський Центр позашкільної роботи», ЗПО «Будинок творчості школярів та юнацтва», Дитяча музична

школа, а також функціонують групи художнього відділу, хорового відділу та інструментальної гри. Концертний зал школи розрахований на 200 посадкових місць.

Реалізацію державної політики в галузі культури по Жмеринській міській територіальній громаді забезпечує 18 закладів культури: дитяча музична школа, міський історичний музей, комунальний заклад «Публічна бібліотека» Жмеринської МТГ з філіями, у яких працює 95 осіб. В 2020 році до мережі закладів культури приєдналося 15 сільських закладів культури: 7 бібліотек, 2 будинки культури та 6 клубів.

Стратегічна екологічна оцінка Стратегії дає можливість зосередитися на всебічному аналізі можливого впливу планованої діяльності на довкілля та здоров'я населення, а також використовувати результати цього аналізу для запобігання або пом'якшення екологічних наслідків в процесі стратегічного планування.

Задля забезпечення високого рівня охорони довкілля та сприяння інтеграції екологічних факторів у підготовку ДДП з метою забезпечення збалансованого (сталого) розвитку території Жмеринської МТГ, на замовлення Виконавчого комітету Жмеринської міської ради ТОВ НТВК «УКРАЇНА» розроблено Звіт про стратегічну екологічну оцінку документу державного планування Стратегії розвитку Жмеринської міської територіальної громади до 2030 року.

Рівень планування – місцевий.

CEO та стадії її здійснення

Стратегічна екологічна оцінка виконується відповідно до Прикінцевих та Переходних положень Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», постанови Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695 «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021 – 2027 роки», постанови Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 № 932 «Про затвердження Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів» у звіті про стратегічну екологічну оцінку документу державного планування Стратегії, що розробляється згідно Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування, затверджених Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 № 296, в обсягах визначених вимогами статті 11 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

Оцінка проводилась паралельно з підготовкою Стратегії.

Для розробки CEO передбачається:

- проведення аналізу існуючих матеріалів щодо стану довкілля (доповідь про стан довкілля, дані моніторингу стану довкілля, статистичні дані та таке інше);
- лабораторні дослідження стану довкілля та їх аналіз (у разі необхідності);
- проведення незалежний експертних оцінювань та наукових досліджень (у разі необхідності).

Запропонована методологія проведення CEO Стратегії, як і методологія розроблення самої Стратегії, складається з шести етапів:

Етап 1. Підготовчий

1.1. Прийняття рішення про проведення CEO. На даний момент в Україні не визначена законодавча процедура проведення CEO. Тому рішення щодо проведення CEO було прийняте Виконавчим комітетом Жмеринської міської ради.

1.2. Створення робочої групи з CEO та забезпечення її постійної взаємодії з усіма розробниками Стратегії. Робоча група може формуватися з представників органів влади та місцевого самоврядування, експертів з охорони довкілля, експертів з CEO, науковців, представників громадськості та інших заінтересованих сторін. Робочій групі має бути

забезпечений вільний доступ до інформації та можливість надавати коментарі й рекомендації розробникам Стратегії.

1.3. Визначення кола органів влади, які братимуть участь у консультаціях. СЕО передбачає необхідність проведення консультацій з природоохоронними органами та органами охорони здоров'я, яким має бути надана можливість прокоментувати проект Стратегії та звіт про СЕО.

1.4. Визначення кола заінтересованих сторін і необхідного ступеня залучення громадськості до участі та консультацій. Успішна та ефективна участь громадськості є важливою для успіху СЕО. Відповідно до Протоколу про СЕО громадськості мають бути надані можливості для участі в СЕО. Проект Стратегії та звіт про СЕО мають бути своєчасно доведені до відома громадськості. Заінтересованій громадськості повинна бути надана можливість висловити свою думку щодо проекту Стратегії, а також щодо звіту про СЕО.

1.5. Інформування громадськості. Вимоги щодо інформування громадськості сформульовані в статті 5 «Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля» (Орхуська конвенція). Інформування громадськості є важливою складовою на усіх етапах СЕО. На підготовчому етапі необхідно проінформувати про початок процесу СЕО та формування Робочої групи з СЕО.

Етап 2. Визначення сфери охоплення СЕО

2.1. Визначення ключових регіональних екологічних проблем. Огляд екологічних проблем необхідний для того, щоб допомогти зосередити СЕО на тих складових довкілля, які є важливими для регіону дослідження. Група з СЕО має визначити головні екологічні проблеми на основі наявних аналітичних матеріалів. Рейтинг цих проблем може бути визначений шляхом експертного опитування членів робочої групи з СЕО, а також більш широкого соціологічного опитування.

2.2. Визначення просторових і часових меж оцінки. Просторовий масштаб оцінки має охоплювати природні, соціально-економічні та культурні ресурси та регіональні взаємозв'язки між ними, а також практику землекористування, на яку може потенційно вплинути будь-який з альтернативних сценаріїв, розроблених для регіону дослідження. Ідеальними є випадки, коли просторові межі оцінки співпадають з природними межами річкових басейнів, геологічних регіонів або екосистем.

2.3. Проведення консультацій з природоохоронними органами та органами охорони здоров'я щодо того, яка інформація має бути включена до звіту про СЕО.

Етап 3. Оцінка екологічної ситуації на території

3.1. Збір та аналіз інформації про поточний стан складових довкілля, включаючи значення ключових екологічних показників. Необхідно визначити складові довкілля (як екологічні, так і соціально-культурні), на яких буде зосереджено увагу регіональної СЕО. Важливо визначити ключові показники, які характеризують стан складових довкілля. Ці показники дозволяють особам, що приймають рішення, оцінити зміни у довкіллі, зосередивши увагу на тих параметрах, які реагуватимуть на зміни і створюватимуть зворотний зв'язок, а також тих параметрах, моніторинг яких буде ефективним. Зібрана інформація дозволить оцінити поточний стан довкілля.

3.2. Проведення SWOT-аналізу з точки зору екологічної ситуації. SWOT-аналіз дозволяє виявити сильні і слабкі сторони екологічної ситуації в області, а також можливості й загрози, які впливатимуть на екологічну ситуацію. Виявлення загроз сприятиме оцінці їхнього впливу на довкілля, а визначення можливостей сприятиме пошуку шляхів зменшення впливу планованої діяльності на довкілля.

3.3. Проведення аналізу трендів стану довкілля. Якісна оцінка екологічних проблем регіонального розвитку в минулому є основою для початку розроблення документації з СЕО. В багатьох випадках 50 % і більше загального часу на проведення СЕО витрачається саме на визначення базового рівня стану довкілля.

Етап 4. Проведення СЕО (оцінка запропонованих заходів щодо впливу на довкілля та відповідність національним і регіональним екологічним цілям)

4.1. Оцінка ступеню врахування національних і регіональних екологічних цілей в заходах і завданнях Стратегії. Група з CEO оцінює ступінь врахування природоохоронних національних і регіональних цілей в рамках пропонованої Стратегії. Для цього використовуються екологічне законодавство, стратегічні документи національної екологічної політики, регіональні стратегічні документи та національні й регіональні екологічні програми.

4.2. Проведення консультацій з громадськістю щодо екологічних цілей. Результати оцінки ступеню врахування екологічних цілей слід обговорити з громадськістю для того, щоб зібрати зауваження та пропозиції і врахувати їх в документації з CEO.

4.3. Визначення можливих чинників змін антропогенного та природного характеру. Чинники змін у регіоні можуть бути антропогенними або природними. До таких чинників відносять також регіональну політику та управлінські дії. Зміни екологічної ситуації в області часто обумовлені взаємодією економічних, адміністративних, демографічних і соціально-культурних чинників, а також рівнем розвитку промисловості, сільського господарства, науки і технологій. Чинниками регіональних змін можуть бути розширення або скорочення певних галузей економіки (гірничодобувна промисловість, енергетика, сільське господарство, переробна промисловість, лісове господарство тощо); зміна моделей міського та сільського розвитку; розширення або звуження взаємодії між органами державної влади, органами місцевого самоврядування, бізнесом і громадськими організаціями; зміни чисельності населення в регіоні; зміни у практиці землекористування тощо. Важливо також виокремити чинники регіонального рівня і чинники, пов'язані з національними, міжнародними та глобальними впливами. Чинники більш високого (надрегіонального) рівня часто пов'язані з національною політикою та міжнародними угодами, спрямованими, наприклад, на збалансований розвиток, збереження біорізноманіття, протидію зміні клімату.

4.4. Проведення оцінки впливу Стратегії на складові довкілля. У випадку, коли у Стратегії передбачаються конкретні заходи і завдання, що мають територіальну прив'язку, група з CEO оцінює вплив пропонованих заходів на складові довкілля (вплив на атмосферне повітря, воду, ґрунти, природні ресурси, флору і фауну). У випадку, коли неможливо чітко визначити територіальну прив'язку конкретних заходів і завдань, оцінка впливів Стратегії ґрунтується на експертній оцінці членів робочої групи з CEO. Для оцінки впливу можуть бути використані контрольні переліки, а також матриці взаємодій, конфліктів і синергізмів.

4.5. Проведення оцінки впливу Стратегії на стан здоров'я населення. У випадку, коли в Стратегії передбачаються конкретні заходи і завдання, що мають територіальну прив'язку, група з CEO оцінює вплив пропонованих заходів на стан здоров'я населення. У випадку, коли неможливо чітко визначити територіальну прив'язку конкретних заходів і завдань, оцінка впливів Стратегії ґрунтується на експертній оцінці членів робочої групи з CEO. Для оцінки впливу можуть бути використані контрольні переліки, а також матриці взаємодій, конфліктів і синергізмів.

Етап 5. Розроблення документації з CEO та передача на затвердження

5.1. Підготовка звіту про CEO та рекомендацій щодо запобігання, скорочення або пом'якшення потенційних негативних впливів на довкілля та здоров'я населення, які можуть бути результатом реалізації Стратегії. Усі етапи проведення CEO мають знайти своє відображення в звіті про CEO. На основі проведеного аналізу група з CEO готує рекомендації щодо запобігання, скорочення або пом'якшення потенційних негативних впливів на довкілля та здоров'я населення, які можуть бути результатом реалізації Стратегії.

5.2. Обговорення документації, збір і врахування пропозицій зацікавлених органів влади та громадськості. Обговорення документації з CEO є суттєвою складовою CEO, оскільки це дозволяє не лише ознайомити громадськість з результатами CEO, а й зібрати пропозиції заинтересованих органів влади та громадськості до Стратегії. Заінтересовані органи влади можуть оцінити правильність організації процесу CEO та оцінити якість документації з CEO.

5.3. Розроблення остаточного проекту документації з CEO та передача в МТГ для

розгляду. Група з СЕО забезпечує врахування в звіті про СЕО рекомендацій заінтересованих органів влади та громадськості. Звіт про СЕО, розроблений в процесі СЕО, передається регіональним органам влади для розгляду та ухвалення. Загалом, рекомендації СЕО мають бути максимально враховані в кінцевому варіанті Стратегії.

5.4. Забезпечення доступу громадськості до розробленої документації. Розроблена документація з СЕО має розміщуватися на вебсайті МТГ поряд із затвердженою Стратегією.

Етап 6. Моніторинг фактичного впливу впровадження Стратегії на довкілля

6.1. Створення системи моніторингу та оцінки впливу Стратегії на довкілля. Документація з СЕО має містити пропозиції щодо організації системи моніторингу впливу впровадження Стратегії на довкілля. Ця система має враховувати той факт, що планування регіонального розвитку – це поступовий процес, який залежить від розроблення та схвалення Стратегії, відбору проектів з її реалізації, моніторингу фактичного впливу та запуску нового циклу планування. СЕО має бути складовою частиною усіх цих етапів планування. У зв'язку з цим, хід реалізації Стратегії необхідно контролювати з врахуванням: 1) показників, які характеризують виконання природоохоронних заходів під час реалізації Стратегії; 2) результатів оцінки впливу на довкілля окремих проектів, які виконуватимуться в рамках Стратегії.

6.2. Утворення робочого органу з моніторингу впливу Стратегії на довкілля. Для моніторингу впливу Стратегії на довкілля має бути створений робочий орган. Цей орган може функціонувати у складі робочої групи з моніторингу Стратегії. До його складу можуть увійти члени робочої групи з СЕО, а також представники громадськості. Робочий орган з моніторингу має забезпечити доступ громадськості та органів влади до результатів моніторингу.

Слід зазначити, що стратегічна екологічна оцінка визначаються умови для реалізації видів діяльності або об'єктів, щодо яких законодавством передбачено здійснення процедури оцінки впливу на довкілля (у тому числі щодо визначення місцезнаходження, розміру, потужності або розміщення ресурсів), ймовірні наслідки від такої діяльності та об'єктів, інше.

Під час підготовки звіту про СЕО в якості джерела необхідної інформації будуть використовуватися нормативно-правові акти, матеріали щорічних доповідей про стан довкілля та соціально-економічне становище, матеріали науково-дослідних робіт, архівні матеріали, відкритих даних з офіційних вебсайтів.

В зв'язку з тим, що стратегічні рішення завжди приймаються в умовах дефіциту інформації і закрити всі прогалини в рамках СЕО не можливо, да і це не має практичного сенсу. Частину важливих досліджень, Методичними рекомендаціями із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування, затвердженими Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 № 296, рекомендується перенести на більш низькі рівні планування, в тому числі на рівень реалізації конкретної планованої діяльності, що визначена вимогами Закону України «Про оцінку впливу на довкілля».

Передбачається проведення цільового аналізу та буде здійснена оцінка наслідків реалізації ДДП.

Забезпечення доступу та врахування думки громадськості під час розроблення ДДП та здійснення СЕО

В рамках проведення процедури стратегічної екологічної оцінки ДДП «Стратегії розвитку Жмеринської міської територіальної громади до 2030 року» складено заяву про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки опубліковано у друкарських засобах масової інформації, а саме:

- газета «Жмеринська газета» від 23.04.2021 № 17 (494);

- газета «Наша газета» від 28.04.2021 № 17 (1328).

Замовником ДДП – Виконавчий комітет Жмеринської міської ради забезпечується вільний доступ громадськості до документів протягом усього строку громадського обговорення в приміщенні Жмеринської міської ради за адресою: Вінницька область, м. Жмеринка, вул. Центральна, буд. 4.

Відповідно до вимог Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», з метою одержання та врахування зауважень і пропозицій громадськості Замовником ДДП оприлюднено заяву про визначення обсягу СЕО проєкту документу державного планування «Стратегії розвитку Жмеринської міської територіальної громади до 2030 року» шляхом розміщення на офіційному вебсайті Жмеринської міської ради, з яким можна ознайомитися за посиланням: <http://zhmerinka-adm.gov.ua/news/zajava-pro-viznachennja-obsjagu-strategichnoji-ekologichnoji-otsinki>.

Рисунок 1. Місце розміщення заяви про визначення обсягу СЕО проєкту ДДП «Стратегії розвитку Жмеринської міської територіальної громади до 2030 року» на офіційному вебсайті Жмеринської міської ради.

The screenshot shows the homepage of the Zhmerinka City Council website (<http://zhmerinka-adm.gov.ua/>). The header features the city's coat of arms and the text "ЖМЕРИНСЬКА МІСЬКА РАДА". The main menu includes links for "Місто", "Міська влада", "Прозоре місто", "Громадянське суспільство", and "Жмеринчанину". A search bar and social media links are also present. The left sidebar contains links for "Корисне" (Useful), such as "Реєстрація до дитячого садочка", "Заяви управління та відділів", "Приймальна", "Відкритий бюджет", "Регуляторна політика", "Підтримка АПК", and "Інвестору". The right sidebar contains links for "Інвестор", "Петиції до Жмеринської міської ради", "Конкурси та гранти", "Програми розвитку громади", "Транспорт", and "Оголошення". The central content area displays a news article titled "ЗАЯВА про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки" (Application for determining the scope of strategic environmental assessment). The article details the scope of the SEA for the city's territorial community development strategy up to 2030, mentioning its purpose, components, and the process of determining its scope. It also lists the legal basis for the strategy and the period it covers.

3. Те, якою мірою документ державного планування визначає умови для реалізації видів діяльності або об'єктів, щодо яких законодавством передбачено здійснення процедур оцінки впливу на довкілля (у тому числі щодо визначення місцезнаходження, розміру, потужності або розміщення ресурсів)

Стратегія передбачає реалізацію заходів та проектів, спрямованих на усунення та пом'якшення дії чинників, шкідливих для навколошнього природного середовища та здоров'я населення, забезпечення екологічної безпеки, відтворення та підтримання у належному стані природних ресурсів на території Жмеринської МТТ.

Серед основних завдань Стратегії, що мають безпосередній вплив на навколошнє середовище, можна виділити:

- реконструкція, технічне переоснащення та розширення діючих виробничих потужностей на основі впровадження сучасних інноваційних, енергозберігаючих та екологічно безпечних технологій;
- будівництво, реконструкція та капітальний ремонт, модернізація мереж централізованої системи водопостачання, водовідведення та каналізації;
- реконструкція, модернізація, капітальний ремонт очисних споруд каналізації;
- будівництво мереж закритої дощової каналізації;
- здійснення робіт з благоустрою, розчистки та поліпшення санітарного, екологічного стану поверхневих водних об'єктів;
- реконструкція сміттєзвалищ;
- створення потужностей з переробки та утилізації твердих побутових відходів і рослинний відходів та інше.

З метою реалізації заходів Програми заплановано будівництво, розширення та реконструкція об'єктів планованої діяльності та передбачається розробка низки проєктів, серед яких можуть бути проекти, які відповідно до пунктів 8, 18 частини другої та пунктів 4, 5, 10, 11, 13 частини третьої статті Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» підлягатимуть оцінці впливу на довкілля до прийняття рішення про провадження планованої діяльності.

Відповідно до частини першої статті Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», здійснення оцінки впливу на довкілля є обов'язковим у процесі прийняття рішення про провадження планованої діяльності, визначеного пунктом 13 частини третьої статті третьої.

Така планована діяльність підлягає оцінці впливу на довкілля до прийняття рішення про провадження планованої діяльності.

4. Розгляд імовірних екологічних наслідків

4. Розгляд імовірних екологічних наслідків

Серед основних імовірних екологічних наслідків, пов'язаних з реалізацією Стратегії розвитку Жмеринської міської територіальної громади до 2030 року, наступні:

a) для довкілля:

1. Атмосферне повітря – можливе забруднення від стаціонарних джерел та пересувних джерел під час будівництва, розширення та реконструкції об'єктів планованої діяльності, що передбачаються завданнями Стратегії. З метою покращення стану атмосферного повітря на території МТТ Стратегією розглядається можливість зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря за рахунок модернізації промислового виробництва, зменшення його енергоємності за рахунок впровадження нових енергозберігаючих технологій. Також Стратегією заплановано збільшення кількості земельних насаджень;
2. Ґрунти – можливе забруднення, засмічення та порушення ґрунтів від неочищених господарсько-побутових та поверхневих (дощових і талих) стічних вод. З метою недопущення та зниження ризику забруднення ґрунтів на території МТТ завданнями Стратегії передбачається: будівництво, реконструкція та капітальний ремонт, модернізація мереж централізованої системи водопостачання, водовідведення та каналізації;
3. Поводження з відходами – можливе забруднення засміченням ґрунтів, ґрунтових вод, атмосферного повітря та інше, в зв'язку з нездовільним рівнем збору, перероблення, зневоднення та складування побутових та промислових відходів виробництва. Основним напрямком роботи у сфері поводження з відходами залишається вирішення питання забезпечення повного збирання відходів з метою передачі їх для подальшої утилізації, обробки (переробки) на спеціалізовані підприємства. З метою покращення існуючої ситуації із розміщенням та захороненням твердих побутових відходів на території МТГ Стратегією запланована реалізація природоохоронних заходів, в тому числі реконструкція сміттєзвалищ;
4. Водні ресурси – можливе забруднення водних об'єктів від неочищених господарсько-побутових та поверхневих (дощових і талих) стічних вод. З метою охорони водних ресурсів від забруднення завданнями Стратегії передбачається будівництво, реконструкція, капітальний ремонт, модернізація мереж централізованої системи водопостачання, водовідведення та каналізації, а також будівництво мереж закритої дощової каналізації. Крім того, Стратегією заплановано реконструкція, модернізація, капітальний ремонт очисних споруд каналізації;
5. Здоров'я населення – фізичні, хімічні чи біологічні характеристики забруднюючих речовин створюють чи можуть створити санітарно-епідеміологічні навантаження на здоров'я населення. Можливі санітарно-епідеміологічні навантаження на здоров'я населення МТГ від транспортної інфраструктури. Стратегією передбачається провадження заходів з охорони атмосферного повітря від забруднення та захисту від шуму. Заплановані заходи щодо збереження та охорона природних територій, з можливістю часткового використання в цілях рекреації чи туризму, що передбачає найбільший рівень збереження природного стану наявних біоценозів та забезпечить сприятливі санітарно-гігієнічні умови на території МТГ;

Український
Українська (розділенна) клавіатура
Для перевірки методів ввода нажміть
WINDOWS+ПРОБЕЛ.

b) для територій з природоохоронним статусом – реалізація напрямів Стратегії запланована за межами території та об'єктів природно-заповідного фонду, іх охоронних зон, земель природо-заповідного фонду України, територій та об'єктів, що мають особливу екологічну, наукову і естетичну цінність та об'єкти комплексної охорони, в зв'язку з чим можна зробити висновок, що реалізація природоохоронних заходів, що визначені Стратегією не має впливу на території з природоохоронним статусом;

В транскордонні наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення – зважуючи на географічне положення територій, на яких заплановано реалізацію завдань Стратегії, транскордонні наслідки реалізації напрямів Стратегії для довкілля, у тому числі здоров'я населення, відсутні та не очікуються.

5. Виправданні альтернативи, які необхідно розглянути, у тому числі якщо документ державного планування не буде затверджено

В процесі здійснення стратегічної екологічної оцінки Стратегії будуть розглянуті наступні альтернативи. Зважаючи на комплексність напрямів Стратегії, призначених для різних видів промислово-виробничої, соціальної, рекреаційної, комунікаційної діяльності, здійснюється розгляд виправданих альтернатив планованих рішень. При впровадженні завдань Стратегії, у порівнянні із існуючим станом, очікується позитивний вплив на навколошнє природне середовище, у тому числі на здоров'я населення. Найсприятливішим варіантом буде затвердження запланованої Стратегії. Разом з тим, в процесі здійснення стратегічної екологічної оцінки буде розглянуто наступну альтернативу: «Нульовий сценарій» – тобто опис, прогнозування та оцінка ситуації у випадку незатвердження зазначеного документа державного планування.

6. Дослідження, які необхідно провести, методи і критерії, що використовуватимуться під час стратегічної екологічної оцінки

Для розробки стратегічної екологічної оцінки передбачається:

- Проведення аналізу існуючих матеріалів щодо стану довкілля (доповідь про стан довкілля, дані моніторингу стану довкілля,

▲ Не захищено | zhmerinka-adm.gov.ua/news/zajava-pro-viznachennja-obsjagu-strategichnoji-ekologichnoji-otsinki

числі для здоров'я населення. Для запобігання, зменшення та погасяння негативних наслідків виконання документа державного планування передбачаються наступні заходи:

- модернізація промислового виробництва, зменшення його енергоефективності за рахунок впровадження нових енергозберігаючих технологій;
- впровадження роздільного збирання ТПВ, направлення їх на вторинну переробку;
- реконструкція сміттєзвалищ;
- ліквідація стихійних сміттєзвалищ та інше.

8. Пропозиції щодо структури та змісту звіту про стратегічну екологічну оцінку

Стратегічна екологічна оцінка буде виконана відповідно до Прийнятих положень Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», статті 5 Закону України «Про державні цільові програми», постанови Кабінету Міністрів України від 31.01.2007 № 106 «Про затвердження порядку розроблення та виконання державних цільових програм», змінами у звіті про стратегічну екологічну оцінку документу державного планування Стратегії розвитку Жмеринської міської територіальної громади до 2030 року, в обсягах визначених вимогами статті 11 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

9. Орган, до якого подаються зауваження і пропозиції, та строки подання

Зауваження і пропозиції до заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки документу державного планування – Стратегії розвитку Жмеринської міської територіальної громади до 2030 року подаються до Виконавчого комітету Жмеринської міської ради, за адресою: 23100, Вінницька область, м. Жмеринка, вул. Центральна, буд. 4. На електронну адресу: mvk@zhmr.gov.ua з темою листа «До заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки».

Срок подання зауважень та пропозицій 15 діб з дня оприлюднення заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки Стратегії розвитку Жмеринської міської територіальної громади до 2030 року. (відповідно до пунктів 5, 6 статті 10 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку»).

Пропозиції та зауваження, подані після встановленого терміну, не розглядаються.

Протягом строку громадського обговорення заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки (15 календарних днів) звернень, зауважень та пропозицій від громадськості не надходило.

Також заяву про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки ДДП було надіслано органам виконавчої влади, що реалізують державну політику у сфері охорони навколошнього природного середовища та у сфері охорони здоров'я.

В листі від 27.04.2021 № 01-15-01/907 від Управління розвитку територій та інфраструктури Вінницької обласної державної адміністрації були отримані пропозиції стосовно визначення обсягу дослідження та рівня деталізації інформації, що має бути включена до Звіту про стратегічну екологічну оцінку, та визначена низка питань, яким необхідно приділити увагу під час виконання стратегічної екологічної оцінки. Надані пропозиції були враховані під час здійснення СЕО та підготовки звіту, у відповідності до вимог діючого природоохоронного законодавства, Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» та з урахуванням «Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування», затверджених Міністерством екології та природних ресурсів України.

Департаментом охорони здоров'я та реабілітації Вінницької обласної державної адміністрації не надані зауваження і пропозиції до заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки проекту ДДП.

1. Зміст та основні цілі документу державного планування. Його зв'язок з іншими документами державного планування.

Стратегія розвитку Жмеринської міської територіальної громади до 2030 року (далі – Стратегія) є документом державного планування місцевого рівня, та скерована на покращення умов життя як мешканців громади, так і гостей, туристів, інвесторів через поліпшення бізнес- та інвестиційного клімату, її культурної привабливості, якості громадського середовища та системи надання ринкових і неринкових послуг. Основою для Стратегії стали конкурентні переваги громади, а також ті можливості, які відкриваються через зміни в їого зовнішньому оточенні.

Тенденцією розвитку сучасної України є зростання ролі регіонів і окремих територіальних громад до одиниць регіонального й місцевого рівня управління держави, які здатні, з одного боку, зменшити навантаження на органи центральної влади, перебравши на себе частину їх повноважень, а з іншого – максимально враховувати потреби місцевих жителів при прийнятті рішень. Цей процес є результатом децентралізації, регіоналізації та демократизації.

Для ефективної реалізації регіональної та місцевої політики необхідно узгодження цілей, пріоритетів, завдань і заходів центральних, регіональних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування стосовно як розв'язання нагальних проблем розвитку, так і досягнення довгострокових стратегічних цілей. Тому, розробка та реалізація Стратегії розвитку громади здійснюється на основі системи взаємопов'язаних документів: Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки та План заходів з її реалізації; Стратегія збалансованого регіонального розвитку Вінницької області на період до 2027 року та План заходів з її реалізації.

Стратегію розвитку Жмеринської міської територіальної громади до 2030 року розроблено відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», постанови Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695 «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки», постанови Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 № 932 «Про затвердження Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів».

Очікуваними результатами втілення Стратегії повинністати:

- Збільшення кількості робочих місць.
- Підвищення рівня доходів домогосподарств.
- Підвищення бізнесової та культурної привабливості громади через поширення бренду серед інвесторів та туристів.
- Підвищений рівень комфорtnості громадського середовища та якості надання послуг.

Реалізація Стратегії передбачається в рамках стратегічного партнерства влади, громади та бізнесу, де кожен партнер зможе знайти своє місце і свої інтереси та внести відповідний вклад у розвиток громади.

Стратегія містить два компоненти – «стратегічний», тобто систему стратегічних і оперативних цілей, досягнення яких повинно призвести до стратегічного бачення розвитку громади, та «оперативний», як окремі програми по кожному стратегічному напрямку, що складається з проектів місцевого розвитку, в рамках яких передбачені реалістичні цілі, конкретні заходи, потенційні виконавці та фінансові ресурси, необхідні для реалізації проекту.

Методологія розробки Стратегії містить кілька рівнів, серед яких – метод стратегічного управління розвитком територіальної громади як територіальної соціально-економічної системи, сукупність процесів (етапів, кроків) при укладанні (розробленні) Стратегії, а також прикладні методики та техніки, які застосовуються в тому чи іншому процесі.

Документ має модульний характер – окрім його напрямки є самодостатніми, автономними, сформованими в розрахунку на подальше впровадження через реалізацію проектів, кожен із яких є окремим елементом впровадження Стратегії, але впливатиме на загальний результат. При потребі, документ може бути доповнений іншими напрямами розвитку, які в подальшому громада визначить як ключові.

Стратегія ґрунтуються на інших документах стратегічного характеру, зокрема, Генеральному плані забудови територій, місцевих цільових програмах, які вже прийняті міською радою і впроваджуються її виконавчими органами. Основні положення Стратегії мають враховуватися при розробці щорічних та середньострокових Програм економічного й соціального розвитку Жмеринської міської територіальної громади, галузевих програм розвитку.

Залучення широкого кола громадян до створення Стратегії розвитку дозволяє ідентифікувати та знайти прийнятні шляхи усунення проблем громади, забезпечити налагодження діалогу між громадськістю та владою. При цьому однією з основних складових процесу планування є обов'язкова участь у ньому всіх активних та зацікавлених представників громади. Розроблена таким чином Стратегія відображає інтереси усіх громадян, а тому сприймається громадою як «своя». Створена разом з громадою Стратегія незалежно від особистісних якостей керівників або політичної ситуації спрямовується на покращення стандартів життя, зміцнення місцевої економіки та системи надання послуг.

Стратегія збалансованого регіонального розвитку Вінницької області на період до 2027 року передбачає такі стратегічні цілі: Конкурентоздатний регіон на основі інноваційного та сталого розвитку, регіон належного та ефективного урядування, сталого гуманітарного розвитку, регіон спроможних громад та безпечної середовища.

Одними із основних пріоритетів розвитку регіону стане швидке завершення адміністративно-територіальної реформи та регіональний розвиток, у тому числі розвиток людських ресурсів, створення нових високотехнологічних наукомістких та інноваційних підприємств як в промисловому, так і в аграрному секторах економіки, активізація міжмуніципального співробітництва, формування фінансово спроможних територіальних громад, покращенню їх соціальної інфраструктури, створенню нових робочих місць в сільській місцевості, розвиток інфраструктури медичних послуг, розвиток внутрішнього туризму (курортно-рекреаційного, екологічного, сільського зеленого туризму) та ін.

Стратегічні напрями, визначені Стратегією розвитку Жмеринської міської територіальної громади до 2030 року, сформовано відповідно до цілей Стратегії збалансованого регіонального розвитку Вінницької області на період до 2027 року.

Впровадження Стратегії розвитку Жмеринської міської територіальної громади сприятиме виконанню Стратегії збалансованого регіонального розвитку Вінницької області на період до 2027 року та забезпечить: покращення якості життя кожного члена суспільства, стабільне зростання людського капіталу, підвищення конкурентоспроможності економіки громади та розвиток інфраструктури підтримки бізнесу, розвиток нових місцевих і регіональних продуктів і послуг, зокрема у сфері рекреації та туризму, покращення стану навколошнього середовища.

Реалізація бачення Жмеринської громади забезпечить сталий розвиток громади в цілому та регіону на базі розвитку промисловості, сільського господарства, підвищення конкурентоспроможності малого та середнього бізнесу.

Громада стане місцем розвитку людського капіталу через привабливе спортивне, культурне, мистецьке, історико-пізнавальне, екологічно-безпечне середовище.

Сучасна територія з активною громадою, здатною співпрацювати з місцевою владою, стане сприятливим для життя та максимально комфортним для мешканців і гостей.

Стратегічна екологічна оцінка Стратегії дає можливість зосередитися на всеобічному аналізі можливого впливу планованої діяльності на довкілля та здоров'я населення, а також використовувати результати цього аналізу для запобігання або пом'якшення екологічних наслідків в процесі стратегічного планування.

Стратегічні напрями розвитку громади

Провівши аналіз існуючого стану громади, та опираючись на прогнози в Стратегії визначено 3 стратегічні напрями розвитку громади. Напрям А. Інвестиційна приваблива громада із розвиненим експортно-орієнтованим бізнесом, та напрям В. Комфортна громада, напрям С. Доступна громада.

Таблиця 1.1 Схема стратегії розвитку Жмеринської МТГ.

A. Інвестиційна приваблива громада із розвиненим експортно-орієнтованим бізнесом	B. Комфортна громада	C. Доступна громада
Стратегічні цілі		
A.*1. Розвиток громади як транспортно-логістичного вузла та промислового центру	B.1. Покращення технічної інфраструктури та благоустрою громади	C.1. Підвищення рівня надання освітніх послуг
A.2. Розвиток агропромислового виробництва	B.2. Забезпечення підвищення енергоефективності громаді	C.2. Забезпечення доступу до якісної системи охорони здоров'я та популяризація здорового способу життя
A.3. Розвиток підприємницького потенціалу громади	B.3. Поліпшення екологічного стану навколишнього середовища	C.3. Забезпечення можливостей для активного відпочинку та змістового дозвілля мешканців громади
A.4. Ефективна інвестиційна політика та маркетинг території	B.4. Ефективна система безпеки громади	C.4. Забезпечення високих стандартів надання якісних адміністративних та соціальних послуг
A.5. Регіональний туристичний, культурно-історичний центр		C.5. Ефективне управління громадою

Монопрофільність громади впливає на перспективи його розвитку та потребує диверсифікації економічної діяльності та переходу сервісів, пов'язаних з залізницею на новий якісний рівень. Офіційне зменшення кількості зайнятого населення на третину за останні 4 роки є величезною загрозою для подальшого успішного розвитку громади. З огляду на це, підтримка малого та середнього бізнесу, не пов'язано з залізницею, є вкрай важливим завданням.

На даний момент туристична сфера в громаді повністю відсутня, хоча є певний потенціал для розвитку цієї галузі. Включення Жмеринської міської територіальної громади в туристичні маршрути регіону дозволить збільшити зайнятість населення та створити нові робочі місця в дотичних сферах обслуговування.

Міське та сільське середовище потребує втручання з огляду на непристосованість для мало мобільних груп населення та відсутність якісних громадських просторів. Необхідні значні інвестиції в інженерну інфраструктуру та покращення послуг для місцевих мешканців.

Туристичний потенціал громади, пов'язаний з багатим історичним середовищем серед яких такі видатні постаті, як: В.О. Забаштанський, У. Кармалюк, Г.М. Чайковський та літературним героєм Остапом Бендером, поки, що майже не використовується, хоча фестивально-подієвий напрямок туризму під це добре пасує. В смт. Брайлів проводиться щорічний Міжнародний музичний фестиваль ім. Г.М. Чайковського, проте основним майданчиком для проведення даного фестивалю є заклади культури в м. Вінниця, у зв'язку із відсутністю належної туристичної інфраструктури. Новий напрямом економічної

діяльності допоміг би створити додаткові місця праці та зняти соціальну напругу, пов'язану зі знатним скороченням працюючих на залізниці.

Стратегією розглядаються: основні тенденції розвитку залізничного транспорту до 2030 року; деякі прогнози розвитку Жмеринської міської територіальної громади до 2030 року; сценарії розвитку Жмеринської міської територіальної громади; місія та стратегічне бачення розвитку Жмеринської міської територіальної громади до 2030 року.

Внаслідок життєдіяльності мешканців Жмеринської МТГ створюється навантаження на екосистему громади. Екологічна ситуація на території громади характеризується відносною стабільністю показників. Разом з тим, для громади характерні такі проблеми:

- забруднення атмосферного повітря викидами транспорту і промислових підприємств;
- наявність на території громади несанкціонованих звалищ і смітників твердих побутових відходів та відходів будівництва;
- недосконала система збору, сортування, вивезення та утилізації сміття;
- перевантаження Жмеринського міського сміттєзвалища;
- недостатній рівень озеленення громади, велика кількість старих аварійно-небезпечних дерев;
- недостатній рівень роботи щодо охорони водних ресурсів;
- відсутність системної роботи за доглядом і збереженням зелених насаджень, паркових зон і ландшафтних заказників;
- недостатній рівень розвитку екологічного виховання та громадських рухів із захисту довкілля.

Серед основних завдань Стратегії, що мають безпосередній вплив на навколошнє середовище, можна виділити:

- реконструкція, технічне переоснащення та розширення діючих виробничих потужностей на основі впровадження сучасних інноваційних, енергозберігаючих та екологічно безпечних технологій;
- будівництво, реконструкція та капітальний ремонт, модернізація мереж централізованої системи водопостачання, водовідведення та каналізації;
- реконструкція, модернізація, капітальний ремонт очисних споруд каналізації;
- будівництво мереж закритої дощової каналізації;
- здійснення робіт з благоустрою, розчистки та поліпшення санітарного, екологічного стану поверхневих водних об'єктів;
- реконструкція сміттєзвалищ;
- створення потужностей з переробки та утилізації твердих побутових відходів і рослинний відходів та інше.

З метою реалізації заходів Стратегії заплановано будівництво, розширення та реконструкцію об'єктів планованої діяльності та передбачається розробка низки проектів, серед яких можуть бути проекти, які відповідно до пунктів 8, 18 частини другої та пунктів 4, 5, 10, 11, 13 частини третьої статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» підлягатимуть оцінці впливу на довкілля до прийняття рішення про провадження планованої діяльності.

Відповідно до частини першої статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», здійснення оцінки впливу на довкілля є обов'язковим у процесі прийняття рішень про провадження планованої діяльності, визначеного пунктом 13 частини третьої статті третьої. Така планована діяльність підлягає оцінці впливу на довкілля до прийняття рішення про провадження планованої діяльності.

Аналіз проєкту ДДП «Стратегії розвитку Жмеринської міської територіальної громади до 2030 року»

З метою забезпечення цілісності системи планування регіонального розвитку Стратегії враховує положення програмних документів, які діють на державному та

регіональному рівнях, та екосистемний підхід та удосконалення системи інтегрованого екологічного управління та врахування екологічної складової під час розроблення та затвердження ДДП.

Стратегію розроблено з урахуванням завдань та положень інших документів державного планування, а саме:

- Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695;
- Стратегії сталого розвитку України до 2030 року, схваленої Указом Президента України від 30.09.2019 № 722/2019;
- Стратегії збалансованого регіонального розвитку Вінницької області на період до 2027 року, затвердженої рішенням 42 сесії Вінницької обласної ради 7 скликання від 21.02.2020 № 941;
- Програми економічного і соціального розвитку Вінницької області на 2021 рік, затвердженої рішенням Вінницької обласної ради 8 скликання від 24.12.2020 № 18;
- Програми економічного і соціального розвитку Жмеринської міської територіальної громади до 2022 року, затвердженої рішенням 52 сесії Жмеринської міської ради 7 скликання від 07.11.2019 № 887;
- Стратегії розвитку міста Жмеринка до 2030 року, затвердженої рішенням 49 сесії Жмеринської міської ради 9 скликання від 10.10.2019 № 821.

Перелік регіональних природоохоронних програм:

I. Регіональна програма охорони навколошнього природного середовища та раціонального використання природних ресурсів на 2013-2018 роки, затверджена рішенням 13 сесії Вінницької обласної Ради 7 скликання від 18.12.2012 № 418. Метою Програми є стабілізація і поліпшення стану навколошнього природного середовища шляхом інтеграції екологічної політики до соціально-економічного розвитку для гарантування екологічно безпечного природного середовища для життя і здоров'я населення, впровадження екологічно збалансованої системи природокористування та збереження природних екосистем.

Першочерговими напрямами реалізації цілей та завдань стратегії екологічної політики для Вінниччини є:

Напрям 1. Підвищення рівня суспільної екологічної свідомості:

- створення та оснащення регіональних екологічно просвітницьких центрів на базі навчальних закладів, неурядових екологічних організацій, об'єктів і територій природно-заповідного фонду, підпорядкованих місцевим органам влади, екологічних літніх таборів, шкільних екологічних гуртків;

- проведення семінарів стосовно підвищення рівня екологічної свідомості, проведення масових природоохоронних заходів, спрямованих на формування екологічного мислення школярів, що дозволить залучати учнівську молодь до проведення екологічних акцій із створення алей, клумб, парків, екологічних акцій зі збирання сміття на території парків, лісових масивів, прибережних смуг. Видання екологічної літератури, підтримка інших інформаційних проектів, спрямованих на екологічне інформування населення.

Напрям 2. Поліпшення екологічної ситуації та підвищення рівня екологічної безпеки:

- проєктування та винесення в натуру прибережних захисних смуг річок та водойм області, виконання робіт з консервації деградованих, малопродуктивних та техногенно забруднених земель, рекультивації порушених земель;
- берегоукріплення водних об'єктів в межах населених пунктів;
- знешкодження, захоронення та зберігання непридатних, невизначених і заборонених хімічних засобів захисту рослин;
- будівництво полігонів твердих побутових відходів;
- впровадження в кожній територіальній громаді системи безпечного (роздільного) збирання, сортування, утилізації, захоронення твердих побутових відходів;

- збереження водноресурсних систем як унікальних складових природного середовища. Запровадження водозберігаючих форм розвитку економіки області, припинення скидів забруднюючих речовин у відкриті водойми та підземні водні горизонти, в першу чергу через будівництво та реконструкцію очисних споруд каналізації в усіх районних центрах області;

- досягнення оптимальної для регіону площі лісистості не менше 15 %.

Напрям 3. Припинення втрат біологічного та ландшафтного різноманіття і формування екологічної мережі:

- збереження природно-заповідного фонду, наукові дослідження та розробки у сфері охорони навколошнього природного середовища;
- розвиток просторових елементів екомережі;
- збереження видів тварин і рослин, занесених до Червоної книги України.

ІІ. Обласна програма досягнення оптимального рівня лісистості у Вінницькій області на 2012-2025 роки, затверджена рішенням 8 сесії 6 скликання Вінницької обласної ради від 23.12.2011 № 232, зі змінами затвердженими рішенням 37 сесії 7 скликання Вінницької обласної ради від 05.03.2019 № 761. Програма передбачає реалізацію в області державної політики в сфері лісових відносин в ключових напрямках лісогосподарської діяльності. Програма визначає основні напрямки та джерела забезпечення збалансованого розвитку лісового господарства області і включає систему заходів, спрямованих на посилення екологічних, соціальних та економічних функцій лісів.

До основних шляхів виконання Програми належать:

1. Збільшення лісистості області до оптимального рівня шляхом створення нових лісових насаджень.
2. Раціональне використання лісових та мисливських ресурсів, підвищення продуктивності лісів та мисливських угідь, поліпшення якісного складу лісових насаджень, збереження їх біологічного різноманіття, шляхом введення в їх склад цінних біологічно - стійких, продуктивних порід.
3. Вдосконалення лісонасінневої та розсадницької бази шляхом модернізації устаткування та обладнання.
4. Виготовлення правовстановлюючої документації на прийняті землі.
5. Розширення робіт з проведення лісорозведення шляхом збільшення заліснених площ малопродуктивних та деградованих земель.
6. Нарощування природоохоронного потенціалу лісових насаджень. Завезення з інших регіонів мисливських тварин з метою зменшення інбридингу.
7. Створення ефективної системи охорони і захисту мисливських тварин і лісів від пожеж, шкідників і хвороб лісу та інших лісопорушень.
8. Впровадження у лісогосподарське виробництво досягнень сучасної лісівничої науки, проведення робіт з моніторингу лісів, розширення застосування науково обґрунтованих методів раціонального використання природних ресурсів лісу.
9. Постійне підвищення професійного рівня працівників лісового та мисливського господарства.

ІІІ. Обласна Програма розвитку лісового і мисливського господарства в лісах, які надані в постійне користування Вінницькому обласному комунальному спеціалізованому лісогосподарському підприємству «Вінблагроліс», підвищення лісистості і озеленення населених пунктів області та використання об'єктів тваринного світу у культурно-освітніх та виховних цілях на 2017-2021 роки, затверджена рішенням 27 сесії 7 скликання Вінницької обласної ради від 20.12.2017 № 520. Метою Програми є реалізація в області державної політики в сфері лісогосподарської діяльності та ведення мисливського господарства, підняття рівня просвітницько-виховної роботи «Подільського зоопарку». Програма визначає основні напрями та джерела забезпечення збалансованого розвитку лісового і мисливського господарства області, включає систему заходів, спрямованих на посилення екологічних, соціальних та економічних функцій лісів,

покращення естетичних, виховних та культурно-освітницьких цілей об'єктів тваринного світу.

Основними напрямами Програми є:

- подальше збільшення показників лісистості на території області до оптимального рівня;
- раціональне використання лісових ресурсів, підвищення продуктивності лісів, поліпшення якісного складу лісових насаджень;
- нарощування природоохоронного потенціалу лісів, збереження їх біологічного різноманіття;
- створення належних умов для раціонального використання мисливських угідь та тваринного світу;
- утримання комунального майна в належному стані;
- підвищення стійкості лісових екосистем до впливу негативних антропогенних факторів, зміни клімату;
- розширення робіт із захисного лісорозведення;
- посилення контролю за охороною, захистом лісів, мисливських угідь та тваринного світу;
- удосконалення нормативно-правової бази в галузі лісового і мисливського господарства та її узгодження з міжнародними принципами сталого розвитку та управління лісами;
- забезпечення завершення суцільної інвентаризації лісів з виготовленням правовстановлюючої документації на користування земельними ділянками державного лісового фонду, їх лісовпорядкування і розроблення відповідних проектів організації та розвитку лісового господарства;
- впровадження у лісогосподарське виробництво наукових досягнень, проведення робіт з моніторингу лісів, розширення застосування науково обґрунтованих методів раціонального використання природних ресурсів лісу, завершення комп'ютеризації галузі;
- відновлення суцільних зрубів; визначення заходів, спрямованих на підвищення продуктивності існуючих лісів, їх охорону від знищення, пошкодження, ослаблення та іншого шкідливого впливу;
- створення нових лісових насаджень на непридатних для сільського господарства землях;
- забезпечення належних, умов відпочинку та дозвілля для населення області шляхом створення рекреаційних зон;
- формування національної екологічної мережі, резервування та подальше надання статусу заповідних територіям, багатим на біорізноманіття;
- поетапне введення електронного обліку заготівлі лісопродукції;
- організація вольєрного господарства для розведення мисливських видів звірів;
- покращення естетичних якостей існуючих та будівництво нових сучасних вольєрів в Подільському зоологічному парку;
- поповнення колекцій звірів та птахів «Подільського зоопарку» новими видами;
- озеленення населених пунктів області; зміцнення матеріально-технічної бази ВОКСЛП «Вінблагроліс» та його дочірніх підприємств;
- покращення екологічного стану насаджень.

IV. Комплексна цільова програма розвитку водного господарства Вінницької області на період до 2021 року, затверджена рішенням 18 сесії Вінницької обласної ради 6 скликання від 08.11.2013 № 588, зі змінами затвердженими рішенням 21 сесії Вінницької обласної ради 7 скликання від 30.06.2017 № 389. Програма розроблена з метою підвищення ефективності використання меліоративних систем області, відновлення ролі меліорованих земель у продовольчому та ресурсному забезпеченні держави, реалізації державної і регіональної політики у галузі водного господарства, поліпшення екологічного стану сільських територій та умов проживання населення, задоволення потреби населення і галузей економіки області у водних ресурсах, оптимізації водоспоживання, запобігання та ліквідації наслідків шкідливої дії вод, визначення меж

водоохоронних зон та прибережних захисних смуг, збереження і відтворення водних ресурсів.

Пріоритетними завданнями Програми є:

- забезпечення сталого та надійного функціонування наявних меліоративних систем, що перебувають у задовільному технічному стані і не відпрацювали свого нормативного терміну, шляхом проведення ремонтно-експлуатаційних робіт у повному обсязі на міжгосподарській та внутрішньогосподарській мережі, забезпечення енергопостачання в обсягах, необхідних для здійснення поливів та водовідведення згідно з технологічними вимогами, удосконалення структури управління зрошувальними системами як технологічно цілісними об'єктами, матеріально-технічного та кадрового забезпечення служби експлуатації;

- відновлення функціонування меліоративних систем, що перебувають у нездовільному технічному стані, але ще не втратили свого потенціалу, шляхом реконструкції та технічного переоснащення внутрішньо-господарської мережі, що не потребує значних капіталовкладень та шляхом поліпшення технічного стану водоприймачів і каналів водовідвідної мережі осушувальних систем з дотриманням вимог енерго- та ресурсозбереження та екологічної безпеки;

- урахування особливостей приватизації земель на території, де споруджено меліоративні системи, ведення обліку води, спожитої відокремленими землекористувачами на одній зрошувальній системі;

- організація робіт з проведення ремонту та відновлення наявної меліоративної техніки на основі використання власної промислово-виробничої бази шляхом збільшення обсягів та розширення номенклатури вузлів і запасних частин, застосування яких дасть змогу знизити матеріало- та енергоємність дощувальних машин і продовжити терміни їх експлуатації;

- розроблення та впровадження механізму державної підтримки і регулювання взаємовідносин у галузі меліорації та умов господарювання на меліорованих землях;

- стимулювання державою раціонального використання меліорованих земель;

- збереження та відтворення родючості ґрунтів на меліорованих землях шляхом своєчасного проведення комплексу агротехнічних заходів;

- поетапне нарощування меліоративного фонду шляхом будівництва, переважно за рахунок коштів землекористувачів, здійснення виплат сільськогосподарським товаровиробникам компенсацій, пов'язаних з будівництвом і реконструкцією меліоративних систем та придбання зрошувальної і поливної техніки;

- реконструкція та капітальний ремонт гідротехнічних споруд, захисних дамб, берегоукріплювальних споруд, розчищення русел річок і водойм.

V. Програма підвищення енергоефективності та зменшення споживання енергоресурсів у Вінницькій області на 2017-2022 роки, затверджена рішенням 21 сесії Вінницької обласної ради 7 скликання від 30.06.2017 № 390. Це спеціалізована програма, що орієнтується на підвищення ефективності і зменшення обсягів використання енергетичних ресурсів бюджетними та комунальними закладами області, розвиток галузі відновлювальної енергетики та використання місцевих видів палива. Враховуючи економічні показники, такі як, капітальні та експлуатаційні витрати, рівень ефективності установок та вартість електричної та/або теплової енергії – пріоритетними до впровадження та найбільш економічно доцільними є технології з використанням біомаси та енергії сонця. Використання поновлювальних джерел енергії є одним із пріоритетних напрямків роботи, що мають на меті забезпечення позитивного паливно-енергетичного балансу області та заміщення традиційних видів палива.

Метою Програма підвищення енергоефективності та зменшення споживання енергоресурсів у Вінницькій області на 2017-2022 роки є:

- збільшення частки тепло- та електрогенерації в паливно-енергетичному балансі області за рахунок використання наявного потенціалу біомаси;

- стимулювання виробництва енергії з відновлювальних джерел, а саме, малими гідроелектростанціями та об'єктами електрогенерації з енергії сонця;

- скорочення використання традиційних видів палива шляхом їх заміщення альтернативними, або технічного удосконалення тепло- та електрогенеруючого обладнання;

- затвердження порядку залучення фінансування на заходи з енергозбереження на об'єктах бюджетної та комунальної сфери, що фінансуються за рахунок коштів обласного бюджету;

- зменшення видатків на оплату за споживання паливно-енергетичних ресурсів у бюджетних та комунальних закладах області;

- залучення коштів на виконання енергозберігаючих заходів шляхом реалізації механізму енерgosервісу;

- впровадження енергетичних обстежень з метою економічного обґрунтування виконання того чи іншого енергоефективного заходу;

- стимулювання населення до енергозбереження у житловому фонді;

- підвищення культури енергоспоживання та використання ресурсів серед жителів області.

Крім того, передбачається розробка основних напрямів політики у сфері енергоефективності, удосконалення системи контролю та моніторингу за споживанням енергоресурсів, визначення пріоритетних до виконання енергозберігаючих заходів за рахунок бюджетних коштів та фінансових ресурсів з інших джерел.

Програма підвищення енергоефективності та зменшення споживання енергоресурсів у Вінницькій області на 2017-2022 роки є цільовою та призначена для практичного використання на обласному та місцевому рівнях, передбачає виконання енергоефективних заходів у бюджетних та комунальних закладах області, організаціях та підприємствах, а також у житловому секторі Вінниччини.

Реалізація програми здійснюватиметься за рахунок сучасних напрацювань у сфері енергозбереження із залученням високоекспективного обладнання як вітчизняного так і іноземного виробництва, силами спеціалістів державних, комунальних та приватних установ та організацій, енергоаудиторських і енерgosервісних компаній, громадських організацій, експертів галузі, тощо.

VI. Обласна програма «Питна вода» на 2012-2020 роки, затверджена рішенням 12 сесії Вінницької обласної ради 6 скликання від 17.07.2012 № 379, зі змінами затвердженими рішенням 13 сесії Вінницької обласної ради 7 скликання від 20.12.2016 № 230. Метою Програми є покращення забезпечення населення області питною водою, приведено до стандартів якості; реконструкція та модернізація водопровідних та каналізаційних споруд; оздоровлення соціально-екологічної ситуації в області; відновлення, охорона та раціональне використання джерел питного водопостачання.

Для досягнення цієї мети необхідне вирішення завдань щодо попередження забруднення джерел питного водопостачання, забезпечення їх відповідності санітарно-епідеміологічним вимогам, підвищення ефективності та надійності функціонування систем водопостачання і водовідведення за рахунок реалізації водоохоронних, технічних, санітарних заходів, удосконалення технологій підготовки води на водоочисних станціях із застосуванням новітніх технологій, контролю якості питної води, розвитку систем водозабору, водопостачання питної води, водовідведення, а також удосконалення нормативно-правової бази з питань питного водопостачання та водовідведення та культури водоспоживання.

Виконання Програми здійснюється за такими основними напрямами:

- приведення до нормативних вимог зон санітарної охорони та водоохоронних зон джерел питного водопостачання, проведення оцінки екологічного та гігієнічного стану джерел питного водопостачання на відповідність встановленим стандартам;
- будівництво і реконструкції водопровідних та каналізаційних очисних споруд з метою зменшення обсягів несанкціонованого скиду неочищених стічних вод у водні об'єкти, а також утилізації осадів;
- будівництво і реконструкції водопровідних та каналізаційних насосних споруд;
- будівництво і реконструкції мереж водопостачання та водовідведення;

- будівництво та впровадження станцій (установок) доочищення питної води і пунктів її розливу із застосуванням новітніх технологій, обладнання, пристрій та науково-дослідних і дослідно-конструкторських розробок;
- розроблення схем оптимізації роботи систем централізованого водопостачання;
- оснащення лабораторій контролю якості води та стічних вод сучасним контрольно-аналітичним обладнанням;
- оснащення джерел виробництва питної води технологічними пристрійами обліку води.

VII. Програма використання коштів на освоєння земель для сільськогосподарських та лісогосподарських потреб, поліпшення відповідних угідь і охорони земель, проведення нормативної грошової оцінки землі, інвентаризації земель у Вінницькій області на 2016-2020 роки, затверджена рішенням 4 сесії Вінницької обласної ради 7 скликання від 11.02.2016 № 39. Мета Програми полягає у проведенні державної політики, спрямованої на збалансоване забезпечення потреб населення і галузей економіки у земельних ресурсах; раціонального використання та охорони земель, захисту їх від виснаження, деградації, забруднення; підвищення врожаїв сільськогосподарських культур; збільшення обсягу виробництва високоякісної та екологічно чистої продукції та забезпечення продовольчої безпеки держави; збереження ландшафтного і біологічного різноманіття та створення екологічно безпечних умов проживання населення і провадження господарської діяльності.

Основними стратегічними цілями Програми є забезпечення пріоритету вимог екобезпеки у процесі використання земель, раціональне розміщення та оптимальне забезпечення земельними ресурсами виробничих сил, гармонійне поєднання господарської діяльності з охороною довкілля, підвищення родючості ґрунтів на землях сільськогосподарського призначення, захист ґрунтів від ерозії та створення на цій основі умов зростання обсягів виробництва сільськогосподарської продукції для зміцнення продовольчої безпеки країни.

Основними завданнями Програми є:

- проведення аналізу стану використання та охорони земель з урахуванням використання ресурсів біосфери, яке забезпечує її відтворення, функціональну рівновагу та еволюцію, як базу соціально-економічного розвитку суспільства;
- виявлення резервів земельних ресурсів, придатних для використання за цільовим призначенням у різних галузях економіки;
- проведення порівняльного аналізу намірів та потреб використання земель, визначених у загальнодержавних та регіональних програмах економічного, науково-технічного, соціального, національно-культурного розвитку, охорони довкілля, інших програмах, схемах розвитку галузей економіки, з визначенням можливих шляхів та оптимального варіанту розв'язання проблемних питань;
- перерозподіл земель області між галузями економіки виходячи з придатності земель для використання за цільовим призначенням, обґрутування та врахування всіх складових деградаційних процесів і явищ на землях усіх категорій та форм власності;
- призупинення процесів деградації земель і падіння родючості ґрунтів;
- створення сучасних систем ґрунтозахисного землеробства;
- проведення хімічної меліорації ґрунтів і застосування добрив у науково обґрутованих обсягах;
- впровадження заходів щодо відтворення родючості ґрунтів на техногенно забруднених землях сільськогосподарського призначення;
- формування, регіональних і місцевих банків даних про якісний стан ґрунтів і забезпечення функціонування інформаційно-аналітичної системи щодо відвернення негативних процесів та ліквідації їх наслідків, планування ґрунтозахисних та інших заходів.

Програма спрямована на забезпечення пріоритету вимог екобезпеки у процесі використання земель, раціональне розміщення та оптимальне забезпечення земельними ресурсами виробничих сил, гармонійне поєднання господарської діяльності з охороною

довкілля, захист ґрунтів від ерозії та створення на цій основі умов зростання обсягів виробництва сільськогосподарської продукції для забезпечення продовольчої безпеки області шляхом:

- запобігання деградаційним процесам ґрутового покриву та мінімізації їх наслідків, зокрема на землях сільськогосподарського призначення шляхом впровадження ґрунтозахисних технологій та інших заходів щодо охорони родючості ґрунтів;
- поетапного відновлення екологічно збалансованого співвідношення земельних угідь у зональних системах землекористування, у тому числі зменшення розораності земель та збільшення лісистості території області;
- здійснення консервації деградованих, малопродуктивних та техногенно забруднених земель;
- резервування земель для природно-заповідного та іншого природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного використання;
- пріоритетності екологічної безпеки та дотримання екологічних вимог охорони земель у процесі землевпорядкування територій;
- обмеження вилучення (викупу) особливо цінних земель, зокрема сільськогосподарського призначення, для несільськогосподарських потреб;
- пріоритетності здійснення превентивних заходів щодо земель, які ще не зазнали деградації чи зазнали її незначною мірою.

VIII. Комплексна програма захисту населення і території Вінницької області у разі загрози та виникнення надзвичайних ситуацій на 2017-2021 роки, затверджена рішенням 10 сесії Вінницької обласної ради 7 скликання від 22.09.2016 № 179, зі змінами затвердженими рішенням 41 сесії Вінницької обласної ради 7 скликання від 17.12.2019 № 892.

Також на території МТГ діють місцеві природоохоронні програми, пріоритетні завдання та напрямки яких враховані під час розроблення проекту ДДП «Стратегії розвитку Жмеринської міської територіальної громади до 2030 року»:

1. Програма капітального ремонту багатоквартирних житлових будинків Жмеринської міської територіальної громади на 2021-2024 роки, затверджена рішенням 2 сесії Жмеринської МТГ 8 скликання від 09.12.2020 № 28.
2. Програма «З комплексного благоустрою Жмеринської міської територіальної громади» на 2021-2024 роки, затверджена рішенням 2 сесії Жмеринської МТГ 8 скликання від 09.12.2020 № 27.
3. Програма «Питна вода Жмеринської міської ТГ на 2020-2024 роки», затверджена рішенням 2 сесії Жмеринської МТГ 8 скликання від 09.12.2019 № 23.
4. Комплексна програма «Екологічна безпека та охорона навколошнього природного середовища Жмеринської міської ТГ на 2020-2024 роки», затверджена рішенням 2 сесії Жмеринської МТГ 8 скликання від 09.12.2020 № 24.
5. Програма «Будівництво (реконструкція, капітальний ремонт) об'єктів комунальної власності Жмеринської міської територіальної громади на 2021 – 2024 роки», затверджена рішенням 2 сесії Жмеринської МТГ 8 скликання від 09.12.2020 № 26.
6. Програма «Поводження з твердими побутовими відходами із запровадженням їх сортuvання на 2020-2023 роки», затверджена рішення 2 сесії Жмеринської МТГ 8 скликання від 09.12.2020 № 25.

Таблиця 1.2. Аналіз відповідності визначених цілей охорони довкілля щодо виявлених проблем в інших актах законодавства.

Сфери охорони довкілля	Основні виявлені проблеми, пов'язані із проектом ДДП	Стратегічні цілі інших актів законодавства, які мають відношення до виявлених проблем
Атмосферне повітря	<p>Можливе створення джерел викиду в атмосферне повітря від підприємств та можливе збільшення автотранспорту в районі провадження заходів та цілей Стратегії.</p> <p>З метою покращення стану атмосферного повітря на території МТГ Стратегією розглядається можливість зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря за рахунок модернізації промислового виробництва, зменшення його енергоємності за рахунок впровадження нових енергозберігаючих технологій, що відповідає основним засадам (стратегії) державної екологічної політики України.</p>	<p>Основні засади (стратегія) державної екологічної політики України на період до 2030 року. Поліпшення екологічної ситуації та підвищення рівня екологічної безпеки.</p> <p>Зменшення обсягу викидів загальнопоширених забруднюючих речовин: стаціонарними джерелами на 25 відсотків від базового рівня. Визначення цільових показників вмісту небезпечних речовин в атмосферному повітрі, зокрема для важких металів, неметанових летких органічних сполук, завислих часток пилу (діаметром менше 10 мікрон) та стійких органічних забруднюючих речовин з метою їх врахування при встановленні технологічних нормативів викидів забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення.</p> <p>Досягнення безпечної для здоров'я людини стану навколошнього природного середовища.</p>
Водні ресурси	<p>Можливе забруднення водних об'єктів від неочищених господарсько-побутових та поверхневих (дошових і талих) стічних вод.</p> <p>З метою охорони водних ресурсів від забруднення завданнями Стратегії передбачається будівництво, реконструкція, капітальний ремонт, модернізація мереж централізованої системи водопостачання, водовідведення та каналізації, а також будівництво мереж закритої дошової каналізації, що відповідає основним засадам (стратегії) державної екологічної політики України.</p>	<p>Поліпшення екологічної ситуації та підвищення рівня екологічної безпеки.</p> <p>Реформування сфери охорони та відтворення вод, раціонального використання водних ресурсів. Реконструкція існуючих та будівництво нових очисних споруд з метою зниження на 15 відсотків рівня забруднення вод забруднюючими речовинами (насамперед органічними речовинами, сполуками азоту і фосфору), а також зменшення на 20 відсотків (до базового року) скиду недостатньо очищених стічних вод.</p>
Земельні	Можливий вплив на ґрунтовий	Поліпшення екологічної ситуації

ресурси	<p>покрив при будівельних роботах, антропогенна трансформація рельєфу внаслідок провадження завдань Стратегії. Можливе забруднення, засмічення та порушення ґрунтів від неочищених господарсько-побутових та поверхневих (дошкових і талих) стічних вод.</p> <p>З метою недопущення та зниження ризику забруднення ґрунтів на території МТГ завданнями Стратегії передбачається: будівництво, реконструкція та капітальний ремонт, модернізація мереж централізованої системи водопостачання, водовідведення та каналізації та будівництво мереж закритої дошової каналізації, що відповідає основним зasadам (стратегії) державної екологічної політики України.</p>	<p>та підвищення рівня екологічної безпеки.</p> <p>Забезпечення повного врахування природоохоронних вимог під час вирішення питань щодо зміни цільового призначення земельних ділянок для розміщення об'єктів будівництва.</p>
Управління відходами	<p>Можливе утворення нових джерел відходів промислового та побутового характеру внаслідок провадження завдань Стратегії.</p> <p>Можливе забруднення і засмічення ґрунтів, ґрунтових вод, атмосферного повітря та інше, в зв'язку з нездовільним рівнем збору, перероблення, знешкодження та складування побутових та промислових відходів виробництва.</p> <p>Основним напрямком роботи у сфері поводження з відходами залишається вирішення питання забезпечення повного збирання відходів з метою передачі їх для подальшої утилізації, обробки (переробки) на спеціалізовані підприємства.</p> <p>З метою покращення існуючої ситуації із розміщенням та захороненням твердих побутових відходів на території МТГ Стратегією запланована реалізація природоохоронних заходів, в тому числі реконструкція сміттєзвалищ, що відповідає основним зasadам (стратегії) державної екологічної політики України.</p>	<p>Поліпшення екологічної ситуації та підвищення рівня екологічної безпеки.</p> <p>Мінімізація утворення, сортuvання, переробка та безпечна утилізація або захоронення відходів.</p> <p>Збільшення в 1,5 рази обсягу заготівлі, утилізації та використання відходів як вторинної сировини.</p>
Природно-заповідний фонд	<p>Стратегією заплановані заходи щодо збереження та охорона природних територій, з можливістю часткового використання в цілях рекреації чи туризму, що передбачає найбільший рівень збереження природного стану наявних біоценозів та забезпечить</p>	<p>Збільшення та розширення територій природно-заповідного фонду (зокрема заповідних зон у національних природних парках та регіональних ландшафтних парках).</p> <p>Збільшення відсотку площи</p>

	сприятливі санітарно-гігієнічні умови на території МТГ, що відповідає основним засадам (стратегії) державної екологічної політики України.	земель природно-заповідного фонду.
--	--	------------------------------------

Цільовий аналіз ДДП

При проведенні цільового аналізу формується перелік цілей з охорони довкілля, у тому числі здоров'я населення, і здійснюється подальший аналіз проєкту ДДП на відповідність цим цілям.

Перелік цілей з охорони довкілля, у тому числі здоров'я населення, необхідних для проведення цільового аналізу формуються на етапі визначення обсягу СЕО.

На етапі складання звіту про СЕО проводиться аналіз основних елементів проєкту ДДП на його відповідність цілям з охорони довкілля, у тому числі здоров'я населення. Якщо проєкт ДДП включає певні заходи, важливо оцінити відповідність цих заходів цілям з охорони довкілля, у тому числі здоров'я населення.

Таблиця 1.3. Аналіз відповідності визначених цілей охорони довкілля, у тому числі здоров'я населення з основними елементами проєкту ДДП.

Цілі з охорони довкілля, у тому числі здоров'я населення	Оперативні завдання проєкту ДДП
1. Охорона атмосферного повітря.	<p>З метою покращення стану атмосферного повітря на території МТГ Стратегією заплановані наступні оперативні завдання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Модернізація промислового виробництва, зменшення його енергоємності за рахунок впровадження нових енергозберігаючих технологій; - Здійснення будівництва, реконструкції та капітального ремонту дорожнього покриття вулиць та тротуарів в населених пунктах територіальної громади; - Будівництво об'їзної дороги навколо м. Жмеринка, яка сполучатиме міжнародну трасу М21 в районі між селами Коростівці та Слобода Носківецька з дорогою територіального значення Т0218 в районі між селами Мала Жмеринка та Станіславчик.
2. Охорона та раціональне використання водних ресурсів.	<p>З метою охорони водних ресурсів від забруднення завданнями Стратегії передбачається:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Будівництво мереж закритої дощової каналізації; - Будівництво нових, реконструкція, капітальний ремонт, модернізація мереж централізованої системи водопостачання, водовідведення та каналізації; - Реконструкція, модернізація та капітальний ремонт очисних споруд каналізації; - Реконструкція головної насосної станції м. Жмеринка; - Капітальний ремонт напірного каналізаційного колектору; - Проведення капітальних ремонтів головних водопровідних мереж громади; - Поліпшення екологічного стану річок і водойм громади; - Впровадження сучасних технологій очищення стічних

	<p>вод;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Покращення охорони водних ресурсів.
3. Охорона та раціональне використання природних ресурсів (земель, мінеральних, рослинних та ресурсів тваринного світу)	<p>Стратегією передбачається поліпшення екологічної ситуації та підвищення рівня екологічної безпеки. Оперативними завданнями Стратегії заплановано:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Забезпечення раціонального використання та охорони земель; - Озеленення населених пунктів та ін.
4. Збереження природно-заповідного фонду	<p>Збереження в природному стані типових або унікальних комплексів на території МТГ. Стратегією визначені наступні оперативні завдання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Покращити охорону природно-заповідного фонду; - Збільшення площі зелених насаджень в населених пунктах громади; - Збільшення площі зелених насаджень міста, смт. Браїлів та інших сільських населених пунктів.
5. Раціональне використання і зберігання відходів	<p>З метою покращення існуючої ситуації із розміщенням та захороненням твердих побутових відходів на території МТГ Стратегією заплановано:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Запровадження сучасну систему знезараження рідких побутових відходів; - Створення системи роздільного збирання та переробки відходів; - Рекультивація міського сміттєзвалища та сміттєзвалища в смт. Браїлів; - Налагодження організаційної системи вивезення ТПВ по всіх населених пунктах; - Сприяння створенню потужностей з переробки та утилізації ТПВ і рослинних відходів; - Запобігання утворення стихійних сміттєзвалищ.
6. Розвиток освіти та зеленого туризму, доступність екологічної інформації, здійснення оцінки впливу на довкілля, стратегічна екологічна оцінка та інше.	<p>Стратегією заплановано:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Участь в розробці екологічних програмах; - Сприяння розвитку зеленого туризму на території Жмеринської МТГ; - Створення нових туристичних маршрутів, зокрема екологічних; - Підтримка створення «зелених садиб»; - Забезпечення проведення оцінки впливу на довкілля та стратегічної екологічної оцінки; - Підвищення рівня обізнаності населення з питань охорони довкілля, екологічна освіта і виховання; сприяння громадським організаціям в організації екологічних заходів; - Проведення масово-роз'яснювальної роботи серед жителів громади, особливо дітей молодшого віку, учнів і молоді щодо енергозбереження та запобігання зміни клімату; - Розроблення в навчальних закладів громади програм екологічної освіти та освіти для балансованого (сталого) розвитку; - Проведення екологічних акцій очищення берегів річок та озер, території лісосмуг, розчищення й розчулення джерел тощо.

Таким чином, заходи, які заплановані ДДП «Стратегією розвитку Жмеринської міської територіальної громади до 2030 року» відповідають екологічним цілям, встановленим на національному та регіональному рівнях. ДДП враховує їх і пропонує комплекс заходів, спрямованих на їх виконання.

Враховуючи географічне розташування об'єкту стратегічної екологічної оцінки, при затвердженні та впровадженні ДДП «Стратегією розвитку Жмеринської міської територіальної громади до 2030 року» запропоновані цілі та заходи не матимуть транскордонного впливу.

2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами дослідження)

Територія, що розглядається ДДП «Стратегія розвитку Жмеринської міської територіальної громади до 2030 року» – Жмеринська міська об'єднана територіальна громада Вінницької області була утворена 29 жовтня 2019 року, в зв'язку з добровільним приєднанням Жуковецької, Коростівецької, Рівської сільських територіальних громад. В листопаді 2019 року до складу МТГ увійшла Леляцька сільська територіальна громада і в результаті Жмеринську міську територіальну громаду утворили 14 населених пунктів.

25 жовтня 2020 року, відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 12.06.2020 № 707-р «Про визначення адміністративних центрів та затвердження територій територіальних громад Вінницької області», до складу Жмеринської міської територіальної громади входить місто обласного значення Жмеринка, яке є адміністративним центром, Брайлівська селищна рада та 11 сільських рад, а саме: Біликовецька, Дубівська, Жуковецька, Кармалюківська, Коростівецька, Куриловецька, Леляцька, Лисогірська, Людавська, Почапинецька, Рівська.

Як результат, Жмеринська МТГ є найбільшою громадою у Вінницькій області до якої входить місто обласного значення Жмеринка, смт. Брайлів та 32 сільських населених пунктів. Загальна кількість жителів громади становить 49,4 тис. осіб. Площа території громади – 530,5 км².

Відповідно до рішення 1 сесії Жмеринської міської ради 8 скликання від 01.12.2020 № 6 утворено Жуковецький, Коростівецький, Рівський, Леляцький, Брайлівський, Біликовецький, Дубівський, Кармалюківський, Куриловецький, Лисогірський, Людавський та Почапинецький старостинські округи.

Таблиця 2.1 Відомості про населені пункти, що увійшли до складу Жмеринської міської територіальної громади (за статистичними даними).

Найменування територіальних громад та населених пунктів, що входять до їх складу, із зазначенням адміністративного статусу	Чисельність населення станом на 01.01.2020	Відстань до потенційного адміністративного центру спроможної територіальної громади, км
<i>Жмеринська міська територіальна громада</i>	49474	
м. Жмеринка	34353	7
<i>Жуковецький старостинський округ</i>	1388	
с. Жуківці	646	9
с. Петрівка	36	7
с. Сідава	312	15
с. Щучинці	319	18
с. Ярошенка	75	16
<i>Рівський старостинський округ</i>	804	
с. Рів	520	8,7
с. Межирів	284	13
<i>Леляцький старостинський округ</i>	1714	
с. Леляки	535	5
с. Мала Жмеринка	712	4
с. Подільське	201	6
с. Тартак	266	6
<i>Коростівецький старостинський округ</i>	681	
с. Коростівці	416	5

с. Малі Коростівці	113	13,5
с. Слобода-Носковецька	152	15
<i>Браїлівський старостинський округ</i>	<i>5605</i>	
смт Браїлів	4515	11,4
с-ще Браїлів	285	11,4
с-ще Володимирівка	30	15,0
с. Съомаки	775	14,3
<i>Біликовецький старостинський округ</i>	<i>1312</i>	
с. Біликовці	406	14,2
с. Лопатинці	337	18,1
с. Мартинівка	569	18,4
<i>Дубівський старостинський округ</i>	<i>486</i>	
с. Дубова	486	31,0
<i>Кармалюківський старостинський округ</i>	<i>721</i>	
с. Кармалюкове	604	25,0
с. Майдан-Головчинський	18	19,9
с. Петрані	99	29,4
<i>Куриловецький старостинський округ</i>	<i>578</i>	
с. Курилівці	312	24,3
с-ще Василівка	15	25,7
с. Новоселиця	251	25,3
<i>Лисогірський старостинський округ</i>	<i>346</i>	
с. Лисогірка	346	30,0
<i>Людавський старостинський округ</i>	<i>553</i>	
с. Людавка	553	12,0
<i>Почапинецький старостинський округ</i>	<i>933</i>	
с. Почапинці	631	26,7
с. Зоринці	259	28
с. Слобода	43	19,2

Жмеринська МТГ знаходиться у західній частині Вінницької області, а з точки зору фізико-географічного положення вона відноситься до правобережної лісостепової зони південно-західної частини України. Середня висота над рівнем моря становить 326 м. Протяжність центру громади міста Жмеринки з півночі на південь – 5,7 км, із заходу на схід – 6,9 км.

Рисунок 2.1 Фізична карта Вінницької області

Вінницька область розташована в лісостеповій зоні на Волино-Подільській височині. За даними Державного агентства земельних ресурсів України показник сільськогосподарської освоєності території дорівнює понад 76 % і становить 2 тис. км², з яких майже 50% – чорноземи. За розмірами сільськогосподарських угідь область займає серед регіонів України 9 місце. Загальна площа лісів та лісовкритих площ – 379,4 тис. га.

Межує: на заході з Чернівецькою та Хмельницькою, на півночі із Житомирською, на сході - із Київською, Черкаською та Кіровоградською, а на півдні з Одеською областями України. На південному заході по річці Дністер межі області (протяжність 202 км) співпадають з держаним кордоном України та Республіки Молдова. Це єдиний регіон України, який має кордони з такою кількістю адміністративних суб'єктів (7 областями та державою).

На території області протікає близько 3,6 тис. річок і струмків загальною довжиною 11,8 тис. км, в т. ч. 230 річок завдовжки понад 10 км. Вони належать до басейнів Південного Бугу, Дністра та Дніпра. На річках створено 74 водосховища та понад 4 тисячі ставків, сумарна площа яких становить близько 32 тис. га.

Вінниччина – це край з багатою мінерально-сировинною базою. На її території налічується 445 родовищ і 22 об'єкти обліку (всього 467 з урахуванням комплексності) з 18 видів різноманітних корисних копалин, десятки родовищ торфу, а також унікальні поклади граніту, каоліну, гранату і флюориту.

Розроблені й діють цілющі джерела мінеральної води, зокрема з високим вмістом радону в м. Хмільнику. Крім того, розвідано 21 джерело столової води. Виявлено мінеральні води типу «Миргородська».

Вінницька область має великі поклади первинних каолінів, що складають 44% від загальних по Україні. Глухівецький гірничо-збагачувальний комбінат виробляє майже третину каоліну в державі і експортує його в 12 країн світу.

Відходи збагачення каоліну – кварцові піски, які можуть використовуватися у будівництві, виробництві скла, карбіду кремнію та тонкої кераміки, для очистки води та в інших галузях.

В області розвідано єдине в Європі родовище гранатів. Велику перспективу має Бахтинське родовище флюоритів (плавикового шпату), яке є одним з найпотужніших родовищ Європи.

Також в області розвідано 9 родовищ каменю облицювального, 5 з яких розробляється. Унікальні декоративні властивості вінницьких гранітів дозволяють виготовляти з них облицювальні плити, підвіконня, пам'ятники, тощо.

Сировинний потенціал будівельного виробництва представлений в області бутошебнєвою сировиною, пилиним каменем, карбонатними породами для виробництва місцевих в'яжучих матеріалів, сировиною для грубої кераміки, пісками, окремими родовищами облицювального каменю, керамзитовою сировиною.

В межах Жмеринської МТГ та в прилеглих територіях до неї корисні копалини представлені місцевими будівельними матеріалами і торфами. Місцеві будівельні матеріали – це каміння будівельне (граніт поблизу с. Браїлів), вапняки для обпалювання на вапно (поблизу с. Рів), карбонатна сировина, піски (поблизу с. Жуківці) для викладки і штукатурних розчинів, цегельно-черепична сировина (суглинок – в 3 км від ст. Жмеринка, в 15 км на південний захід від ст. Жмеринка, поблизу селища Браїлів, в 7 км від залізничної ст. Сербинівці, в 3,5 км від ст. Матейково).

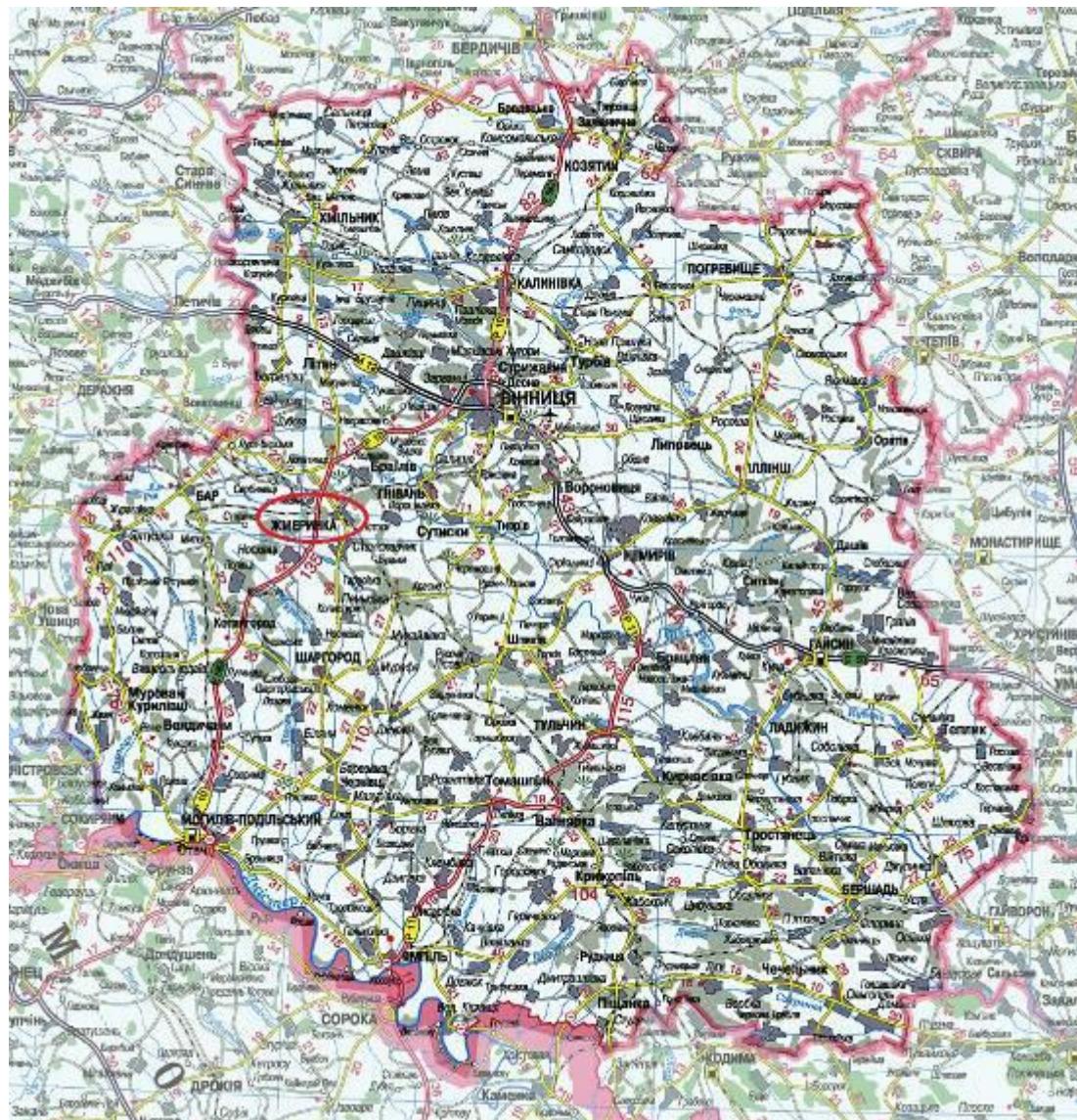
На близькій відстані від громади розміщені торф'яні родовища. Вони можуть бути використані при проведенні озеленення міста.

Вінницька область має розгалужену мережу автомобільних шляхів загальнодержавного і місцевого значення (9521,8 км). Жмеринка лежить поблизу європейського автошляху E 583 Житомир – Роман (Румунія), що з'єднує Жмеринку з обласним центром на півночі та Могилевом-Подільським на півдні.

Відстань від Жмеринки до великих міст (автошляхами) становить:

- в північно-західному напрямку: Гданськ ~ 1106 км, Варшава ~ 742 км, Луцьк ~ 358 км, Рівне ~ 281 км;
- в західному напрямку: Мюнхен ~ 1551 км, Скаржисько-Каменна ~ 695 км, Івано-Франківськ ~ 339 км, Хмельницький ~ 110 км, Кам'янець-Подільський ~ 158 км;
- в північному напрямку: Рига ~ 1168 км, Мінськ ~ 681 км, Коростень ~ 257 км, Житомир ~ 170 км;
- в північно-східному напрямку: Ніжний Новгород ~ 1591 км, Москва ~ 1174 км, Київ ~ 311 км, Вінниця ~ 45 км;
- в східному напрямку: Астана ~ 3752 км, Харків ~ 787 км, Дніпро ~ 620 км, Кропивницький ~ 375 км;
- в південно-західному напрямку: Чернівці ~ 246 км, Белград ~ 1043 км, Сараєво ~ 1448 км;
- в південному напрямку: Шаргород ~ 34 км, Могилів-Подільський ~ 81 км, Кишинів ~ 297 км, Варна ~ 872 км;
- в південно-східному напрямку: Одеса ~ 479 км, Миколаїв ~ 484 км, Тбілісі ~ 2121 км, Шекі ~ 2398 км.

Рисунок 2.2 Місто Жмеринка в системі транспортних комунікацій Вінницької області.

Вінницька область має розгалужену мережу залізничних (1 074,3 км). З півночі на південь територію Жмеринської МТГ перетинає Південно-Західна залізнична дорога. Залізничні та автомобільні шляхи прямують до Києва, Львова, Одеси, Кишинєва.

Місто Жмеринка є одним із значних залізничних вузлів України, а також як вузол займає важливе місце в системі пан'європейських транспортних коридорів. Місто, зокрема, лежить на перетині залізничних коридорів: Критський № 3, Критський № 5 та Критський № 9, Балтійське море – Чорне море.

Відстань від Жмеринки до різних залізничних станцій становить:

- в північно-західному напрямку: Ковель ~ 451 км, Шепетівка ~ 230 км;
- в західному напрямку: Ужгород ~ 645 км, Львів ~ 348 км;
- в південно-західному напрямку: Кам'янець-Подільський ~ 211 км, Чернівці ~ 418 км;
- в північному напрямку: Київ-Пасажирський ~ 266 км, Вінниця ~ 47 км;
- в північно-східному напрямку: Харків-Пасажирський ~ 755 км, Конотоп ~ 484 км;
- в східному напрямку: Ім. Т. Шевченка ~ 384 км, Донецьк ~ 1005 км;
- в південно-східному напрямку: Херсон ~ 673 км, Севастополь ~ 1041 км;
- в південному напрямку: Одеса-Головна ~ 381 км, Ізмаїл ~ 668 км.

Рисунок 2.3 Місто Жмеринка на схемі пан'європейських залізничних транспортних коридорів.

Через територію Вінницької області проходять 3 магістральних газопроводи: Уренгой-Помари-Ужгород, «Союз», Дашава-Київ, експлуатується 9 300 км газорозподільних мереж, а також нафтопровід «Одеса-Броди».

В області працює понад 500 великих і середніх промислових підприємств, більша половина основного кола статистичної звітності, обсяги виробництва продукції яких в основному розподілені по наступних галузях: харчова (57,4 %), електроенергетика (22,5 %), машинобудування та металообробка (2,9 %), хімічна промисловість (4,9 %) та інші.

Аграрний сектор області за січень-вересень 2020 року серед регіонів України займає:

- перше місце за обсягами виробництва валової продукції сільського господарства та по виробництву (реалізація) м'яса;
- друге місце по виробництву валової продукції сільського господарства на 1 особу та по виробництву молока.

Курортним ресурсом Вінницької області є мінеральні води, в першу чергу радонові води Новохмельниковського родовища, на базі якого функціонує курорт Хмільник. Деякі з них використовуються для розливу в пляшки в якості столових мінеральних вод і випускаються під назвою «Регіна», «Подільська», «Шумілівська». Поблизу Хмільника розташоване родовище торф'яної лікувальної грязі (болото Війтівці), яка використовується для грязелікування на курорті Хмільник. Налічується 14 санаторіїв, в т. ч. 7 дитячих, 9 санаторіїв-профілакторіїв, 3 будинки та 7 баз відпочинку, 30 дитячих таборів відпочинку.

Кліматичні умови території

Клімат Вінницької області помірно-континентальний: помірного та достатнього тепла забезпечення, достатнього зволоження, лише в Придністров'ї недостатнього зволоження. За своїм географічним розташуванням територія області знаходитьться у сфері впливу насичених вологою атлантичних повітряних мас, та периферійної частини сибірського (азійського) антициклону, для якого характерні сухі холодні континентальні повітряні маси. На клімат впливають також повітряні маси з Арктики та Середземномор'я.

В літню пору переважають вологі вітри західного та північно-західного румбів, найбільший їх вплив спостерігається на північний захід від лінії Моглів-Подільський-Гайсин. В холодну пору (жовтень – квітень) відчутний вплив (особливо на південний схід від цієї лінії) сибірського антициклону з вітрами південних та південно-східних румбів.

Найхолодніший місяць по всій області – січень, найтепліший – липень. Середні амплітуди коливань температури протягом року не перевищують 25°C . Під впливом континентальних повітряних мас іноді спостерігається зниження температури в окремі дні до $-32\ldots-38^{\circ}\text{C}$, влітку – підвищення до $+37^{\circ}\text{C}$, найвищі температури спостерігається у липні-серпні.

Середньорічні суми опадів на території області складають 440-590 мм. Найбільша кількість опадів буває на північному заході території Вінниччини. Максимум опадів припадає на травень – липень (130-170 мм). Найменш вологими є зимові місяці, на холодну пору року припадає 25% опадів: в грудні-лютому випадає 65-80 мм опадів.

Переважаючий напрямок віtru протягом року в теплий період – північно-західний. Середньорічна швидкість віtru складає 3,3 м/с, найбільша середньомісячна швидкість віtru спостерігається в лютому і складає 4,5 м/с. Найбільші швидкості, що можливі один раз в рік, складають 18 м/с; один раз в 5 років – 20 м/с, один раз в 10 років – 21 м/с, один раз в 15 років – 22 м/с.

Перехід від однієї пори року до іншої відбувається поступово. Стійкий перехід добової температури через 0°C є початком весни та відбувається найчастіше у другій декаді березня. Весна триває близько двох місяців. Характерними особливостями весни є інтенсивне підвищення денної температури, сходить стійкий сніговий покрив та відтає ґрунт.

Літо триває з другої половини травня до першої половини вересня, dennі температури становлять у травні $+18\ldots+20^{\circ}\text{C}$, у липні $+21\ldots+25^{\circ}\text{C}$. В цей же час випадає найбільше опадів, переважно у вигляді злив. Кількість днів з опадами поступово зменшується з наближенням осені.

Осінь починається з переходом середньодобової температури через $+10^{\circ}\text{C}$ в бік зниження. Настання осені (перша декада жовтня) супроводжується заморозками, загальним зниженням температури, зменшенням кількості опадів. Характерною особливістю осені на Вінниччині є повернення теплих сонячних днів. Осінь закінчується в кінці листопада, коли середньодобові температури переходятуть через 0°C в бік мінусових температур.

До початку зими середньодобові температури всюди нижче 0°C , але вище -5°C , погода нестійка: морозні дні змінюються відлигами, не раз утворюється та сходить сніговий покрив. Відлиги характерні і впродовж зими, температура повітря інколи підвищується до $+10\ldots+13^{\circ}\text{C}$.

Середня річна температура повітря в 2019 році по Вінницькій області становила 10.2°C тепла, що на 2.7°C вище за норму. Така ж середня річна температура повітря по області була і в 2015 році.

Таблиця 2.2 Середньомісячна температура повітря Вінницької області.

Температура, $^{\circ}\text{C}$	За місяць												За рік
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Середньомісячна	-4,4	1	4,8	9,7	15, 9	22, 1	19, 5	20, 5	15, 5	10, 4	5,6	2,2	10, 2
Максимальна	7,9	15, 5	23, 0	25, 7	28, 8	33, 5	34, 5	35, 7	32, 5	26, 1	22, 6	14, 8	35, 7
Мінімальна	- 15, 7	-9,2	-8,9	-4,8	1,6	9,0	7,7	8,4	0,2	-5,5	-9,8	-6,2	- 15, 7

* Згідно Доповіді про стан навколошнього природного середовища у Вінницькій області (2019 рік)

Щомісячно температурний режим перевищував норму. Найбільші відхилення від норми спостерігалися в лютому, березні, червні, листопаді та грудні. Мінімальна температура повітря спостерігалася в січні і становила 12-16 °C морозу. Максимальна температура повітря відмічена в серпні і досягала позначки 34-36 °C тепла.

Середня річна кількість опадів по області склала 467 мм, або 75 % від норми. Найсухішими місяцями року були липень та серпень з кількістю опадів 39 та 21 мм, або 41 та 31 % від норми. Найбільш вологим був травень з кількістю опадів 115 мм, або 189 % від норми.

Таблиця 2.3 Кількість опадів по Вінницькій області у 2019 році.

Кількість опадів, мм	За місяць												За рік
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Середня	53	23	19	35	115	73	38	21	30	14	19	26	466
Максимальна	70	29	25	51	174	99	52	37	39	24	23	37	174
Мінімальна	39	13	16	22	53	39	23	9	26	10	10	12	9

* Згідно Доповіді про стан навколишнього природного середовища у Вінницькій області (2019 рік)

Нижче наведено графіки кліматичних даних на станції «Жмеринка», починаючи з 1899 року за інформацією, що наведена на офіційному вебсайті інформаційного серверу погоди «Українського гідрометричного центру» (<https://meteo.gov.ua/>).

Рисунок 2.4 Середня місячна та річна температура повітря.

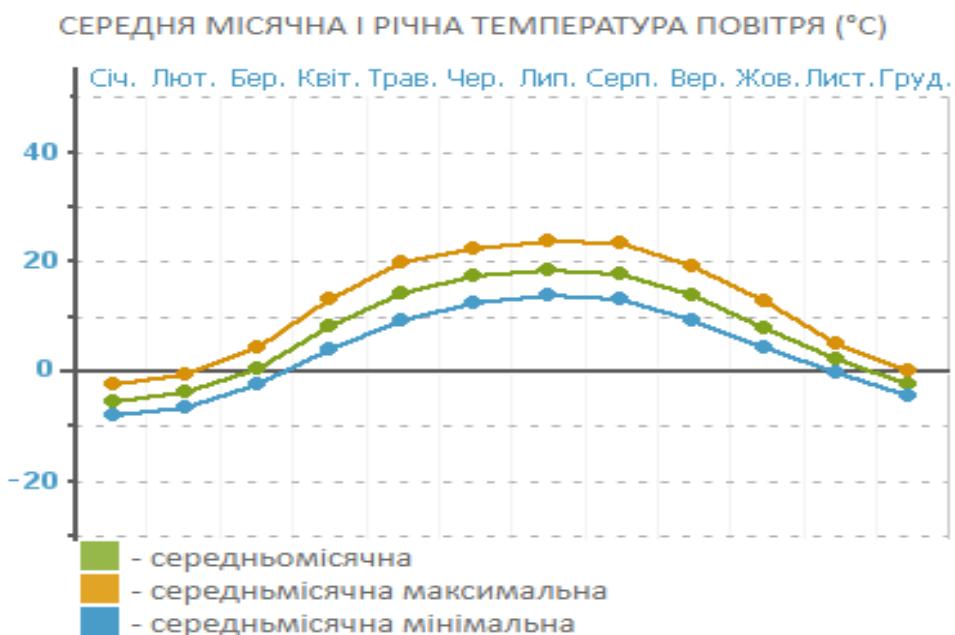

Рисунок 2.5 Число днів із різною кількістю опадів.

ЧИСЛО ДНІВ ІЗ РІЗНОЮ КІЛЬКІСТЮ ОПАДІВ

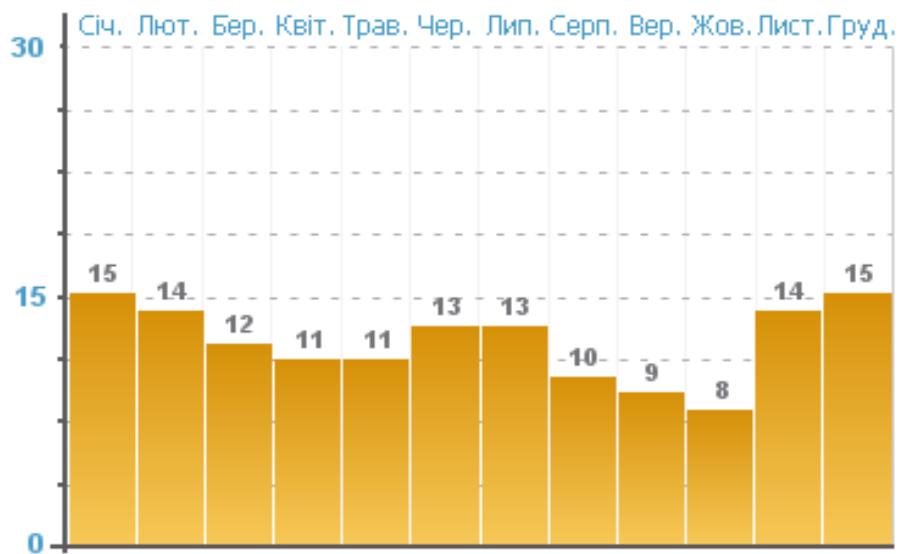

Рисунок 2.6 Повторюваність (%) напрямку вітру.

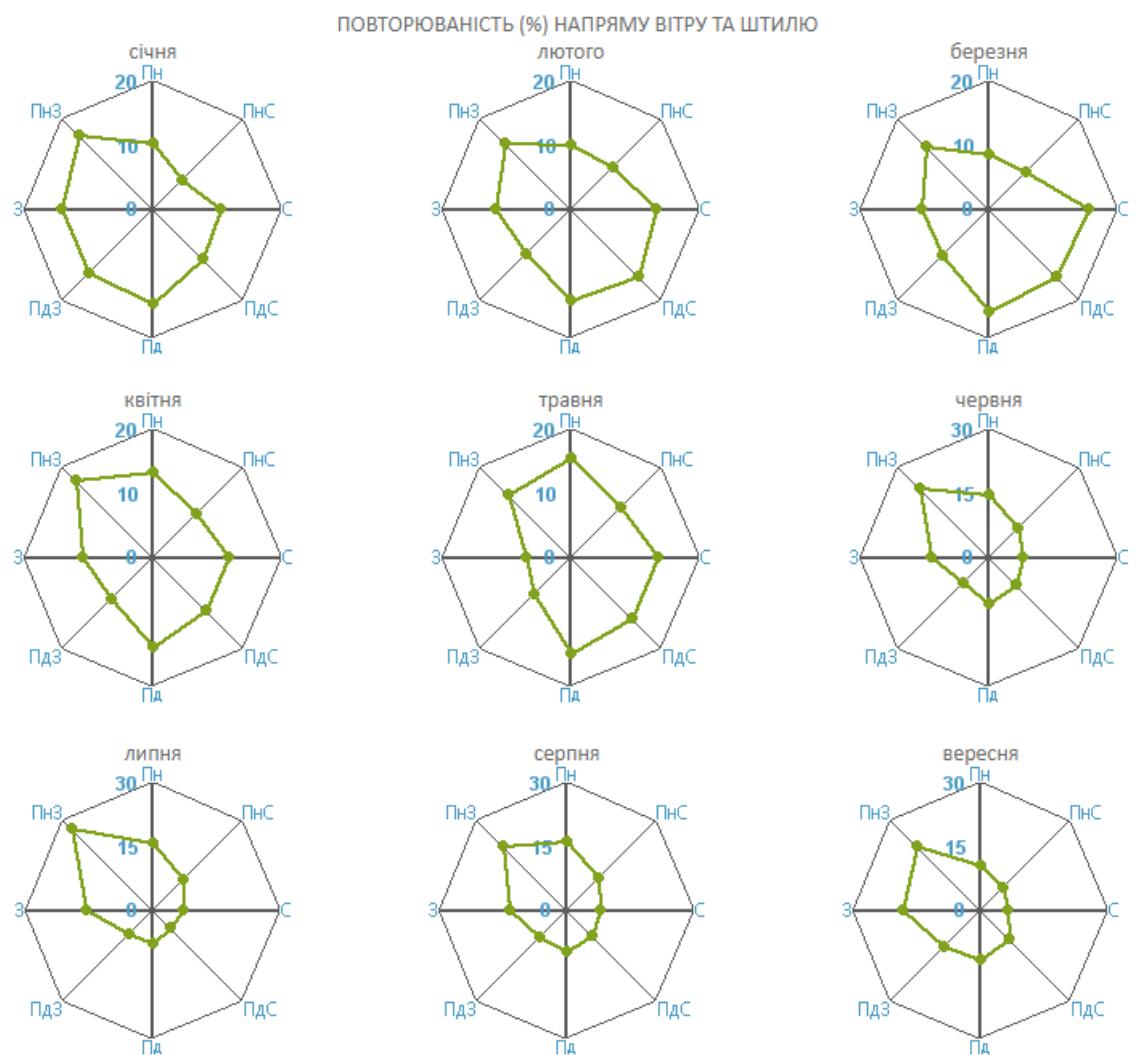
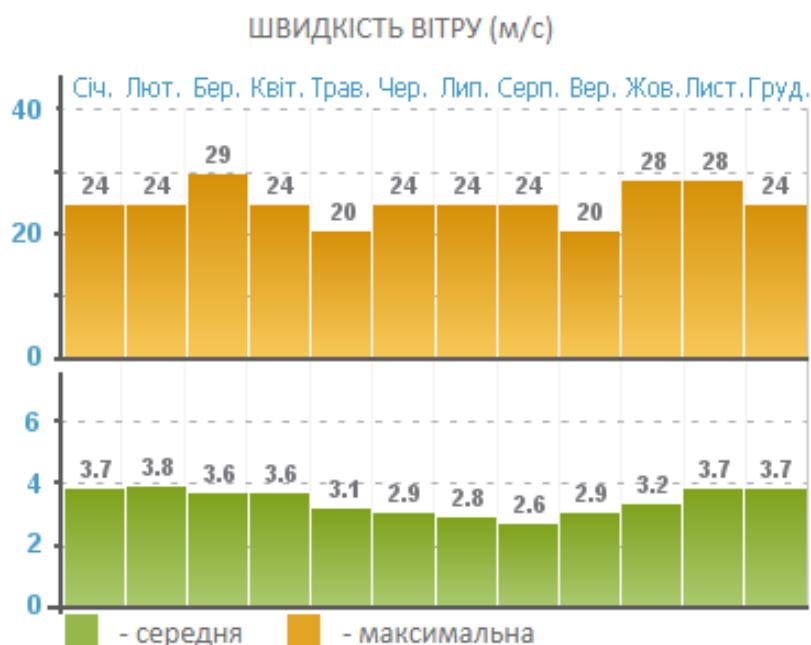

Рисунок 2.7 Швидкість вітру, м/с.

За даними Вінницького обласного центру з гідрометеорології за останні 30 років середньорічна температура підвищилась на $1,0^{\circ}\text{C}$. Найбільші зміни з підвищенням температури відбулися в холодний період року в січні-березні та влітку в липні-серпні. (Таблиця 2.4). Також відбувається перерозподіл опадів протягом року – збільшення в січні, квітні, травні та менше влітку, що на фоні підвищення температури обумовлює дефіцит вологи, особливо на півдні області. Кількість опадів зазнала незначних змін.

Таблиця 2.4 Зміна середньої обласної температури за різні періоди.

Період	Місяці												Рік
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1961-1990 роки	-5,5	-4,0	0,6	8,3	14,5	17,4	18,6	18,0	13,7	7,9	2, 3	- 2, 3	7,5
1981-2010	-3,6	-2,8	1,7	8,8	14,9	17,9	19,8	19,2	13,9	8,2	2, 2	- 2, 4	8,2
Відхилення	+1, 9	+1, 2	+1, 1	+0, 5	+0, 4	+0, 5	+1, 2	+1, 2	+0, 3	+0, 3	- 0, 1	- 0, 1	+0, 7

* Згідно Доповіді про стан навколошнього природного середовища у Вінницькій області (2019 рік)

У Вінницькій області, як в цілому по Україні, в останні роки спостерігаються аномальні спекотні періоди, які повторюватимуться частіше та стануть більш тривалими. Одночасно варто очікувати суворі зими, коли низькі значення температур (-32°C) можуть затягуватись на тиждень-другий. Така ж ситуація з опадами, немає звичної для Вінницької області помірності. Ще наприкінці минулого століття стабільності було більше. Атмосферні процеси відносно чітко були прив'язані до сезону, тому погоду можна було прогнозувати як на підставі спеціальних методик, тепер прогнозування ускладнилось.

Однією з основних цілей державної екологічної політики України є – підвищення якості повітря та запобігання змінам клімату, що здійснюватиметься шляхом:

- технічного переоснащення виробничого комплексу на основі впровадження інноваційних проектів, енергоефективних і ресурсозберігаючих технологій, маловідходних, безвідходних та екологічно безпечних технологічних процесів;
- оптимізації структури енергетичного сектору економіки на основі використання енергетичних джерел з низьким рівнем викидів вуглецю, у тому числі нарощування обсягів використання відновлюваних і нетрадиційних джерел енергії;
- реалізації проектів спільного впровадження з дотриманням вимог Кіотського протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату, розроблення та впровадження системи торгівлі національним надлишком квот на викиди парникових газів.

Рамкова конвенція Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату та Паризька угода визначили основними напрямками із запобігання антропогенним змінам клімату обмеження антропогенних викидів парниковых газів і захист та підвищення якості своїх поглиначів і накопичувачів парниковых газів.

На території Вінницької області у 2019 році викиди речовин, що належать до парниковых газів, склали 11,0 тис. т, зокрема метан – 10,9 тис. т (11 % у загальному обсягу викидів забруднюючих речовин), оксид азоту – 0,1 т (0,1 %). Крім того, обсяг викидів діоксиду вуглецю склали 5,4 млн. т.

Суттєво покращило б ситуацію скорочення викидів парниковых газів та поступовий перехід до споживання чистої енергії, тобто енергії вітру, сонця, води та землі (геотермальна енергія). Генерація енергії від відновлюваних джерел не супроводжується значними викидами небезпечних газів на відміну від викопного палива.

Заходи, які забезпечують зниження антропогенного навантаження на довкілля, реалізуються на території Вінницької області в рамках обласних програм, які перелічені у попередньому розділі.

Загальний стан навколошнього середовища території області можна вважати задовільним. Зміна поточного стану довкілля у разі не затвердження ДДП не передбачається. Але слід зазначити, що при затверджені ДДП та реалізації заходів Стратегії суттєвого забруднення компонентів довкілля не очікується, що і буде розглянуто в звіті про СЕО.

Ймовірні зміни стану кліматичних умов території, якщо ДДП не буде затверджено

У випадку, якщо Стратегію не буде затверджено, а оперативні завдання, що можуть покращити стан атмосферного повітря на території громади, не будуть реалізовані, кліматичні умови на території МТГ більш ймовірно залишатимуться на рівні сучасних показників. Але за умови нарощування об'ємів виробництва промислових та сільськогосподарських підприємств на території МТГ без впровадження оперативних завдань Стратегії, що спрямовані на покращення стану атмосферного повітря та запобігання змінам клімату:

- без модернізації промислового виробництва, зменшення його енергоємності за рахунок впровадження нових енергозберігаючих технологій;
- без будівництва, реконструкції та капітального ремонту дорожнього покриття вулиць та тротуарів в населених пунктах територіальної громади;

- без будівництва об'їзної дороги навколо м. Жмеринка, яка сполучатиме міжнародну трасу М21 в районі між селами Коростівці та Слобода Носківецька з дорогою територіального значення Т0218 в районі між селами Мала Жмеринка та Станіславчик – відбуватиметься збільшення кількості викидів, у тому числі і парникових газів, від стаціонарних джерел, створюватиметься подальше існування ризиків шкідливого впливу антропогенної діяльності на кліматичні умови території та, відповідно, на здоров'я населення, що мешкає (перебуває) в межах території МТГ.

Екологічні умови проживання населення Жмеринської МТГ можна охарактеризувати, як задовільні (для оцінки екологічних умов проживання використано показники територіальної концентрації виробництва, господарської освоєності земель, густоти населення, забруднення природного середовища, природних умов (ступеня ураженості території несприятливими природно-антропогенними процесами).

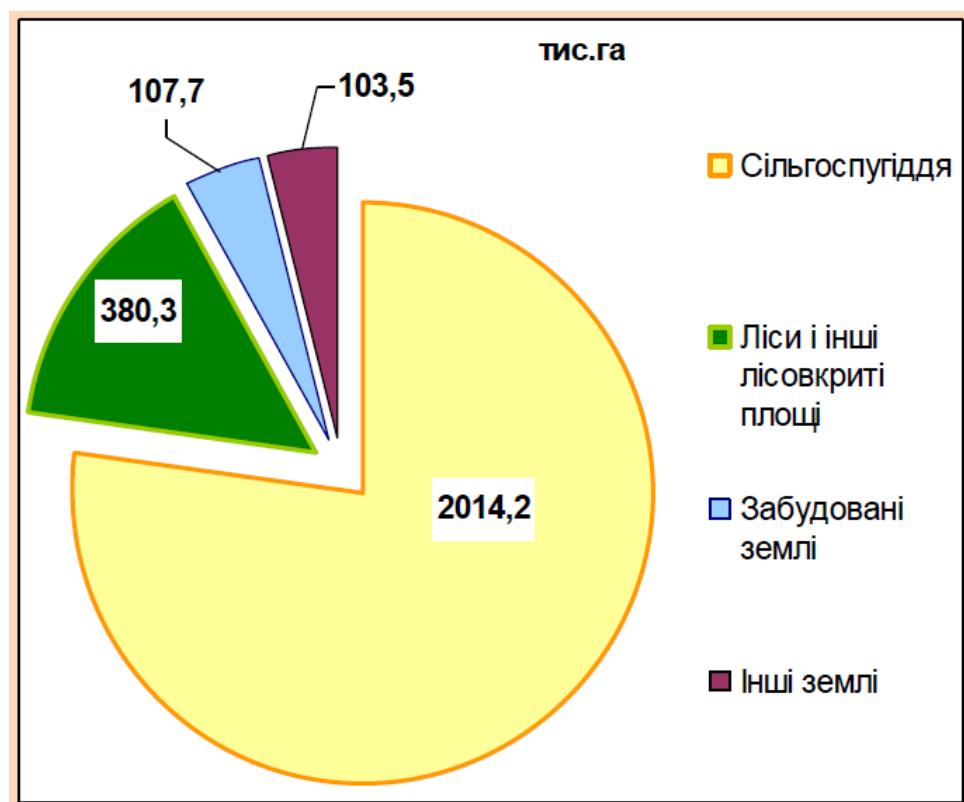
Нижче наведені характеристики стану окремих складових навколошнього природного середовища, на основі аналізу яких виконано екологічне обґрунтування території області.

Земельні ресурси та ґрунти

Територія Вінницької області складає 2649,2 тис. га або 4,4 % від площі України (60354,9 тис. га). За географічним розміщенням територія землекористувань області розміщена на Подільський височині Лісостепу правобережного. За своєю природою – сильно розчленована балками та ярами.

До основних земельних угідь, від стану яких в значній мірі залежить економічна ситуація в області, відносяться землі сільськогосподарського і лісогосподарського призначення та природно-заповідного фонду.

Рисунок 2.8 Структура земельного фонду Вінницької області.

Більша частина території – 2064,0 тис. га (77,9 % від загальної площи території області) зайнята сільськогосподарськими землями, із них: сільськогосподарських угідь

2014,2 тис. га (76,0 % від загальної площі), в тому числі ріллі 1725,5 тис. га (65,13 % від загальної площі території), перелогів 1,0 тис. га (0,04 %), багаторічних насаджень 51,4 тис. га (1,94 %), сіножатей і пасовищ 263,3 тис. га (8,92 %). Ліси та інші лісовкриті площини складають 380,3 тис. га (14,36 % від загальної площі), забудовані землі 107,7 тис. га (4,07 %), заболочені землі 29,1 тис. га (1,10 %), відкриті землі без рослинного покриву або з незначним рослинним покривом 25,0 тис. га (0,94 %), внутрішні води 49,4 тис. га (1,86 % від загальної площі) та інші землі (господарські двори та дороги, піски, яри, кам'янисті місця тощо) 49,4 тис. га (1,86 %).

Територія суші (без заболочених земель та внутрішніх вод) становить 2605,7 тис. га, або 98,3 % від загальної площі.

Питома вага сільськогосподарських угідь відносно території суші (ступінь сільськогосподарського освоєння) по області становить 77,3 %, а по адміністративних районах – від 67,3 до 87,7 %. Розораність відносно території суші по області становить 66,2%, а по адміністративних районах – від 53,6 до 79,7 %.

Таблиця 2.5 Структура земельного фонду Вінницької області

Основні види угідь	Всього, тис. га	% до загальної площи території
Загальна територія, у тому числі:	2649,2	100
1. Сільськогосподарські угіддя	2014,2	76,03
2. Ліси і інші лісовкриті площини	380,3	14,36
3. Забудовані землі	107,7	4,07
4. Відкриті заболочені землі	29,1	1,10
5. Відкриті землі без рослинного покриву або з незначним рослинним покривом (піски, яри, землі, зайняті зсувиами, щебенем, галькою, голими скелями)	25,0	0,94
6. Інші землі	49,4	1,86
Усього земель (суша)	2605,7	98,4
Території, що покриті поверхневими водами	43,5	1,64

* Згідно Доповіді про стан навколошнього природного середовища у Вінницькій області (2019 рік)

Загальна площа земель Жмеринської міської територіальної громади складає 52131,63 га або 530,5 км². В Таблиці 2.6 – здійснено порівняння Жмеринської МТГ з іншими найбільшими міськими громадами Вінницької області.

Таблиця 2.6 Порівняння Жмеринської міської територіальної громади з іншими найбільшими міськими громадами Вінницької області.

Регіони	Площа, тис. км ²	Площа у % до загальної площини Вінницької області	Населення, тис. осіб	Населення у % до загального населення Вінницької області	Щільність населення, осіб/км ²
Жмеринська МТГ	0,530	2,0	49,474	3,2	93
Барська МТГ	0,765	2,9	40,979	2,6	54

Шаргородська МТГ	0,481	1,8	24,583	1,6	51
Вінницька область	26,5	4,4	1545,4	3,7	58
Україна	603,5	x	41670,8	x	69

Всього землекористувачів та власників землі – 38172, загальною площею 32767,39 га, в тому числі:

- громадянини, яким надані земельні ділянки у власність та користування – 34139, загальною площею 17104,53 га;
- заклади, установи, організації – 212, загальною площею 390,99 га;
- промислові та інші підприємства – 53, загальною площею 299,26 га;
- підприємства та організації транспорту, зв'язку – 63, загальною площею 1299,30 га;
- частини, підприємства, організації, установи, навчальні заклади оборони – загальною площею 72,48 га;
- організації, підприємства і установи природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення, загальною площею 21,75 га;
- водогосподарські підприємства – 13, загальною площею 20,80 га.

Землі сільськогосподарського призначення представлені земельними ділянками наданими громадянам для ведення садівництва – 1570,06 га, для ведення городництва – 971,64 га. Сінокоси займають плошу – 248,31 га, пасовища – 1467,10 га.

- забудовані землі багато та малоповерхової житлової забудови становлять площу 849, 88 га, землі громадського призначення – 95,60 га;
- землі рекреаційного призначення – 42,98 га;
- землі історико-культурного призначення – 95,22 га;
- землі лісогосподарського призначення – 7726,18 га;
- землі водного фонду – 693,63 га;
- землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення – 1194,35 га.

Землі запасу та землі, не надані у власність та постійне користування становлять плошу 4815,16 га, в тому числі: землі загального користування – 825,07 га, землі не надані у власність або постійне користування – 793,34 га.

Землі державної власності становлять плошу 7134,90 га.

Основу агропромислового комплексу Жмеринської МТГ складають 52 сільськогосподарських підприємства різних організаційно-правових форм господарювання та приватні господарства, з них: 9 приватних підприємства, 16 товариств з обмеженою відповідальністю, 27 фермерських господарств. В структурі виокремлюються два типи виробників: корпоративний (агрохолдинги, господарські товариства, тощо) та індивідуальний (реальні фермери і приватні господарства населення).

Агропідприємства мають в обробітку плошу в розмірі близько 20 тис. га ріллі, з них 43 % ріллі обробляється високо інтегрованими сільськогосподарськими підприємствами, 57 % – іншими підприємствами та фермерськими господарствами. Частка фермерських господарств в структурі використання ріллі становить близько 12 %.

У галузевій структурі сільського господарства Жмеринської МТГ провідне місце належить рослинництву. Перевага надається вирощуванню зернових культур, а саме озимої пшениці, ячменю озимого та ярого, кукурудзи, гороху та проса, з технічних культур вирощують озимий та ярий ріпак, сою, соняшник.

За класифікацією ґрунтів і земель України та їх придатністю до сільськогосподарського виробництва ґрунти Вінниччини по родючості розміщуються від четвертого (70-61 бал) до восьмого (30-21 бал) класу. Це ґрунти від високої родючості (добрі землі) до груп ґрунтів низької якості (малоцінні землі) по загальній класифікації ґрунтів і земель України.

Основні ґрунти області це чорноземи (50,1 % площи сільськогосподарських угідь) та сірі лісові (майже 33%). Більше половини обстежених сільськогосподарських угідь

області є кислими.

Таблиця 2.7 Основні показники якості ґрунтів Вінницької області.

Агрохімічний показник	Середній показник по області
Вміст органічної маси (гумусу), %	2,69
Вміст легкогідролізованого азоту, № мг/кг ґрунту	80
Вміст рухомих форм фосфору, Р ₂ O ₅ мг/кг ґрунту	87
Вміст обмінного калію, K ₂ O, мг/кг ґрунту	108
Реакція ґрутового розчину (кислотність), pH	5,5

* Згідно Доповіді про стан навколошнього природного середовища у Вінницькій області (2019 рік)

Зрівноважений або середній показник вмісту гумусу по області складає 2,69 %, що є досить низьким показником. За даними наукових досліджень для підтримки в ґрунті на достатньому рівні фізико-хімічних та біологічних процесів необхідно, щоб він містив в орному горизонті не менше 2,5 % гумусу. Цей рівень вважається критичним, нижче якого помітно погіршуються агрономічно цінні властивості ґрунтів. Це пов'язано з тим, що внесення органічних добрив в області є критичним. Ґрунтів з вмістом гумусу нижче критичного рівня в області нараховується 523,7 тис. га, що складає 41,4 %.

За даними турів агрохімічного обстеження сільськогосподарських угідь області середній показник вмісту гумусу в ґрунтах дорівнював від 2,88 до 2,70 % (по зонах області).

Таблиця 2.8 Вміст мікроелементів у ґрунтах Вінницької області.

Агрохімічний показник, мг/кг	Середній показник по області
Бор	0,56
Марганець	12,6
Кобальт	0,71
Мідь	0,27
Цинк	1,94

* Згідно Доповіді про стан навколошнього природного середовища у Вінницькій області (2019 рік)

Грунти Північної та Південної зони області більш родючі, вміст гумусу є вищим (2,74-3,48 %); центральна частина області, де ґрутовий покрив представлений сірими лісовими ґрунтами, що за своєю природою є досить бідними на вміст органічної речовини (2,03 %), досить відчутно знижує середній показник вмісту гумусу по області.

Рисунок 2.9 Карта грунтів Вінницької області.

ВІННИЦЬКА ОБЛАСТЬ

Всі ґрунти

Дерново-підзолисті ґрунти

- Дерново-підзолисті ґрунти на давньоалювіальних та воднольодовикових відкладах, морені та лесовидніх породах
  - Дерново-підзолисті піщані та глинисто-піщані ґрунти (борові піски)
  - Дерново-слабо-і середньопідзолисті піщані та глинисто-піщані ґрунти
  - Дерново-середньо-і слабопідзолисті супіщані і супіскові ґрунти

- Дерново-підзолисті оглеєні ґрунти на давньоалювіальних та воднольодовикових відкладах, морені та лесовидніх породах
  - Дерново-слабопідзолисті глейові піщані та глинисто-піщані ґрунти

Опідзолені ґрунти

- Опідзолені ґрунти переважно на лесових породах
  - Ясно-срі борознені опідзолені ґрунти
  - Срі борознені опідзолені ґрунти
  - Темно-срі опідзолені ґрунти
  - Чорноземи опідзолені

- Опідзолені оглеєні ґрунти переважно на лесових породах
  - Ясно-срі і срі опідзолені оглеєні ґрунти
  - Темно-срі опідзолені оглеєні ґрунти
  - Чорноземи опідзолені оглеєні

Реградовані ґрунти

- Темно-срі та срі реградовані ґрунти
  - Чорноземи реградовані

Чорноземи

- Чорноземи неглибокі лісостепові на лесових породах
  - Чорноземи неглибокі слабогумусовані та малогумусні

- Чорноземи глибокі на лесових породах
  - Чорноземи глибокі слабогумусовані
  - Чорноземи глибокі малогумусні
  - Чорноземи глибокі малогумусні карбонатні
  - Чорноземи глибокі малогумусні вилуговані

- Чорноземи на щільних глинах

- Чорноземи солонцеваті на щільних глинах
  - Чорноземи солонцеваті

- Чорноземні глинисто-піщані та супіщані ґрунти
  - Чорноземні глинисто-піщані та супіщані ґрунти

- Лучно-чорноземні ґрунти
  - Лучно-чорноземні ґрунти

- Лучні ґрунти
  - Лучні та чорноземно-лучні ґрунти

Болотні ґрунти, торфовища

- Лучно-болотні ґрунти на делювіальних та алювіальних відкладах
  - Лучно-болотні ґрунти

- Болотні та торфувато-болотні ґрунти на різних породах
  - Болотні та торфувато-болотні ґрунти

- Торфовища

- Торфовища низинні та торфово-болотні ґрунти
  - Торфовища низинні

- Дернові ґрунти

- Дернові карбонатні ґрунти переважно на еловій щільних карбонатних порід
  - Дернові карбонатні ґрунти переважно на еловій щільних карбонатних порід

Серед зональних типів ґрунтів Вінницької області переважають сірі опідзолені ґрунти, темно-сірі та чорноземи опідзолені та типові малогумусні чорноземи, а також зустрічаються азональні дерново-підзолисті ґрунти. В ряді районів – Калинівському, Барському, Жмеринському, Немирівському, Тульчинському і деяких інших основний фон становлять ясно-сірі і сірі опідзолені ґрунти. Грунтово-кліматичні умови області досить сприятливі для розвитку сільського господарства, зокрема для вирощування озимої пшениці, ярих зернових культур і особливо цукрових буряків, а також овочівництва, садівництва.

Грунти Жмеринської громади – сірі лісові опідзолені та сірі лісові суглинкові, мають малий вміст гумусу від 0,8 до 1,8 %. Це пояснює той факт, що без додаткових зусиль та витрат на цих землях неможливо отримувати значні врожаї сільськогосподарських культур.

Головною проблемою погіршення стану земельних ресурсів Вінницької області залишається деградація ґрунтів.

Наслідком незбалансованого ведення господарської діяльності є розвиток зсуvinих процесів, карстоутворення та підтоплення територій. Зсуviами охоплено 0,062 % території області, з 339 паспортізованих зсуviв 19 є потенційно небезпечними для народногосподарських об'єктів. Карстові прояви спостерігаються на 44,6 % території області, всього зареєстровано 244 прояви. Підтоплюється 0,02% території Вінниччини ($5,49 \text{ км}^2$) (інформація наведена в Таблиці 2.9).

Таблиця 2.9 Погіршення екзогенних та геологічних процесів.

№ з/п	Вид ЕГП	Площа поширення, км^2	Кількість проявів, одиниць	Відсоток ураженості району
1	Зсуvi	16,55	339	0,062
2	Карстові процеси:	10900	244	41,1
	відкрита стадія розвитку карсту	3700	244	31,1
	напіввідкрита стадія розвитку карсту	2000	-	16,8
	покрита стадія розвитку карсту	6200	-	0,02
3	Підтоплення	5,49	-	0,02

* Згідно Доповіді про стан навколошнього природного середовища у Вінницькій області (2019 рік)

Питома вага сільськогосподарських угідь відносно території суші (ступінь сільськогосподарського освоєння) по області становить 77,3 %, а по адміністративних районах - від 67,4 до 87,7 %. Розораність відносно території суші по області становить 66,3 %, а по адміністративних районах - від 53,7 до 79,6 %.

Усього по області потребують консервації 737,3 тис. га деградованих і малопродуктивних земель (27,8% від загальної площини території).

Рівень природної родючості ґрунтів оцінюється перш за все вмістом гумусу. Ґрунтів з вмістом гумусу нижче критичного рівня в області нараховується 523,7 тис. га, що складає 41,4 %.

Збільшились площи ґрунтів із меншими показниками вмісту гумусу (органічної речовини). Відбувається тенденція переходу площ ґрунтів від вищого показника до нижчого.

Забезпеченість ґрунтів області легкогідролізним азотом, рухомим фосфором та обмінним калієм залишається задовільною. Суттєвих змін по цих показниках не відбулося.

Одним із суттєвих факторів, що негативно впливає на родючість ґрунтів і приводить до зниження урожайності сільськогосподарських культур, є кислотність ґрунтів. Дані проведених обстежень свідчать про значне підкислення ґрутового розчину. Значно збільшились площі сильно-, середньо- та слабо-кислих ґрунтів. Тут також помітна тенденція переходу від нейтральних і близьких до нейтральних ґрунтів у середньо- та слабо-кислі.

Проте щорічно в середньому вапнується лише біля 4 % площин, яка потребує першочергового вапнування. Загальна потреба у хімічних меліорантах в перерахунку на вапно становить понад 6,8 млн. тонн.

Розглядаючи зонально, найбільш закисленою зоною ґрутового покриву є Центральна, частково Південна. В Північній зоні знаходяться досить незначні площини кислих ґрунтів.

До негативних змін структури ґрунтів, їх фізико-хімічних і біологічних властивостей призвели наслідки внесення мінеральних добрив й пестицидів у попередні роки. Застосування великих доз добрив може погіршити якість продукції, ґрутових вод, що зумовлює забруднення близьких річок і водойм. Використання мінеральних добрив дало змогу певною мірою підвищити врожайність культур, однак подальше збільшення їх доз уже не сприятиме її зростанню, що буде пов'язано із зменшенням запасів гумусу в ґрунти.

Зростання врожайності неможливе без удосконалення технології внесення добрив. Безконтрольне їх застосування призводить до забруднення навколишнього середовища, що загрожує здоров'ю людини. Особливо небезпечне неправильне або надмірне використання пестицидів. Причому деяка їх частина трансформується, тобто виникають нові токсичні речовини (вторинна токсикація). Дати оцінку всіх наслідків впливу пестицидів неможливо через недосконалість методів дослідження.

Повне знищення ґрутового покриву спостерігається в процесі селітебного, промислового, дорожнього й інших видах будівництва. Діяльність гірничовидобувних підприємств, стихійні сміттєвалища призводять до промислової деградації ґрунтів. Нині на Вінниччині площа земель, порушених гірничодобувною промисловістю, складає біля 20 тис. га.

Основними напрямами збереження земельних ресурсів є: збільшення площин лісів, резервування та охорона земель з ділянками природної степової рослинності, оздоровлення витоків річок, встановлення на місцевості прибережних захисних смуг; збереження водно-болотних угідь.

Обов'язковими є профілактичні заходи, до яких відносяться: заборона будівництва ставків без спеціалізованих інженерних дослідів; виключення або зниження витоків із водоймищ, каналів і ставків; регулювання поливу сільськогосподарських угідь з урахуванням гідрогеологічних особливостей територій і метео-умов; виключення або зниження витоків з полів фільтрації, підземних резервуарів, мереж водопроводів, тепломереж і каналізації; запобігання замуленню річок і водотоків, розчищення і поглиблення, засипання природних дрен (балок, ярів і вимивин); скорочення тривалості затоплення траншей і котловин атмосферними опадами при веденні будівництва; регулювання поверхневого стоку, організація і періодичний ремонт мереж зливостоків.

Основними антропогенними факторами, що впливають на стан земель та довкілля, є сільське господарство, промисловість, транспорт, енергетика та ін. Ґрунти є складовою частиною будь-яких наземних екосистем і учасником усіх процесів трансформації та міграції речовин, що відбуваються в біосфері і зумовлюють функціонування екосистем. У зв'язку з інтенсивними ерозійними процесами спостерігається комплекс факторів

деградації, таких як: зниження вмісту гумусу, декальцинація, забруднення хімічними речовинами (важкими металами, пестицидами, нітратами), тощо.

Підсилення процесів деградації ґрутового покриву, обумовлені техногенним забрудненням. На території Вінницької області нараховується п'ять екологічно небезпечних об'єктів: Вінницьке обласне виробниче комунальне підприємство водопровідно-каналізаційного господарства «Вінниця-водоканал» (м. Вінниця); Ладижинська ТЕС ВАТ «Західенерго» (м. Ладижин); Золовідвал Ладижинської ТЕС ВАТ «Західенерго» (м. Ладижин); Міське звалище твердих побутових відходів м. Вінниця (с. Стадниця Вігницький район); Джуринський отрутомогильник (с. Джурин, Шаргородський район), викиди від цих підприємств та зберігання відходів, пестицидів і агрохімікатів можуть призводити до забруднення ґрунтів. В межах території Жмеринської МТГ відсутні екологічно небезпечні об'єкти.

Потенційними територіями, де можливе забруднення ґрунтів із перевищенням нормативних гранично-допустимих рівнів по хімічним показникам, є ділянки вздовж залізничних та автомобільних доріг.

Забруднення ґрутового покриву залізничним транспортом здійснюється шляхом сухих та рідких викидів шкідливих (токсичних) хімічних речовин.

Зважаючи на значимість негативного впливу важких металів на довкілля та родючості ґрунтів, до заходів послаблення негативного впливу від експлуатації залізничного транспорту належать: озеленення примістральної території; впровадження комплексу комбінованих екранів, розподілених площинних фільтрів на території санітарно-захисної зони; проведення модернізації залізничного транспорту з метою зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, зокрема важких металів.

Залізничний транспорт залишається головним перевізником лісних, земельних і мінеральних ресурсів, а також вагомим споживачем палива, негативно впливаючи на довкілля, але у порівнянні з автомобільним транспортом вплив залізничного транспорту на ґрутовий покрив значно менший.

Автомобільні дороги державного та місцевого значення Вінницької області є важливим структурним елементом транспортних комунікацій, по яким здійснюється автомобільне сполучення, що призводить до забруднення ґрунтів важкими металами, до числа забруднюючих ґрунти речовин також відносяться і тверді компоненти, що містять сажу.

Основними чинниками інтенсивного забруднення атмосферного повітря автотранспортом, і як слідство забруднення ґрунту придорожньої смуги є: постійно зростаюча кількість автотранспорту; експлуатація технічно-застарілого автомобільного парку; низька якість паливно-мастильних матеріалів; незадовільний стан дорожнього покриття проїзної частини доріг.

Заходами послаблення негативного впливу від експлуатації автомобільних доріг є впровадження захисних заходів (шумові бар'єри, зелені насадження уздовж узбіч тощо), покращення дорожнього покриття автомобільних доріг, обмеження швидкості руху автомобільного транспорту.

Ймовірні зміни стану земельних ресурсів та ґрунтів, якщо ДДП не буде затверджено

У випадку, якщо Стратегію не буде затверджено, а оперативні завдання, що можуть покращити стан навколошнього природного середовища, не будуть реалізовані, є ризик погіршення якісного стану ґрунтів на території МТГ. Без реалізації завдань Стратегії, без:

- поліпшення екологічної ситуації та підвищення рівня екологічної безпеки;
- забезпечення раціонального використання та охорони земель;
- озеленення населених пунктів;
- проведення інвентаризації земельних ділянок під водними об'єктами, що знаходяться на території Жмеринської міської територіальної громади для подальшої передачі земельних ділянок в користування;

- реконструкції, технічного переоснащення та розширення діючих виробничих потужностей на основі впровадження сучасних інноваційних, енергозберігаючих та екологічно безпечних технологій;
- будівництва мереж закритої дощової каналізації;
- будівництва нових, реконструкції, капітального ремонту, модернізації мереж централізованої системи водопостачання, водовідведення та каналізації;
- реконструкції, модернізації та капітального ремонту очисних споруд каналізації;
- будівництва, реконструкції та капітального ремонту систем каналізаційних мереж, каналізаційних напірних колекторів, каналізаційних насосних станцій, очисних споруд та гідроспоруд;
- запровадження сучасну систему знезараження рідких побутових відходів;
- створення системи роздільного збирання та переробки відходів;
- рекультивації міського сміттєзвалища та сміттєзвалища в смт. Браїлів, а саме нехтування рішеннями ДДП може привести до погіршення якості земельних ресурсів та ґрунтів.

Рослинний та тваринний світ

Сучасний стан біологічного різноманіття Вінницької області визначається сукупністю природних та антропогенних чинників. Вінницька область – стародавній східноподільський лісостеповий край на південному заході країни. Більша частина області приурочена до східних відрогів Волино-Подільської височини, значно менша частина території розташована на західних околицях Придніпровської височини. Рельєф Вінниччини досить однорідний: її територія – це хвиляста рівнина, що найбільш припіднята на північному заході, а понижена – на півдні біля Дністра. Вся територія області густо посічена щільною мережею річкових долин, ярів та балок, особливо на південному заході. Найбільші річки області – Дністер, Південний Буг, Мурафа та деякі інші. Значне поширення мають широколистяні ліси але якщо в минулому вони щільно вкривали практично всю територію області, то тепер від них залишилися тільки окремі масиви. Однак, і зараз практично всю центральну частину Вінниччини в геоботанічному районуванні відносять до широколистяно-лісової області.

Однак, за останні два століття ландшафти Вінницької області зазнали докорінних змін. В їх структурі переважають аграрні та селітебно-промислові (ландшафти населених пунктів), площа лісів зменшилася з 70 % до 12,8 % території. У природному стані залишилися натуральні ділянки вздовж річок, деякі неосушенні болота, торфовища, різнопідібні морфологічно й літологічно вершини горбів, карстові форми рельєфу (на півдні області), форми рельєфу з виходами на поверхню глин, вапняків, крейди, гіпсу, пісковиків, гранітів, де фрагментарно зберіглась лісова, степова, лучна і водно-болотна рослинність, площи яких становлять до 5 % від площи території області.

Рослинний світ Вінниччини вирізняється своїм багатством. У різноманітних природних комплексах на території області зустрічається близько 1200 видів рослин. Практично всі вони приурочені до певних умов зростання, які виділяються на Східному Поділлі: по всій області поширені лісові та прибережно-водні види. Лучні та болотні види більш характерні для півночі Вінниччини, а степові – для півдня. Розсіяно по всій території Східного Поділля зустрічаються види вапнякових та гранітних відслонень. Надзвичайно багато в області заносних видів рослин, які ростуть переважно в місцях, де природний рослинний покрив порушеній або зник взагалі. З понад тисячі видів рослин Вінниччини близько 200 є рідкісними – такими, що зустрічаються лише в окремих місцевостях, урочищах або скорочують свій ареал. Рідкісні види флори можна поділити на кілька груп за ступенем їх поширення, екологічної пристосованості, приуроченості до певних природних комплексів. Так, за географічним принципом виділяються: ендемічні, реліктові, гранично-ареальні, диз'юнктивно-ареальні види. За фітоценотичним – лісові, лучні, болотні, водні і прибережно-водні, степові та петрофітні види. За господарським – декоративні, лікарські, технічні, ароматичні тощо. За фенологічним – ранньовесняні, весняні, літні, ефемероїди тощо. Окремо виділяються систематичні групи рідкісних видів:

орхідні, ковили, цибулинні тощо та група зниклих видів.

Таблиця 2.10 Види рослин та грибів, що охороняються на території Вінницької області.

Види рослин та грибів	2017 рік	2018 рік	2019 рік
Види рослин та грибів на території області, од.	600	600	600
% від загальної чисельності видів України	2,40	2,40	2,40
Види рослин та грибів, занесені до Червоної книги України, од.	86	86	86
Види рослин та грибів, занесені до додатків Конвенції про охорону дикої флори і фауни і природних середовищ існування в Європі, од.	48	48	48
Види рослин та грибів, занесені до додатків Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення (CITES), од.	65	65	65

* Згідно Екологічного паспорту Вінницької області (2020 рік)

Таблиця 2.11 Динаміка охорони, невиснажливого використання та відтворення дикорослих рослин та грибів

Усього видів рослин та грибів, занесених до Червоної книги України, од.	Усього рослинних природних угруповань, занесених до Зеленої книги України, од.	Кількість видів рослин та грибів, занесених до Червоної книги України, відтворених на територіях об'єктах ПЗФ, назва (українська, латинська), од.	Кількість популяцій видів рослин та грибів, занесених до Червоної книги України, які зникли, назва (українська, латинська), од.
1	2	3	4
98	12	0	0

* Згідно Екологічного паспорту Вінницької області (2020 рік)

Тваринний світ області різноманітний. Однак, на фоні досить великою біорізноманіття, звичайно властивого лісостепу, все ж таки необхідно підкреслити певну тенденцію до збідненості фауни наземних хребетних області, що викликано напівізольованістю внаслідок сильної фрагментації природних територій. Всього в області налічується близько 420 видів тварин, у т.ч. риб – 30, земноводних – 11, плазунів – 8, птахів – 300, ссавців – 70.

На підставі аналізу розподілення головним чином хребетних тварин за біотопами можливе виділення наступних фауністичних комплексів.

Лісовий, до якого входять тварини, що мешкають в лісах різного типу. Серед ссавців тут домінують полівка руда, миша жовтогорла, кріт європейський, землерийка звичайна, куница лісова; серед птахів — зяблик, вівчарик-ковалик, велика синиця, дрозди

чорний та співочий, дятли строкаті великий та середній, сова сіра; земноводні представлені ропухою сірою, а плазуни – веретільнецєю. Чагарниковий фауністичний комплекс охоплює тварин, що заселяють чагарники по балках та узліссях. Чагарникові стації трапляються рівномірно на всій території області. Різноманіття тварин у цих місцях досить значне, що викликано проміжним характером чагарникової стації – тут зустрічаються як представники лісового, так і степо-агрогенного комплексу. Домінуючими видами чагарникової біотопів слід вважати: серед ссавців – мишу польову та лісову, полівка звичайну та руду, їжака європейського, ласку та горностая, борсука, лисицю звичайну; серед птахів – сорокопуда жулана, славку сіру, вівсянку звичайну, одуда, чечевицю, щиглика, кобилочку річкову; серед плазунів тут зустрічається мідянка та ящірку прудка. В норах ярів гніздяться бджолоїдки.

Лучний фауністичний комплекс включає тварин, що живуть на відкритих і місцями зарослих чагарником ділянках. Звичайними для цих місць серед ссавців є миша польова, землерийка-буrozубка звичайна та мала, кутора велика, кріт європейський, ласка; серед птахів – плиска біла, кулик-перевізник, рибалочка, ластівка берегова; серед плазунів – вуж звичайний; серед амфібій – квакша. Крім того саме тут зустрічається досить велике число видів з Червоної книги: горностай, видра, орлан-білохвіст та кулик-сорока.

Болотяний фауністичний комплекс включає окремі ділянки прибережних зон. Видовий склад ссавців принципово не відрізняється від лучного комплексу, а серед птахів тут є ряд видів притаманних виключно водно-болотним стаціям. Досить часто зустрічається крижень, водяна курочка, лиска, велика очеретянка. Більш рідкими є вівсянка очеретяна, очеретянка лучна та кобилочка солов'їна. В прибережних смугах у досить великої кількості зустрічається і жаба озерна.

Степоагрогенний фауністичний комплекс включає види, що живуть на досить просторих степових ділянках, а також на полях, пасовищах і перелогах, що розміщуються більш-менш рівномірно. Для цих стацій притаманні також і сліпак подільський, заєць-русак, білоузубка мала та білочерева. Серед птахів тут звичайні жайворонок польовий та плиска жовта. Рідше зустрічаються – чубатий жайворонок, сіра куріпка, перепілка та чекан лучний.

Синантропний фауністичний комплекс включає види, життя яких тісно пов'язане з людським помешканням і населеними пунктами. Саме тут концентруються види, що можливо вважати синантропами: хатня миша, пацюк сірий, куниця кам'яна, тхір чорний, кажан пізній, горобці хатній та польовий, ластівка сільська.

Таблиця 2.12 Види тваринного світу, що охороняються на території Вінницької області.

Види тварин	2017 рік	2018 рік	2019 рік
Види тварин, занесені до Червоної книги України, од.	90	90	90
Види тварин, занесені до додатків Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення (CITES), од.	46	46	46
Види тварин, занесені до додатків Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (Бернської конвенції), од.	346	346	346
Види, занесені до додатків Конвенції про збереження мігруючих видів диких тварин (Боннської конвенції, CMS), од.	12	12	12
Види, що охороняються відповідно до Угоди про збереження афро-евразійських мігруючих водно-болотних птахів (AEWA), од.	57	57	57

Види, що охороняються відповідно до Угоди про збереження популяцій європейських кажанів (EUROBATS), од.	5	5	5
---	---	---	---

* Згідно Екологічного паспорту Вінницької області (2020 рік)

Природно-заповідний фонд В області налічується 427 об'єктів природно-заповідного фонду (43 загальнодержавного значення, з них 1 національний природний парк та 384 місцевого значення, з них 4 регіональних ландшафтних парки), загальною площею 60094,3 га, що складає 2,27 % від площи області.

Таблиця 2.13 Динаміка структури природно-заповідного фонду Вінницької області.

Категорії територій та об'єктів ПЗФ	На 01.01.2019 року		На 01.01.2020 року	
	кількість, од.	га	кількість, од.	га
Природні заповідники	0	0	0	0,0
Категорії територій та об'єктів ПЗФ	На 01.01.2019 року		На 01.01.2020 року	
	кількість, од.	га	кількість, од.	га
Біосферні заповідники	0	0	0	0,0
Національні природні парки	1	20203,4	1	20203,4
Регіональні ландшафтні парки	4	18468,4	4	18468,4
Заказники загальнодержавного значення	21	13563,7	21	13563,7
Заказники місцевого значення	130	11532,7	136	11867,6
Пам'ятки природи загальнодержавного значення	10	322	10	322
Пам'ятки природи місцевого значення	186	685,6	187	685,64
Заповідні урочища	30	734,4	1	20203,4
Ботанічні сади загальнодержавного значення	0	0,0	0	0,0
Ботанічні сади місцевого значення	0	0,0	0	0,0
Дендрологічні парки загальнодержавного значення	0	0,0	0	0,0
Дендрологічні парки місцевого значення	1	10	1	10,0
Зоологічні парки загальнодержавного значення	0	0,0	0	0,0
Зоологічні парки місцевого значення	0	0,0	0	0,0
Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення	11	401	26	383,4
Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення	26	396,1	30	734,4
РАЗОМ	420	66317,3	427	66629,5
Фактична площа ПЗФ *		59797,1		60094,3
% фактичної площини ПЗФ від площини адміністративно-територіальних одиниць		2,25		2,27

* Згідно Доповіді про стан навколишнього природного середовища у Вінницькій області (2019 рік)

Технічна документація з винесення меж в натуру (на місцевість) виготовлялись для 38 об'єктів загальнодержавного значення (90,5 % від загальної кількості об'єктів загальнодержавного значення) та 290 територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення (77 % від загальної кількості об'єктів місцевого значення). Території

та об'єкти природно-заповідного фонду оформлені відповідними знаками та інформаційними матеріалами, межі цих територій та об'єктів нанесені на відповідні планово-картографічні матеріали.

На території міста Жмеринка розташовані ландшафтні заказники місцевого значення: Джерельна діброва, Корчівка та Струмок.

Джерельна діброва – ландшафтний заказник місцевого значення. Площа 4 га. Розташований у південній частині м. Жмеринка. Оголошений відповідно до рішення 11 сесії Вінницької обласної ради 6 скликання від 27.06.2012. Охороняється природна ділянка грабово-дубового лісу, до якої прилягає русловий ставок. Трав'яний покрив представлений типовими видами рослин серед яких зустрічаються лікарські та червонокнижні види рослин.

Корчівка – ландшафтний заказник місцевого значення. Розташований у південній частині м. Жмеринка. Оголошений відповідно до рішення 11 сесії Вінницької обласної ради 6 скликання від 27.06.2012. Охороняється ландшафтний парк із грабово-дубового насадження на території якого розташоване великолебітне низинне джерело. Площа 2 га.

Струмок – ландшафтний заказник місцевого значення. Розташований у південній частині м. Жмеринка. Оголошений відповідно до рішення 5 сесії Вінницької обласної ради 6 скликання від 29.04.2011 № 104. Охороняється ландшафтний парк із грабово-дубового насадження на території якого розташоване великолебітне низинне джерело та водно-болотний рослинністю. Площа 2 га.

В межах та в охоронних зонах об'єктів природно-заповідного фонду, що розташовані на території Жмеринської МТГ, впровадження оперативних завдань Стратегії не передбачається.

Формування екологічної мережі Регіональну схему екологічної мережі Вінницької області розроблено у 2010 році і затверджено рішенням Вінницької обласної Ради від 14.02.2012 № 282. Регіональну схему екомережі Вінницької області виконано у масштабі 1:100000 у форматі ГІС Digitals.

В структурі екомережі області визначено 41 ключову територію загальною площею 184050,4 га (7 % від території області). Серед них – три національних природних ядра та 38 регіональних центрів біорізноманіття. У межах області виділено 22 сполучні території загальною площею 1522664 га, тобто 57,5 % від території області. Серед них 3 національних і 19 регіональних екокоридорів.

Буферні території представлені буферними (охоронними) зонами навколо національних природних ядер, регіональних центрів біорізноманіття, національних і регіональних екокоридорів. Їх загальна площа 1194872 га, тобто 45,1 % території області. Відновлювані території представлені зонами потенційної ренатуралізації. Виділено 31 таку зону загальною площею 73857,1 га, тобто 2,8 % від території області.

Локальні схеми екологічної мережі розроблялись для Мурованокуриловецького, Жмеринського адміністративних районів та м. Вінниця. Локальні схеми екологічної мережі для м. Могилів-Подільський та Могилів-Подільського району перебувають у стадії розробки.

Розвиток екологічної мережі територій та об'єктів природно-заповідного фонду є одним із основних пріоритетів екологічної політики в Україні, саме створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду можна назвати не лише основним, але і найбільш ефективним механізмом в процесі охорони природних екосистем, унікальних природних територій, ландшафтів та рідких видів рослин і тварин. Тому на території області постійно триває робота зі створення нових та розширення існуючих об'єктів природно-заповідного фонду.

Ймовірні зміни стану рослинного та тваринного світу, якщо ДДП не буде затверджено

Якщо Стратегію не буде затверджено, біорізноманіття на території МТГ, скоріш за все залишиться на сталому рівні, але впровадження оперативних завдань ДДП щодо

охорони навколошнього природного середовища може позитивно вплинути на чисельності різних видів флори та фауни.

З метою збереження в природному стані типових або унікальних комплексів на території МТГ, задля збереження біологічного та ландшафтного різноманіття на території МТГ Стратегією заплановано ряд завдань:

- покращення охорони природно-заповідного фонду;
- збільшення площі зелених насаджень міста Жмеринка, смт. Браїлів та інших сільських населених пунктів;
- проведення інвентаризації зелених насаджень у Жмеринській МТГ – усі вище перелічені завдання Стратегії передбачають найбільший рівень збереження природного стану наявних біоценозів та приведуть до поліпшення екологічної ситуації на території громади.

Геологічні та гідрографічні умови

Розташування Вінницької області на стику двох геологічних структур (Українського кристалічного масиву та східної окраїни Подільської плити) обумовили знаходження широкої гами корисних копалин в її межах. В надрах області відкрито 487 родовищ та проявів 19 видів різноманітних корисних копалин, десятки родовищ торфу, а також унікальні поклади граніту, каоліну, гранату і флюориту.

У області добре розвинена сировинна база будівельних матеріалів. На її території налічується 369 родовищ корисних копалин, що застосовуються у будівництві, з яких розробляються лише 84 родовищ. Сировина для виробництва будівельних матеріалів представлена гранітами (буто-щебенева продукція та облицювальний камінь), вапняками, пісковиками, глинами та суглинками, піщано-гравійними матеріалами.

Рисунок 2.10 Основні корисні копалини Вінницької області.

Таблиця 2.14 Кількість родовищ Вінницької області, що знаходяться в Державному фонду родовищ та залишок їх запасів.

№ з/п	Вид корисних копалин	Кількість родовищ, що знаходяться в Державному фонду родовищ	% від усього в Україні
1	Торф	32	3,89
2	Сировина для вапнування кислих	7+4*	31,43
3	Сировина карбонатна для цукро -вої промисловості	2	15,38
4	Каолін	4	10,0
5	Сировина абразивна	2	40,0
6	Глини бентонітові	1	11,11
7	Плавиковий шпат	1	50,0
8	Сировина крем'яна	2	28,57
У т.ч. трепел		2	
кремениста крейда		2	
9	Сировина карбонатна на вапно	8+2*	10,0
10	Пісок будівельний	41+5*	6,25

11	Суміш піщано-гравійна	1+1*	3,13
12	Камінь облицювальний	10	4,04
13	Камінь будівельний	87+9*	11,15
14	Камінь пилианий	28	14,07
15	Сировина керамзитова	2	3,64
16	Сировина цегельно-черепична	166+6*	8,89
17	Підземні питні води	50	
18	Підземні мінеральні столові води	8/11**	
19	Підземні мінеральні лікувальні води	4/8**	
Усього:		460+27*= 487	

* Кількість родовищ даного виду у складі комплексних родовищ.

** Кількість ділянок у складі родовища.

В межах Жмеринського району корисні копалини представлені місцевими будівельними матеріалами і торфами. Місцеві будівельні матеріали – це каміння будівельне (граніт поблизу с. Браїлів, с. Демидівка), вапняки для обпалювання на вапно (поблизу с. Кацмазів, с. Ров), карбонатна сировина, піски (поблизу с. Жуківці) для викладки і штукатурних розчинів, цегельно-черепична сировина (суглинок – в 3 км. від ст. Жмеринка, в 15 км. на південний від ст. Жмеринка, поблизу с. Браїлів, в 7 км від залізничної ст. Сербинівці, в 3,5 км від ст. Матейково).

Забезпеченість запасами родовищ – до 30 років. В громаді є значні території з малопродуктивними землями і значними ресурсами матеріально-сировинної бази промисловості будівельних матеріалів.

В Жмеринському районі розміщені торф'яні родовища. Вони можуть бути використані при проведенні озеленення громади.

Запаси корисних копалин та торфу свідчать про можливість розвитку на території громади будівельної індустрії, а торфу – для розвитку індустрії виробництва добрив та використання в опаленні індивідуальних (приватних) житлових будинків.

Важливу роль у водному господарстві Вінниччини відіграють підземні води, як найбільше надійне джерело доброкісної питної води. Прогнозні запаси підземних вод області становлять 324,9 млн. м³/рік, затверджені експлуатаційні запаси – 45,7 млн. м³/рік.

Згідно наведеної на офіційному вебсайті Державного науково-виробничого підприємства «Державний інформаційний геологічний фонд України» (<http://geoinf.kiev.ua/>) інформації на території Вінницької області обліковується 118 родовищ корисних копалин, на які отримані спеціальні дозволи на користування надрами (діючі), з яких 5 родовищ корисних копалин находяться на території Жмеринського району.

Так, на території Жмеринського району Вінницької області спеціальні дозволи на користування надрами отримані наступними суб'єктами господарювання (надркористувачами):

- ПРИВАТНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ «ХС ТРАНС СЕРВІС» на Могилівське родовище (26,20 га) граніту та мігматиту, метою надркористування є: видобування гранітів та мігматитів, придатних для виробництва щебеню будівельного та каменю бутового;

- ТОВАРИСТВОМ З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДALЬNІСТЮ «ДЕМИДІВСЬКИЙ ГРАНІТ» на Демидівське родовище (62,75 га) граніту, метою надркористування є: видобування гранітів, придатних для виробництва щебеню будівельного та каменю бутового;

- СЕНЬКОВИМ АНАТОЛІЄМ ПЕТРОВИЧЕМ на Станіславчицьке родовище (2,75 га) суглинку, метою надрочористування є: видобування суглинків, придатних в якості сировини для виробництва цегли марки «150»;

- ТОВАРИСТВОМ З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «КОНКОРД» на Северинівське 2 родовище (49,90 га, 37,80 га, 12,10 га) суглинку, метою надрочористування є: видобування суглинків, в якості сировини для виробництва цегли керамічної повнотілої марок «100»-«125»;

- ПРИВАТНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ «КОНКОРД-СЕРВІС» на Браїлівську ділянку, свердловина-№1/2070 на води питні і технічні, метою надрочористування є: геологічне вивчення, у тому числі дослідно-промислова розробка питних підземних вод, затвердження запасів ДКЗ України.

Ймовірні зміни стану геологічних та гідрографічних умов, якщо ДДП не буде затверджено

Стратегією не передбачається реалізація завдань, які можуть привести до негативного впливу на геологічне і гідрогеологічне середовище на території МТГ.

Тому у випадку, якщо ДДП не буде затверджено, стан геологічного та гідрологічного середовища території МТГ більш ймовірно залишатиметься на рівні сучасних показників. Але без впровадження завдань Стратегії щодо будівництва мереж закритої дощової каналізації; будівництва нових, реконструкції, капітального ремонту, модернізації мереж централізованої системи водопостачання, водовідведення та каналізації; реконструкції, модернізації та капітального ремонту очисних споруд каналізації; будівництва, реконструкції та капітального ремонту систем каналізаційних мереж, каналізаційних напірних колекторів, каналізаційних насосних станцій, очисних споруд та гідроспоруд, тобто без належного очищення стічних вод, існує ризик активізації небезпечних фізико-геологічних явищ та процесів.

Водні ресурси

Вінницька область розміщена в лісостеповій зоні центральної частини Правобережної частини України. Територія суші становить 2606,4 тис. га, або 98,4 % від загальної площи області, решта (1,6 %) зайнята внутрішніми водами. Річки області належать до басейнів Південного Бугу, Дністра та Дніпра: з них: 2 великих (р. Південний Буг та р. Дністер), 4 середні (р. Соб, Гірський (Гнилий) Тікич, р. Мурафа, р. Рось) та 4555 малих.

У центральній частині області з північно-західного на південно-східний напрямок протікає р. Південний Буг (з правими притоками Згар, Рів, Сільниця, Дохна; лівими - Снівoda, Десна, Соб, Удич), по південно-західній межі області тече р. Дністер (з лівими притоками: Лядова, Немія, Мурафа та ін.). У північних та північно-східних районах області протікають річки, що належать до Дніпровського басейну: р. Рось, р. Гуйва, р. Гнилоп'ять.

В межах області 56 водосховищ, загальною площею водного дзеркала 11 167 га; найбільше Ладижинське водосховище (2,2 тис. га) – 5 298 ставків загальною площею водного дзеркала біля 30,0 тис. га. Річки і водойми використовують для рибництва, промислового і комунального водопостачання, зрошення земель, а також як джерело гідроенергії.

Річкою Південний Буг територія області ділиться на дві частини: лівобережну, яка відноситься до Придніпровської височини і правобережну – Подільського плато. Поверхня Вінниччини - підвищеною плато, що знижується в напрямі з північного заходу на південний схід. Більша частина території Вінницької області розташована в межах Українського кристалічного щита. Сучасний рельєф області – в основному хвиляста, подекуди горбиста, рівнина, розгалужена чисельними долинами річок, ярами та балками, особливо в районі Придністров'я.

Таблиця 2.15 Водні об'єкти Вінницької області

Водні об'єкти	Кількість одиниць	Примітка
Усього		
у тому числі:		
місцевого значення	0	
з них передано в оренду, зокрема:	0	
водосховищ (крім водосховищ комплексного призначення)	0	
ставків	0	
озер	0	
замкнених природних водойм	0	
акваторій (водного простору) внутрішніх морських вод, територіального моря, виключної (морської) економічної зони України	0	
загальнодержавного значення	5747	
з них передано в оренду, зокрема:	1657	
водосховищ (крім водосховищ комплексного призначення)	4	
ставків	1653	в т.ч., які використовуються відповідно до договорів оренди землі
озер	0	
замкнених природних водойм	0	
акваторій (водного простору) внутрішніх морських вод, територіального моря, виключної (морської) економічної зони України	0	

Таблиця 2.16 Динаміка водокористування за 2017-2019 роки.

Показники	Одиниця виміру	2017 рік	2018 рік	2019 рік
Забрано води з природних джерел, усього	млн м ³	117,8	118,0	106,9
у тому числі:				
поверхневої	млн м ³	101,9	101,7	91,11
підземної	млн м ³	15,86	16,38	15,79
морської	млн м ³	--	--	--
Забрано води з природних джерел у розрахунку на одну особу	м ³	74,1	75,62	68,84
Використано свіжої води, усього	млн м ³	98,08	96,01	87,16
у тому числі на потреби:				
господарсько-питні	млн м ³	29,58	30,34	29,76
виробничі	млн м ³	62,29	60,59	26,56
сільськогосподарські	млн м ³		39,07	3,603
зрошення	млн м ³	4,357	3,38	3,323
рибогосподарські	млн м ³	--	--	23,91

Використано свіжої води у розрахунку на одну особу	м ³	61,7	61,53	56,13
Втрачено води при транспортуванні	млн м ³	13,82	14,23	14,55
	% до забраної води	11,7	12,1	13,6
Скинуто зворотних вод, усього	млн м ³	--	--	64,04
у тому числі:				
у підземні горизонти	млн м ³	--	--	0,0
у накопичувачі *	млн м ³	--	--	2,082
на поля фільтрації	млн м ³	--	--	2,223
у поверхневі водні об'єкти	млн м ³	62,54	65,5	59,73
не віднесені до водних об'єктів	млн м ³	--	--	4,305
Скинуто зворотних вод у поверхневі водні об'єкти, усього	млн м ³	62,54	65,5	59,73
з них:				
нормативно очищених, усього	млн м ³	26,39	27,69	28,14
у тому числі:				
на спорудах біологічного очищення	млн м ³	--	--	28,1
на спорудах фізико-хімічного очищення	млн м ³	--	--	0,038
на спорудах механічного очищення	млн м ³	--	--	0,0
нормативно (умовно) чистих без очищення	млн м ³	34,77	36,43	30,03
забруднених, усього	млн м ³	0,833	0,988	0,672
у тому числі:				
недостатньо очищених	млн м ³	0,82	0,988	0,672
без очищення	млн м ³	0,013	0,0	0,0
Скинуто зворотних вод у поверхневі водні об'єкти у розрахунку на одну особу	млн м ³	39,3	41,98	18,12

*- у накопичувачі та вигреби.

Таблиця 2.17 Використання води за видами економічної діяльності у 2017-2019 роках.

Види економічної діяльності	2017 рік		2018 рік		2019 рік	
	усього млн м ³	% економії свіжої води за рахунок оборотн ої	усього млн м ³	% економії свіжої води за рахунок оборотн ої	усього млн м ³	% економії свіжої води за рахунок оборотн ої
Усього за регіоном	98,08	97,87	96,01	95,56	87,16	96,5
За видами економічної діяльності						

у тому числі:						
Промисловість	26,64	99,1	22,98	--	19,50	98,78
Сільське господарство	37,52	--	39,07	--	34,64	--
Лісове господарство	--	--	0,044	--	0,051	--
Комунальне господарство	32,13	1,186	32,26	--	29,76	0,086

Згідно державної звітності про використання води (форма 2ТП-водгосп (річна) у 2019 році всього з природних джерел забрано 106,9 млн. м³, серед них 85 % (91,1 млн. м³) з поверхневих вод і 15 % (15,8 млн. м³) з підземних. Забір води зменшився на 11,1 млн. м³ (на 9 %). Використання зменшилось на 8,85 млн. м³ (на 9 %).

Всього по області використано 87,2 млн. м³ в т.ч.: виробничі потреби – 52,4 млн. м³ (60 %); питні та санітарно-гігієнічні потреби – 29,8 млн. м³ (34 %); зрошення – 3,3 млн. м³ (4 %); інші потреби – 1,7 млн. м³ (2 %).

Найбільшими водоспоживачами у Вінницькій області в розрізі регіонів є м. Вінниця, яка використовує 28 % від загального використання, Тростянецький район – 21 %, Калинівський район – 8 %, Барський район – 6 %.

Найбільшими водоспоживачами в області в розрізі підприємств є КП «Вінницяобводоканал» (м. Вінниця), яке використовує 23 % від загального використання, ПАТ «ДТЕК «Західнерго» ВП Ладижинська ТЕС (м. Ладижин) – 13 %, ТОВ «Вінницька птахофабрика» (с. Оляниця Тростянецького району) – 6 %.

На території Жмеринської МТГ відсутні підприємства – найбільші водоспоживачі Вінницької області.

Таблиця 2.18 Інструментально-лабораторний контроль якості поверхневих вод.

Назва водного об'єкту	Кількість контрольних створів, у яких здійснювались вимірювання, од.		Відібрано та проаналізовано проб води, од.	Кількість показників, од.	Кількість випадків та назва речовин з перевищеннем ГДК, од.
	усього	у тому числі з перевищеннем ГДК			
Річка Південний Буг	4	4	48	30	всього – 100: ХСК* – 47; БСК _{повне} ** – 47; жорсткість – 3; магній – 2; амоній сольовий – 1

*ХСК – хімічне споживання кисню

**БСК_{повне} – біологічне споживання кисню (повне)

Згідно статистичних даних у водні об'єкти Вінницької області скинуто 59,7 млн. м³ стічних вод, у тому числі комунальним господарством – 27,7 млн. м³ (46 %); сільським господарством – 26,3 млн. м³ (44 %); промисловістю – 4,8 млн. м³ (8 %), іншими галузями – 0,9 млн. м³ (2 %). Загальне водовідведення у поверхневі водні об'єкти зменшилось на 5,77 млн. м³ (9 %).

У загальному об'ємі водовідведення найбільшою є частка нормативно чистих без очистки вод – на них припадає 50 % загального об'єму водовідведення (30,0 млн. м³). Забруднених стічних вод було скинуто у поверхневі водні об'єкти 1 % від загального об'єму водовідведення (0,67 млн. м³), нормативно очищених на очисних спорудах – 47 % (28,1 млн. м³), некатегорованих – 2 % (0,89 млн. м³).

Разом із забрудненими водами у водойми області в 2019 році надійшло 0,063 тис. т азоту амонійного; 0,181 тис. т БСК₅; 0,099 тис. т завислих речовин; 0,504 тис. т нітратів; 0,030 тис. т нітратів; 1,497 тис. т сульфатів; 11,92 тис. т. сухого залишку; 3,818 тис. т хлоридів; 0,380 тис. т ХСК; 0,162 т алюмінію; 0,893 т заліза; 0,204 т нафтопродуктів, 1,329 т СПАР; 0,102 т цинку; 0,099 т фтору; 34,48 т фосфатів.

Вищевказані факти формують існуючий стан водних ресурсів на території області, в тому числі на території Жмеринської МТГ.

Встановлення на місцевості водоохоронних зон та прибережних захисних смуг водних об'єктів

З метою охорони поверхневих водних об'єктів від забруднення і засмічення та збереження їх водності вздовж річок, навколо озер, водосховищ та інших водойм в межах водоохоронних зон виділяються земельні ділянки під прибережні захисні смуги.

Дотримання правил господарювання у водоохоронних зонах та прибережних захисних смугах – територіях суворого обмеження господарської діяльності – дозволяє зберегти водні об'єкти в природному стані, що, в свою чергу, підтримує водний баланс ґрунтів.

На території області із загальної площині водоохоронних зон – 425 тис. га (в тому числі 41 тис. га прибережних захисних смуг) фактично становлено межі на 3,8 тис. га. Схожа ситуація на території Жмеринської МТГ, яка сприяє розорюванню прибережних територій і, як наслідок, призводить до замулення водних об'єктів.

Якість питної води та її вплив на здоров'я населення

Послугами з централізованого водопостачання охоплено 62 % населення області, а саме – 18 міст, 29 селищ міського типу та 357 сіл області (24,5 % від загальної кількості). Послуги надаються 92 суб'єктами господарювання в сфері централізованого водопостачання та водовідведення, з яких 62 отримали відповідні ліцензії.

Викликає занепокоєння і якість питної води централізованого водопостачання в області. За даними ДУ «Вінницький обласний лабораторний центр Міністерства охорони здоров'я України» з 2013 по 2019 роки якість води погіршилась за санітарно-гігієнічними показниками з 3,3 %, не відповідає нормативам, до 14,4 %, а за бактеріологічними показниками з 4,9 % до 14,6 % відповідно. А якість децентралізованого водопостачання (криниць), за аналогічний період, за санітарно-гігієнічними показниками з 4,2 % до 44,8 %, а за бактеріологічними з 18,6 % до 38,3 % відповідно.

За інформацією головного управління Держпродспоживслужби у Вінницькій області всього в області на обліку перебуває 479 об'єктів централізованого та 3498 об'єктів децентралізованого водопостачання. В 2019 році в ході перевірок об'єктів нагляду для лабораторних досліджень відібрано 2114 проб питної води з централізованої мережі та децентралізованих джерел водопостачання. Відхилення виявлено в 1237 пробах за мікробіологічними показниками, що становить – 59,0 % та в 1128 пробах по санітарно-хімічним показникам, що становить – 58,0 %. Для радіологічних досліджень відібрано 834 проби питної води, відхилень не зареєстровано.

Централізоване водопостачання та водовідведення на території Жмеринської МТГ

Централізованим водопостачанням забезпечені жителі всіх населених пунктів Жмеринської МТГ, окрім сіл: Сл. Носковецька та Межирів.

Послуги з водопостачання надає Жмеринське БМЕУ № 3, ТОВ «Жмеринський райкомунсервіс» та підпорядковані управлінню ЖКГ Жмеринської міської ради комунальні підприємства. Послуги з водовідведення надає: КП «Жмеринкаводоканал».

Водопостачання м. Жмеринка здійснюється централізованим комунальним водопроводом КП «Жмеринкаводоканал», який обслуговує приблизно 21370 абонентів та водопровідною системою Жмеринського БМЕУ № 3, у якого на обслуговувані знаходитьться близько 12 тис. абонентів.

Система водопостачання та водогонів Жмеринської міської територіальної громади складається із 32 свердловин; з них 24 діючих, 8 – знаходяться в стані спостережень, дебіт свердловин – 10 200 м³/добу, фактичний видобуток води – 4040 м³/добу; шести насосних станцій, одна з яких 1939 року побудови, інші з 1980 по 1989 роки. Загальна протяжність

мереж водопостачання складає 250 км, 60 % водогонів збудовані в період 1870 по 1948 роки.

У більшості водогонів строк експлуатації закінчився. Питна вода має показники, які її характеризують як неякісну (надмірна жорсткість і мінералізація). Глибина можливих нових свердловин на сарматському водоносному горизонті в районі Південного водозабору може сягати 60 м, орієнтовна потужність свердловини до $940 \text{ м}^3/\text{добу}$.

Система водовідведення МТГ – стічна вода від житлових будинків та підприємств надходить по самопливних колекторах на 9 КНС, потім по напірному та самопливному колекторах надходить на головну насосну станцію і далі на ОСК для біологічної очистки та з дотриманням норм ГДК, здійснюється скид в р. Баран.

Діаметр каналізаційних колекторів від 100 мм до 600 мм. Загальна довжина – 82,6 км. Самопливні колектори відпрацювали термін експлуатації, мають граничну зношеність та не в змозі забезпечити надійне відведення стоків. 9 каналізаційних станцій побудовані в період з 1950 по 1997 роки. Головна насосна каналізаційна станція продуктивністю 450 тис. $\text{м}^3/\text{рік}$ побудована в 1988 році. Очисні споруди каналізації потужністю 16000 $\text{м}^3/\text{добу}$ здані в експлуатацію в 1988 році.

Складається складна ситуація з безперервним водозабезпеченням. Це пов'язано, головним чином, із застарілим обладнанням та аварійністю мереж. 70% мереж працюють з використанням терміном експлуатації, 30 % – вимагають постійного ремонту, термін їх експлуатації закінчується.

Найважливішим критерієм оцінки роботи системи централізованого водопостачання є цілодобова безперебійна подача води споживачам. Проте, через нерівномірність тиску у системі, а також для уникнення проривів через великий тиск води, в нічний час виключаються основні потужні насоси та здійснюється резервна підкачка води менш потужними агрегатами.

Взагалі, робота розподільної системи водопостачання характеризується невиробничими втратами води, які досягають 40 % за рахунок аварійності. Через нездовільний стан сантехнічного обладнання у житловому секторі також втрачається близько 30% відсотків загального обсягу води. Отже, майже дві третини води, що подається до розподільної мережі, фактично не використовується споживачами.

Через фізичний знос на КНС потребують заміни більшість насосних агрегатів та решіток. Використання застарілих агрегатів та решіток призводить до підвищених витрат електричної енергії та збільшення собівартості перекачування стоків.

По сільських населених пунктах протяжність водопровідних мереж становить більше 181,5 км та забезпечено водопостачанням 4,6 тис. домогосподарств.

У місті Жмеринка та інших населених пунктах громади якість питної води не відповідає вимогам ГОСТу 2874-82 «Вода питна» за вмістом загальної жорсткості, хлоридів, сухим залишком, залізом та іншими показниками.

Занепокоення викликають також криниці громадського та колективного користування. На сьогоднішній день говорити про більшу користь чи безпечності криничної води не доводиться. В результаті лабораторного нагляду встановлено, що із 200 криниць громадського користування 90 криниць не відповідають вимогам санітарно-технічного нагляду.

Ймовірні зміни стану водних ресурсів, якщо ДДП не буде затверджено

З метою охорони водних ресурсів та їх раціонального використання Стратегією визначено за необхідне виконання ряду завдань щодо вирішення проблемних питань з охорони і раціонального використання водних ресурсів на території МТГ:

- будівництво мереж закритої дошової каналізації;
- будівництво нових, реконструкція, капітальний ремонт, модернізація мереж централізованої системи водопостачання, водовідведення та каналізації;
- реконструкція, модернізація та капітальний ремонт очисних споруд каналізації;
- реконструкція головної насосної станції м. Жмеринка;
- капітальний ремонт напірного каналізаційного колектору;
- проведення капітальних ремонтів головних водопровідних мереж громади;

- поліпшення екологічного стану річок і водойм громади;
- впровадження сучасних технологій очищення стічних вод;
- покращення охорони водних ресурсів, інше.

Якщо вищезазначені оперативні завдання Стратегії не будуть реалізовані на території МТГ, в майбутньому існує загроза погіршення якісного стану водних ресурсів через потрапляння забруднених стічних вод до водних об'єктів, подальший розвиток житлової та громадської забудови населених пунктів області, як і виробничо-промислового сектору, спричиняють техногенне навантаження на водні об'єкти, що розташовані на території Жмеринської МТГ.

Атмосферне повітря

Стан атмосферного повітря Вінницької області формується обсягами викидів забруднюючих речовин від пересувних та стаціонарних джерел забруднення. До стаціонарних джерел забруднення атмосферного повітря слід віднести викиди крупних промислових підприємств, особливо, від об'єктів енергетичної промисловості, сільського господарства, переробної промисловості та транспортних підприємств.

За даними Головного управління статистики у Вінницькій області, викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря у 2019 році склали 164,9 тис. т.

Від стаціонарних джерел забруднення потрапило майже 99,7 тис. т. Значна питома вага – 73,9 % (73,7 тис. т) викидів забруднюючих речовин припадає на місто Ладижин. Крім того, високий відсоток у розподілі викидів до загального обсягу припадає на Тульчинський (4,5 %), Тростянецький (3,7 %) райони та місто Вінницю (2,9 %).

Кількість викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел у розрахунку на квадратний кілометр території по області протягом 2019 року склала 3,8 т.

Найвища щільність викидів забруднюючих речовин у розрахунку на квадратний кілометр припадає на місто Ладижин – 3349 т, а також на міста Вінницю (42 т), Жмеринку (17 т), Хмільник (9,4 т), Козятин (7,0 т) та на Тростянецький і Тульчинський райони по 4,0 т. На душу населення в середньому по області припадає 64 кг викинутих.

Викиди речовин, що належать до парникових газів, склали 45,8 тис. т, зокрема метан – 9,2 тис. т (9,5% у загальному обсягу викидів забруднюючих речовин), оксид азоту – 0,1 т (0,1%). Крім того, обсяг викидів діоксиду вуглецю склали 5,3 млн. т.

Таблиця 2.19 Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, тис.т.

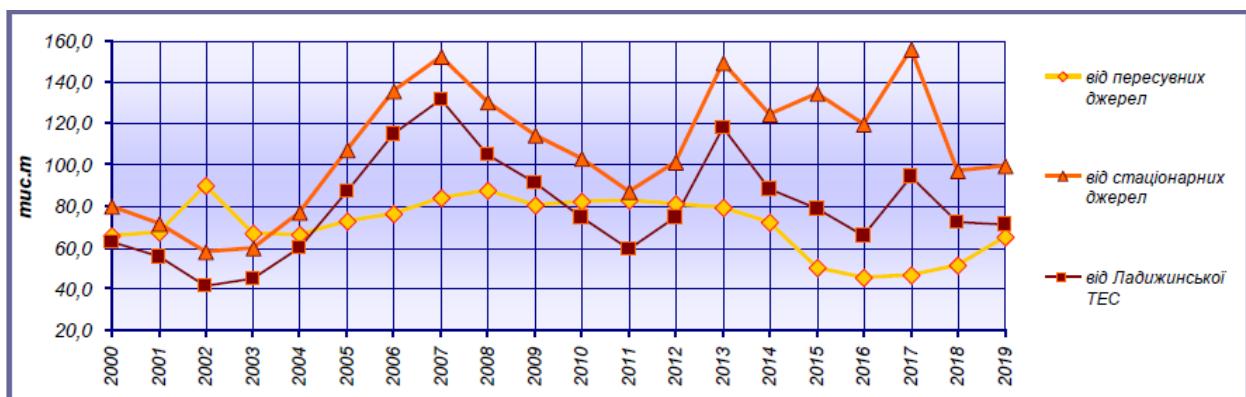
Вінницька область	2010 рік	2013 рік	2014 рік	2015 рік	2016 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік
Викинуто, всього	185,4	229,0	196,6	185,0	165,4	202,3	148,6	164,9
Вінницька область	2010 рік	2013 рік	2014 рік	2015 рік	2016 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік
Викиди від стаціонарних джерел забруднення	103,1	149,5	124,5	134,7	119,8	155,8	97,3	99,7
Викиди забруднюючих речовин від пересувних джерел забруднення	82,1	79,5	72,1	50,3	45,6	46,5	51,3	65,2
Викиди діоксиду вуглецю (стаціонарні джерела), млн. т	4,9	7,0	6,4	6,5	5,1	6,4	5,3	5,4

Таблиця 2.20 Обсяги викидів основних забруднюючих речовин у 2019 році.

	Обсяги викидів	% від загального обсягу	У % до 2018 року
Усього, т	99724,1	100	102,5
у тому числі			
метали та їх сполуки	21,8	0,02	88,1
метан	10861,3	10,89	118,4
неметанові леткі органічні сполуки	2448,8	2,46	99,1
оксид вуглецю	7167,1	7,19	110,0
діоксид та інші сполуки сірки	52657,1	52,80	96,6
з них			
діоксид сірки	52537,3	52,68	96,7
сполуки азоту	10920,3	10,95	105,6
з них			
діоксид азоту	9710,4	9,74	109,2
оксид азоту	131,0	0,13	115,5
аміак	1078,2	1,08	80,7
речовини у вигляді твердих сусpenдованих частинок	15549,4	15,59	109,4
Крім того, діоксид вуглецю, млн. т	5,4		100,8

Рухомі джерела викидів (автомобільний, залізничний, річковий транспорт та виробнича техніка) залишаються потужним забруднювачем довкілля в області. У 2019 році відповідно до статистичних даних викиди від автотранспорту становили 65,2 тис. т (40 % від загального обсягу викидів).

Рисунок 2.11 Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних та пересувних джерел та найбільшого забруднювача атмосферного повітря в області.

Слід зазначити, що ВП «Ладижинська ТЕС» ПАТ «ДТЕК Західенерго», яка була найбільшим забруднювачем атмосферного повітря в області – у 2019 році її викиди складали 71 % загального обсягу викидів від стаціонарних джерел – зменшила свої викиди на 1,5 тис. т або 2,1 %.

Таблиця 2.21 Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря (стационарні джерела).

	2016 рік	2017 рік	2018 рік	
	тонн	тонн	тонн	у % до підсумку
Усього	119,8	155,8	97,3	100
у тому числі				
діоксид сірки	51,3	72,06	54,3	55,9
оксиди азоту	8,1	10,75	9,0	9,25
оксид вуглецю	4,9	6,15	6,5	6,7
метан	40,5	45,7	9,2	9,4
неметанові леткі органічні сполуки	4,0	2,58	2,5	2,5
у вигляді твердих часточок	9,2	16,95	14,2	14,6

Викиди діоксиду вуглецю стационарних джерел зросли на 0,1 млн. т або майже на 1,9 % в порівнянні з 2018 роком.

Від автотранспорту надійшло 65,2 тис. т забруднюючих речовин, у порівнянні з 2018 роком – на 10,3 % (4,8 тис .т) більше.

Динаміка викидів в атмосферне повітря найпоширеніших забруднюючих речовин у містах Вінницької області

Значна питома вага – 73,9 % (73,7 тис. т) викидів забруднюючих речовин припадає на м. Ладижин та м. Вінницю 2,9 % (2,89 тис.т). Данні про викиди в атмосферне повітря від стационарних джерел по містам обласного значення Вінницької області наведена в Таблиці 2.22

По всіх містах обласного підпорядкування обсяги викидів в порівнянні з 2018 роком зросли, окрім м. Могилів-Подільський – викиди суттєво зменшились, а по м. Ладижин – залишились практично без змін.

Таблиця 2.22 Викиди в атмосферне повітря від стационарних джерел по містах обласного значення Вінницької області

	Обсяги викидів. тонн	У % до 2018р.	У тому числі			
			діоксиду сірки		діоксиду азоту	
			тонн	у % до 2018р.	тонн	у % до 2018р.
Вінницька область		102,5	52537,3	96,7	9710,4	109,2
м. Вінниця	2887,1	116,3	99,5	130,3	642,7	119,2
м. Жмеринка	298,4	109,9	10,1	110,6	11,1	99,7
м. Козятин	84,5	106,8	2,3	116,8	5,4	94,0
м. Ладижин	73671,9	100,2	51417,6	96,0	7127,7	103,9
м. Могилів-Подільський	27,6	83,7	4,4	347,2	6,7	56,7
м. Хмільник	197,5	129,3	14,5	124,3	20,6	154,3

У 2019 році основними забруднювачами повітря в області залишились підприємства енергетичної промисловості, сільського господарства, переробної промисловості та транспортні підприємства. Данні про викиди забруднюючих речовин від стационарних джерел забруднення за секторами виробничих та технологічних процесів у 2019 році наведені в Таблиці 2.23.

Таблиця 2.23 Викиди забруднюючих речовин від стаціонарних джерел забруднення за секторами виробничих та технологічних процесів у 2019 році.

№ з/п	Види економічної діяльності	Обсяги викидів за регіоном	
		тис. т	відсоток до загального підсумку
	Усього	99724,129	100,00
1.	А-Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	15815,099	15,86
2.	В-Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	200,896	0,20
3.	С-Переробна промисловість	5788,615	5,80
4.	D-Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	72169,292	72,37
5.	E-«Водопостачання; каналізація, поводження з відходами»	101,450	0,10
6.	F-Будівництво	131,868	0,13
7.	G-«Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів»	22,871	0,02
8.	H-Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	3276,286	3,29
9.	I-Тимчасове розміщування й організація харчування	0,00	
10.	J-Інформація та телекомунікації	0,165	0,00
11.	K-Фінансова та страхова діяльність	2,616	0,00
12.	L-Операції з нерухомим майном	165,406	0,17
13.	M-Професійна, наукова та технічна діяльність	0,997	0,001
14.	N-Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	29,440	0,03
15.	O-«Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування»	1103,496	1,11
16.	P-Освіта	406,564	0,41
17.	Q-Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	509,068	0,51

Згідно офіційних статистичних даних, можна зробити висновок, що найбільший обсяг викидів забруднюючих речовин на території області потрапляє в атмосферне повітря від такого виду економічної діяльності, як постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря.

Найбільші підприємства-забруднювачі атмосферного повітря за результатами 2018 року є: ВП «Ладижинська теплова електрична станція» акціонерного товариства «ДТЕК Західнерго» (70844,31 т, 71,0 % від загального обсягу викидів стаціонарних джерел у 2019 році), Філія «Птахокомплекс» ТОВ «Вінницька птахофабрика» (Тульчинський район) (3844,71 т, 3,9 %), Філія «Птахокомплекс» ТОВ «Вінницька птахофабрика» (Тростянецький район) (3237,31 т, 3,2 %), ПрАТ «Продовольча компанія «Поділля» (Крижопільський район) (1758,86 т, 1,8 %), ТОВ «Продовольча компанія «Зоря Поділля» (Гайсинський район) (1522,83 т, 1,5 %), Філія управління магістральних газопроводів «Черкаситрансгаз» ПАТ «Укртрансгаз» Барське ЛВУ (1359,61 т, 1,4 %), Державне підприємство «Підприємство державної кримінально-виконавчої служби України (№39)» (м. Ладижин) (1346,53 т, 1,4 %).

На території Жмеринської МТГ відсутні найбільші підприємства-забруднювачі атмосферного повітря області.

В структурі промисловості Жмеринської МТГ найвищу питому вагу займають галузі: машинобудування, галузь залізничного транспорту, виробництво будівельних матеріалів, лісова та деревообробна галузі.

Основні промислові підприємства, що розташовані на території міста: ТОВ «Артмаш» – виробництво будівельних та металевих конструкцій, подрібнювачів, грануляторів та ін.; ТОВ «ЖВРЗ «Експрес» – виробництво залізничних локомотивів і рухомого складу; ТОВ «Жмеринський металообробний завод», ПП «Корунд» – по виробництву машин і устаткування для сільського та лісового господарства; ТОВ «Кардинал» – по виробництву металопрофілю; ТОВ «Синдикат компанії» – виробництво металообробних машин; ДП «Жмеринське лісове господарство» – виробництво деревини та виробів з неї; в сфері постачання пари та гарячої води – МКП «Енергоресурс»; в галузі будівництва працює – ТОВ «Ніка-СВ».

На території приєднаних населених пунктів: в смт. Брайлів працює підприємство легкої промисловості, а саме ТОВ «Швейна фабрика «Брайлівчанка», по пошильню спеціалізованого одягу. В с. Мартинівка впродовж багатьох років простоює найбільше підприємство в харчовій галузі є – ДП «Укрспирт» Мартинівське МПД з виробництва спирту етилового ректифікованого з харчової сировини.

Обсяг реалізованої промислової продукції (товарів, послуг) за 2020 рік становить – 386,5 млн. грн., що становить 0,5 % до всієї реалізованої продукції по Вінницькій області. Обсяг реалізованої промислової продукції (товарів послуг) на одну особу склав 11228,1 грн.

Викиди забруднюючих речовин від стаціонарних джерел вищевказаних промислових підприємств формують якісних стан атмосферного повітря на території Жмеринської МТГ.

В містах області доля автотранспорту в забрудненні атмосферного повітря сягає до 85-90 %.

Забруднення атмосферного повітря викидами автотранспорту посідає третє місце за кількістю викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел забруднення (за секторами виробничих та технологічних процесів) на території області за рахунок постійного збільшення кількості автотранспорту. Загальні викиди токсичних речовин залежать від потужності і типу двигуна, режиму його роботи, технічного стану автомобіля, швидкості руху, стану дороги, якості палива.

Викиди забруднюючих речовин від автотранспорту з року в рік зростають та негативно впливають на якість атмосферного повітря в області. Частка автомобілів, які експлуатуються на території області, далекі від довершеності, вони здебільшого не відповідають міжнародним стандартам щодо екологічної безпеки. Двигуни автомобілів зазвичай морально і фізично застарілі.

Забруднення атмосферного повітря в області від автотранспорту обумовлено такими факторами: постійне нерегульоване збільшення кількості автотранспорту, в тому числі транзитного вантажного; відставання якості палива від європейських стандартів; повільний розвиток мережі розв'язок і автошляхів; недосконалість управління дорожнім рухом та іншими проблемами; недостатньо розвинена законодавча та юридична база у галузі ефективного регулювання управління автотранспортом; відсутність механізмів впливу на збільшення забруднення довкілля автотранспортом.

Автомобілі викидають разом з відпрацьованими газами, випаровуванням паливомастильних матеріалів близько 200 компонентів забруднюючих речовин, які мають токсичний, мутагенний, наркотичний та інший вплив на живі організми. Основним токсичним інгредієнтом, яким забруднюється атмосферне повітря під час експлуатації автомобільного транспорту, є оксид вуглецю (блізько 80%).

Викиди автотранспортних засобів особливо небезпечні тому, що здійснюються у безпосередній близькості від тротуарів у зоні активного пішохідного руху. Крім забруднення атмосферного повітря, автомобільний транспорт та його супутня інфраструктура є головними забруднювачами водних об'єктів та ґрунтів

нафтопродуктами. Насамперед, це стосується відкритих автостоянок, гаражних кооперативів і автозаправних станцій, які не обладнані локальними очисними спорудами поверхневих (дощових і талих) стічних вод, пунктів розвантаження паливно-мастильних матеріалів та автотранспортних підприємств.

Негативно впливають на стан довкілля і відходи автотранспортних засобів, які утворюються в процесі їх експлуатації, а саме: відпрацьовані мастила, фільтри, акумулятори, відпрацьовані шини, деталі та корпуси автомобілів та ін., утилізацію яких належним чином ще не налагоджено.

Якість атмосферного повітря в населених пунктах

Постійний моніторинг атмосферного повітря у м. Вінниці проводився Вінницьким обласним центром з гідрометеорології двома постами типу «Пост-2» Вінницького обласного центру з гідрометеорології.

Таблиця 2.24 Вміст забруднюючих речовин в атмосферному повітрі м. Вінниця.

Назва забруднюючої речовини	Місто	Середньо-річний вміст, мг/м ³	Середньодобові ГДК, мг/м ³	Максимальні разові ГДК, мг/м ³	Максимальний вміст, мг/м ³
Пил	місто Вінниця	0,1	0,7	0,4	0,2
Діоксид сірки	-"-	0,001	0,03	0,08	0,03
Оксид вуглецю	-"-	1	0,3	0,66	2
Діоксид азоту	-"-	0,1	2,8	4,0	0,7
Фтористий водень	-"-	0,005	1,2	1,5	0,006
Аміак	-"-	0,01	0,3	0,1	0,03
Формальдегід	-"-	0,004	0,3	1,0	0,03
Кадмій	-"-	0,00	0,02	1,0	0,0
Залізо	-"-	0,81	4,30	40,0	1,21
Марганець	-"-	0,03	0,05	0,63	0,04
Мідь	-"-	0,04	0,19	2,0	0,06
Нікель	-"-	0,03	0,04	1,0	0,04
Свинець	-"-	0,03	0,04	0,3	0,05
Хром	-"-	0,03	0,06	0,78	0,05
Цинк	-"-	0,11	0,21	50,0	0,178

За даними обласного центру гідрометеорології за 2019 рік в порівнянні з минулим роком значних змін у стані забруднення міста не відбулося, виняток становить лише діоксид азоту, тут значною мірою збільшились концентрації і середні, і максимальні.

Стан радіаційного забруднення атмосферного повітря

Максимальні рівні радіації за даними спостережень метеостанцій області протягом 2017 року знаходилися в межах 13-15 мкР/год. при нормі не більше 25 мкР/год. (Таблиця 2.25).

Таблиця 2.25 Максимальні рівні радіації у 2015-2019 роках

Роки	Білопілля	Хмільник	Вінниця (П'яничани)	Жмеринка	Гайсин	Могилів- Подільський
	мкр/год.	мкр/год.	мкр/год.	мкр/год.	мкр/год.	мкр/год.
2015	14	15	14	13	13	13
2016	15	15	18	16	14	15
2017	15	15	17	16	15	15
2018	15	15	17	16	15	15
2019	15	15	17	16	15	16

Впродовж 2019 року радіаційна ситуація в області не ускладнювалась, радіаційні аварії не реєструвались.

Фактор забруднення повітря знаходиться в постійно динамічному стані і залежить від багатьох чинників, а отже, потребує постійного контролю та моніторингу його якості з боку органів виконавчої влади, що реалізують державну політику у сфері охорони навколишнього середовища та охорони здоров'я населення, особливо при регулюванні господарської діяльності всіх суб'єктів.

Основними напрямками зменшення викидів забруднюючих речовин є насамперед неухильне виконання суб'єктами підприємницької діяльності природоохоронних заходів та впровадження сучасних технологій очищення газо-пилового потоку. Діяльність кожного суб'єкта господарювання має бути спрямована на збереження та відновлення природного стану атмосферного повітря, створення сприятливих умов для життєдіяльності, забезпечення екологічної безпеки та запобігання шкідливому впливу атмосферного повітря на здоров'я людей та навколишнє природне середовище. Правові і організаційні основи та екологічні вимоги в галузі охорони атмосферного повітря визначає Закон України «Про охорону атмосферного повітря».

Ймовірні зміни стану атмосферного повітря, якщо ДДП не буде затверджено

У випадку, якщо Стратегія не буде затверджено, а оперативні завдання щодо охорони атмосферного повітря не будуть реалізовані, стан атмосферного повітря на території МТГ більш ймовірно залишатиметься на рівні сучасних показників. Але за умов нарощування об'ємів виробництва промислових підприємств на території МТГ без впровадження завдань Стратегії, що спрямовані на покращення стану атмосферного повітря:

- без модернізації промислового виробництва, зменшення його енергоємності за рахунок впровадження нових енергозберігаючих технологій;
- без будівництва, реконструкції та капітального ремонту дорожнього покриття вулиць та тротуарів в населених пунктах територіальної громади;
- без будівництва об'їзної дороги навколо м. Жмеринка, яка сполучатиме міжнародну трасу М21 в районі між селами Коростівці та Слобода Носківецька з дорогою територіального значення Т0218 в районі між селами Мала Жмеринка та Станіславчик, створюватиметься подальше існування ризиків шкідливого впливу антропогенної діяльності на атмосферне повітря території та, відповідно, на здоров'я населення, що мешкає (перебуває) в межах території МТГ.

Погіршення якості атмосферного повітря може привести до зниження якості екологічних показників стану довкілля. Забруднення атмосферного повітря та накопичення в ньому шкідливих речовин може проявлятися в зростанні показників захворюваності й смертності від хвороб органів дихання, створюватиметься подальше існування ризиків шкідливого впливу на здоров'я населення, що мешкає (перебуває) в межах МТГ. Без реалізації завдань ДДП, що спрямовані на покращення стану атмосферного повітря – рівень забруднення атмосферного повітря, швидше за все матиме

тенденцію зростання, що може знизити рівень комфорту проживання населення.

Поводження з відходами

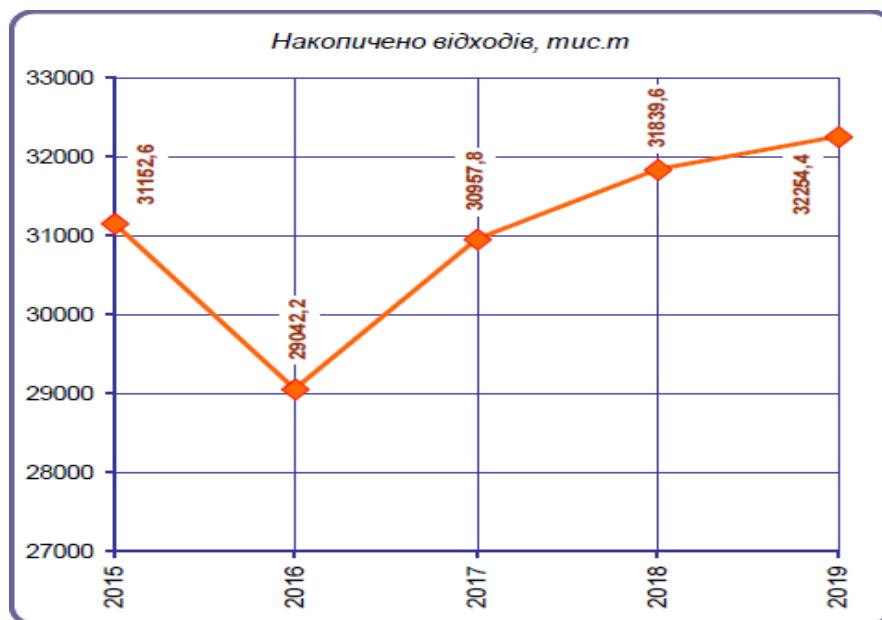
Протягом 2019 року в Вінницькій області утворилось 2711,2 тис. т відходів I–IV класів небезпеки, в тому числі I–III класів небезпеки – 1,0 тис. т. Найбільше відходів I–IV класів небезпеки утворилося у Гайсинському районі – 33,3 % до загальної кількості, у місті Вінниці – 19,6 % та Ладижині – 15,8 %, а також Хмільницькому районі – 14,7 %.

Від економічної діяльності підприємств утворилось 2554,1 тис. т відходів I–IV класів небезпеки, домогосподарств – 157,1 тис. т. 39,2 % усіх відходів (1062,3 тис. т) утворилось у сільському, лісовому та рибному господарстві, 30,5 % (826,9 тис. т) – у переробній промисловості, 15,7 % (425,5 тис. т) – на підприємствах з постачанні електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря.

За категоріями матеріалів у 2019 році найбільше утворилось відходів рослинного походження (1463,5 тис. т або 54,0 % від загального обсягу утворених відходів), відходів згоряння (420,6 тис. т або 15,5 %), змішаних та недиференційованих матеріалів (235,4 тис. т або 8,7 %).

Видалено у спеціально відведені місця 496,1 тис. т відходів I–IV класу небезпеки в т.ч.: відходів згоряння (284,6 тис. т, 57,4 %), побутових та подібних відходів (203,6 тис. т, 41,0 %).

Рисунок 2.12 Динаміка обсягу відходів, накопичених у спеціально відведеніх місцях чи об'єктах.

На території Вінницької області знаходиться 42 спеціально відведеніх місця та об'єкти видалення відходів, проектні об'єм та площа яких складає 36195,3 тис. м³ та 2620,5 тис. м² відповідно, залишкові: об'єм – 7066,4 тис. м³, площа – 247,0 тис. м².

На кінець 2019 року у спеціально відведеніх місцях чи об'єктах економічно активних протягом звітного року підприємств області було накопичено 32254,4 тис. т відходів (це дещо більше, ніж у попередньому році – 31839,6 тис. т); відповідно до статистичних даних відсутні відходи I–III класів небезпеки, накопичених у спеціальних місцях зберігання економічно активних підприємств.

Також, існує проблема з ліквідацією накопичених відходів, які утворились більше десяти років тому, передача таких відходів на знешкодження є проблематичною, оскільки здійснюється за кошти утворювача відходів і потребує значних капіталовкладень. В основному така ситуація складається на підприємствах хімічної, машино- та

приладобудівної галузей, які експлуатуються з радянських часів, та мають майданчики для зберігання відходів. Небезпечні відходи, що зберігаються протягом такого тривалого часу, становлять загрозу екологічній безпеці. Слід зазначити, що вказані підприємства відсутні на території Жмеринської МТГ.

Таблиця 2.26 Стан обліку та паспортизації місць видалення відходів (МВВ).

№ з/п	Назва адміністративно- територіального устрою регіону (район)	одиниці	Кількість непаспортованих МВВ*, од.	Кількість паспортованих МВВ, од.	Кількість паспортованих МВВ за звітний період, од.
1	Барський район		5	26	0
2	Бершадський район		1	41	0
3	Вінницький район		10	29	0
4	Гайсинський район		0	39	0
5	Жмеринський район		1	34	0
6	Іллінецький район		0	27	0
7	Калинівський район		1	30	0
8	Козятинський район		1	32	0
9	Крижопільський район		1	25	0
10	Липовецький район		1	23	0
11	Літинський район		1	24	0
12	Могилів-Подільський район		1	40	0
13	Мурovanокурило- вецький район		1	32	0
14	Немирівський район		13	63	0
15	Оратівський район		0	28	0
16	Піщанський район		0	14	0
17	Погребищенський р-н		0	34	0
18	Теплицький район		0	19	0
19	Тиврівський район		0	10	0
20	Томашпільський район		0	26	0
21	Тростянецький район		0	22	0
22	Тульчинський район		0	30	0
23	Хмільницький район		0	39	0
24	Чернівецький район		0	25	0
25	Чечельницький район		2	19	0
26	Шаргородський район		0	36	0
27	Ямпільський район		0	20	0
	Усього		39	787	0

* - звалища закриті за рішенням органу Держсанепідслужби

Не менш гострою, ніж у попередні роки, залишається у Вінницькій області проблема утилізації твердих побутових відходів. На території області налічується 787 місць видалення твердих побутових відходів та паспортованих сміттєзвалищ загальною площею 36 га.

Проблема відходів є однією з ключових екологічних проблем області. Існує система управління відходами як в Україні, так і на Вінниччині характеризується такими тенденціями:

- накопичення відходів як у промисловому, так і побутовому секторі, що негативно впливає на стан довкілля і здоров'я людей;

- здійснення неналежним чином утилізації та видалення небезпечних відходів;
- розміщення побутових відходів без урахування можливих небезпечних наслідків;
- неналежний рівень використання відходів як вторинної сировини внаслідок недосконалості організаційно-економічних засад застосування їх у виробництво;
- неефективність впроваджених економічних інструментів у сфері поводження з відходами.

Незважаючи на тенденцію деякого зменшення обсягів утворення відходів виробництва, в області триває процес накопичення відходів різних видів.

Залишається актуальною проблема утилізації твердих побутових відходів (ТПВ). Існуюча система поводження з твердими побутовими відходами не дозволяє в повному обсязі виділити із загальної маси відходів фракції ресурсоцінних матеріалів (паперу, картону, скла, металу, пластика тощо). Утворення значних обсягів відходів в області, захаращення території відходами зумовлено наступними основними факторами:

- неефективні технології переробки первинної сировини і матеріалів;
- недоліки в розробці нових та використанні наявних (вже розроблених і відомих у світовій практиці) технологій утилізації відходів на місцях їх безпосереднього утворення;
- недоліки системи поводження з відходами, що не були утилізовані в місцях їх утворення, а також недоліки системи очищення міста від відходів.

Тверди побутові відходи є одним з небезпечних джерел забруднення, перш за все бактеріального, земельних ресурсів та ґрунтів, поверхневих і підземних водних ресурсів та атмосферного повітря.

В місті Жмеринці найгострішою та найактуальнішою екологічною проблемою є проблема твердих побутових відходів (далі – ТПВ), зокрема невідповідність сміттєзвалища, куди вивозяться ТПВ, екологічним нормам, а також наявність несанкціонованих місць їх складування. Так, щорічно у м. Жмеринці утворюється більше 90 тис. м³ ТПВ.

Організації, задіяні у сфері поводження з відходами, через недостатнє фінансування та відсутність загальнонаціональної стратегії поводження з ТПВ, неспроможні забезпечити населення належними комунальними послугами, їх обладнання є переважно застарілим.

Місцеві системи не можуть повністю задовольнити мешканців, що призводить до складування відходів на нелегальних звалищах.

Тому основним завданням є мінімізація утворення відходів та налагодження ефективної системи поводження з ними, тобто повернення їх у цикл виробництва із збереженням природних ресурсів і зменшенням впливу на навколошнє середовище.

Однією із головних задач у вирішенні проблеми ТПВ є розробка оптимальних схем збору, переробки та утилізації. Поховання ТПВ на сміттєзвалища є вимушеним і тимчасовим заходом, який не вирішує проблему по суті.

На даний час вивезення ТПВ по місту здійснює приватне підприємство «Бравіс». Для вивезення ТПВ за контейнерною схемою використовуються технічно-справні 625 контейнерів місткістю 075-1 м³, що належать УЖКГ – 405 шт., ПП «Бравіс» – 225 шт. у т.ч. для роздільного зберігання, зокрема таких побутових відходів: полімерні відходи – 13 контейнери місткістю 0,75- 1 м³, що належать УЖКГ; скло – 13 контейнерів місткістю 0,75- 1 м³, що належать УЖКГ.

В громаді збирання відходів здійснюється контейнерним та безконтейнерними методами. Безконтейнерний метод застосовується на території, де обмежена можливість проїзду сміттєвоза, а саме з приватних домоволодінь. На контейнерних майданчиках збирання відходів здійснюється унітарною системою, тобто відходи не сортуються за компонентами, а збираються в загальні контейнери для сміття.

Таблиця 2.27 Обсягу утворення ТПВ у місті Жмеринка (житлові приміщення).

Роки	Обсяги утворення ТПВ, тонн	Чисельність населення, тис. осіб	Маса ТПВ у перерахунку на 1 мешканця міста, кг/добу
2010	2906,9		0,22
2015	2126,5	35,0	0,18
2017	20772,2	34,5	1,65
2018	19795,6	34,5	1,57
2019	21359,2	34,4	1,7

Зібрани відходи захоронюються на міському сміттєзвалищі, яке розташоване на південно-східній околиці міста на відстані 6 км від центру міста. Загальна площа звалища 8,05 га, площа зайнята відходами – 6,5 га. Розвантаження сміттєвозів здійснюється самовідвалом, розрівнювання відходів з ущільненням здійснюється методом зсуву, пошарове укладання відходів пересипається проміжними ізоляційними шарами ґрунту висотою 0,3-0,5 м.

На міському сміттєзвалищі на даний час накопичено близько 2 млн. м³ відходів. Сміттєзвалище не відповідає санітарним та екологічним вимогам з багатьох причин, серед яких також: порушення правил експлуатації, безконтрольне, нерегульоване попадання на звалище небезпечних промислових відходів, велика кількість фільтрату, який утворюється внаслідок проникнення всередину звалища атмосферних опадів і води.

Разом з тим, сміттєзвалище не оснащене необхідною технікою і устаткуванням для ущільнення ТПВ та миття машин, не ведеться моніторинг стану навколошнього природного середовища. Не існує системи збору та утилізації листя та ґілля, великогабаритних, будівельних, небезпечних відходів. Періодично відбувається само загоряння відходів.

Питання закриття та рекультивації сміттєзвалища поки що не ставиться, оскільки воно ще не вичерпало свій потенційний ресурс. Також сміттєзвалищем м. Жмеринки користується і Жуковецький старостівський округ.

Таким чином, міське сміттєзвалище не відповідає санітарним та екологічним вимогам з багатьох причин, серед яких також: порушення правил експлуатації, безконтрольне, нерегульоване попадання на полігони небезпечних промислових відходів, велика кількість фільтрату, який утворюється внаслідок проникнення всередину звалища атмосферних опадів і води з прилеглої території. Сьогодні має місце процес утворення несанкціонованих звалищ побутових відходів. У разі виявлення на територіях населених пунктів стихійних сміттєзвалищ проводиться їх ліквідація. Непридатність сміттєзвалища для виконання функції довгострокового зберігання та захоронення побутових відходів, відсутність твердого під'їзного покриття до сміттєзвалища є найважливішими причинами утворення несанкціонованих сміттєзвалищ. Стан сміттєзвалища потребує благоустрою (облаштування траншейного типу захоронення та під'їзних шляхів з твердим покриттям). На сміттєзвалищі відсутній контроль за складом відходів, що до нього надходять, за дотриманням технологічного циклу з ізоляції відходів.

Ймовірні зміни стану поводження з відходами, якщо ДДП не буде затверджено

З метою забезпечення екологічно безпечного збирання, перевезення, зберігання, оброблення, утилізації, видалення, знешкодження і захоронення відходів на території МТГ Стратегією визначено за необхідне виконання ряду наступних завдань таких як:

- запровадження сучасну систему знезараження рідких побутових відходів;
- створення системи роздільного збирання та переробки відходів;
- рекультивація міського сміттєзвалища та сміттєзвалища в смт. Браїлів;
- налагодження організаційної системи вивезення ТПВ по всіх населених пунктах;
- сприяння створенню потужностей з переробки та утилізації ТПВ і рослинних відходів;

- запобігання утворення стихійних сміттєзвалищ.

В разі не виконання оперативних завдань Стратегії, фактор поводження з відходами матиме найбільше значення серед ризиків шкідливого впливу на довкілля на території Жмеринської МТГ.

Залишатиметься на низькому рівні надання послуг у сфері управління відходами та розвиток відповідної інфраструктури на території МТГ, можливе збільшення кількості стихійних сміттєзвалищ і полігонів для їх захоронення, можливе накопичення промислових відходів та як слідство погіршення санітарного стану населених пунктів громади. Крім того, залишиться без змін інституційна складова регіональної системи управління відходами, а отже продовжуватиметься розрізnenість і неузгодженість у намаганнях і діях влади, бізнесу та громадськості щодо впровадження різних заходів, спрямованих на зменшення відходів у довкіллі.

Розвиток системи поводження з промисловими відходами є одним із першочергових завдань органів влади у сфері охорони навколошнього природного середовища. В цій сфері запланована розробка та реалізація програм державного і регіонального рівня; очікується, що їх реалізація забезпечить досягнення екологічних стандартів в сфері поводження з відходами і на місцевому рівні.

Здоров'я населення

Здоров'я є головною цінністю, має важливе значення в житті кожної людини, надає можливість досягнути індивідуального і суспільного добробуту та благополуччя, головна умова стійкого економічного розвитку.

За інформацією з офіційного вебсайту Вінницької обласної державної адміністрації зі сторінки Департаменту охорони здоров'я та реабілітації (<http://www.vin.gov.ua/departament-okhorony-zdorovia>) в галузі охорони здоров'я області вирішено низку завдань, спрямованих на задоволення потреб населення в охороні здоров'я, забезпечення прав громадян на якісну та доступну медико-санітарну допомогу, створення умов для формування здорового способу життя. Протягом 2013 – 2015 років вдалось певним чином покращити матеріально-технічне, організаційне, кадрове та медикаментозне забезпечення комунальних закладів охорони здоров'я області. Поряд із цим залишається низка питань, які потребують доопрацювання та вирішення.

В області залишається складною демографічна ситуація. Коефіцієнт народжуваності у 2015 році стабілізувався на рівні 7,8 на 1000 населення, коефіцієнт смертності становить 12,0 на 1000 населення. Зберігається від'ємний приріст населення (-4,2 на 1000), хоча проти попередніх років його темп вдалося зменшити. Показник смертності населення працездатного віку є високим і становить 327 на 100 тисяч населення працездатного віку. Рівень малюкової смертності становить 6,9 на 1000 народжених живими проти 6,5 у 2014 році.

На тлі несприятливих демографічних змін відбувається погіршення стану здоров'я населення з істотним підвищенням в усіх вікових групах рівнів захворюваності і поширеності хвороб, зокрема хронічних неінфекційних захворювань, включаючи хвороби системи кровообігу, злюкісні новоутворення, цукровий діабет та інші хвороби. На хронічну патологію страждають до 60 відсотків дорослого та майже 20 відсотків дитячого населення. Водночас, відмічається тенденція до погіршення стану здоров'я молоді, збільшення частоти соціально небезпечних хвороб, у тому числі туберкульозу та ВІЛ/СНІДу, розладів психіки тощо.

Питання поліпшення демографічної ситуації та покращення стану здоров'я населення є одним із найголовніших напрямків у роботі всіх гілок влади, але демографічний стан в області залишається складним.

За інформацією з офіційного вебсайту Головного управління статистики в Вінницькій області (<https://www.vn.ukrstat.gov.ua/>) станом на 01.12.2020 чисельність наявного населення у Вінницької області склала 1530930 осіб, у м. Вінниця – 370568 осіб, а у м. Жмеринка – 34154 осіб. Середня чисельність населення області у січні-листопад 2020 року становить у Вінницької області – 1538173 осіб, у м. Вінниця – 370637 осіб, а у

м. Жмеринка – 34253 осіб.

За статистичною інформацією динаміка випадків захворюваності населення Вінницької області наведено в Таблиці 2.28.

Таблиця 2.28 Динаміка випадків захворювання у Вінницькій області.

Роки	Усього	Кількість уперше в житті зареєстрованих випадків захворювань, тис од.							
		у тому числі:							
		Інвоутворення	хвороби нервової системи ¹	хвороби кривообігу	хвороби органів дихання	хвороби підшкірної шкіри та кістково-м'язової системи і сполучної тканини	хвороби сечостатевої системи	травми, отруєння та деякі інші наслідки дії зовнішніх причин	
2015	1130,2	14,5	38,1	72,4	546,3	48,0	55,4	59,5	61,8
2016	1097,7	15,0	35,9	68,6	552,6	41,9	52,0	55,4	55,2
2017	1020,8	15,0	31,3	63,5	530,0	38,1	47,2	50,5	46,9

Чисельність наявного населення Жмеринської МТГ станом на 01.11.2020 становить 49421 особи, з них: 38815 осіб – міських жителів, 10606 осіб – сільська місцевість. Загалом чисельність населення по м. Жмеринка, смт. Браїлів та сільських населених пунктах має тенденцію щорічного зниження.

Основний фактор, який впливає на формування чисельності населення – природне скорочення. Природне скорочення по найбільших населених пунктах громади: м. Жмеринка станом на 01.09.2020 становить 99 осіб, за статистичними даними в місті народилось 221 дитина, померло 320 осіб. Природне скорочення по смт. Браїлів станом на 01.12.2020 становить 68 осіб, в смт. Браїлів народилось 30 дітей, померло 98 осіб.

Міграційний приріст по м. Жмеринка складає 46 осіб (кількість випадків прибуття – 242 осіб, кількість випадків вибуття – 196 осіб).

Рисунок 2.13 Динаміка чисельності населення Жмеринської МТГ.

Хвороби системи кровообігу займають перше місце в структурі смертності населення та перше місце серед причин інвалідності населення і є однією з найважливіших причин надсмертності чоловіків працездатного віку. Серед причин інвалідності населення ведучі місця займають ішемічна та гіпертонічна хвороби, судинні ураження мозку. З віком відмічається підвищення рівня захворюваності на хвороби системи кровообігу. У жінок показники захворюваності (крім інфаркту міокарда) вищі ніж у чоловіків. В розвитку хвороб системи кровообігу найбільше значення має дві основні групи: соціально-культурні фактори та внутрішні фактори ризику. До першої групи факторів ризику відносяться: вживання висококалорійної їжі, яка багата вуглеводами, жирами та холестерином; тютюнопаління; малорухливий спосіб життя; постійний нервовий стрес. До другої групи факторів ризику відносяться артеріальна гіпертензія; гіперхолестеронемія; порушене толерантність до вуглеводів; ожиріння; спадковість. Ступінь впливу кожного із названих факторів та їх комбінація різна. Витрати на лікування, реабілітацію та соціальне забезпечення хворих на хвороби системи кровообігу становлять фінансовим тягarem для суспільства.

Серед ймовірних причин захворюваності населення можна назвати високий рівень розвитку промисловості та урбанізації, який створює прискорений, стресовий ритм життя, який негативно впливає на організм людини, підсилює прояви девіантної поведінки, що і являється провокуючим хворобу фактором; старіння нації; не дотримання здорового способу життя. Станом на теперішній час загальнознано, що епідемія хронічних неінфекційних захворювань, у тому числі і хвороб системи кровообігу, значною мірою пов'язана зі способом життя і виникненням внаслідок цього фізіологічних факторів ризику.

За останні 10 років у нашій країні відзначають невпинну тенденцію до підвищення рівня захворюваності на злюкісні новоутворення із щорічним збільшенням приблизно на 3 %. Злюкісні новоутворення спричиняють більше 15 % усіх смертей і поступаються за цим показником лише серцево-судинним захворюванням. Ризик розвитку онкологічних захворювань становить 27,7 % у чоловіків та 18,5 % у жінок. Щорічна летальність внаслідок онкологічних захворювань, у 2–10 разів перевищує аналогічний показник у розвинених країнах світу. В Україні хворі онкологічного профілю становлять 25 % інвалідів. Результати світових епідеміологічних досліджень злюкісних новоутворень свідчать про швидкі темпи підвищення захворюваності на рак та поширеності злюкісних новоутворень із різким зростанням смертності у віці старше 60 років.

Смертність від хвороб органів травлення посідає четверте місце у структурі смертності населення (після хвороб системи кровообігу, новоутворень і нещасних випадків). У структурі смертності від хвороб органів травлення переважають цироз печінки, панкреатит, ускладнений перебіг виразки шлунка і дванадцяталої кишki. При вирішенні проблем щодо хвороб органів травлення необхідно орієнтуватися на характер відтворення і втрати здоров'я населення, як важливі критерії економічного і соціального благополуччя суспільства.

Особливість смертності населення від хвороб органів травлення протягом другої декади ХХІ ст. полягає в тому, що це єдина причина, від якої смертність має виразну тенденцію до зростання.

Факторами ризику виникнення цих захворювань є низька якість харчування, його незбалансованість, незадовільна організація харчування вдома і на роботі, психоемоційне перенапруження, самолікування, пізнє звернення за кваліфікованою медичною допомогою. Симптоми шлунково-кишкового тракту дуже поширені і мають значні економічні та соціальні наслідки.

Спостерігається нівелювання статевих відмінностей в частоті жовчнокам'яної хвороби, виразкової хвороби шлунка та дванадцяталої кишki; відбувається розширення вікових меж формування патології органів травлення; простежується чітка тенденція до збільшення захворюваності на патологію верхніх відділів шлунково-кишкового тракту.

Інфекційні хвороби залишаються однією з основних причин інвалідності та смертності населення в Вінницькій області. Підвищення рівня інфекційної захворюваності пов'язане з негативними соціально-економічними змінами в країні, військовими

конфліктами, внутрішньою та зовнішньою міграцією, екологічними катаklізмами, появою нових нозологічних форм хвороб.

Зважаючи на те, що інфекційні захворювання найчастіше вражають соціально незахищенні верстви населення, стає зрозуміло, чим викликана особлива увага до цих хвороб і в сучасному українському суспільстві.

Так, потрапляння забруднюючих речовин в організм людини до органів дихання та травлення викликає ризик розвитку їх хвороби. До складу пилу можуть входити особливо небезпечні частинки, такі як свинець, кадмій, ртуть, діоксини. На населення, що мешкає поблизу промислових підприємств, можуть мати вплив сполуки речовин, що утворюються в результаті технологічних процесів.

Серед хвороби, які можуть мати відношення до забруднення довкілля, слід виділити хвороби органів дихання, захворювання на хронічний бронхіт та астму, а також інфекційні захворювання та новоутворення.

На підставі наведених даних можна зробити висновок, що рівень захворюваності населення області хворобами, які можуть мати відношення до забруднення довкілля, є достатньо високим.

Слід зазначити, що охорона здоров'я населення – це соціальна проблема, яка величезною мірою залежить від: умов праці, житлово-комунального забезпечення, культури, харчування та доступності і якості медичної допомоги.

З метою забезпечення населення доступною, своєчасною, якісною та ефективною первинною медико-санітарною допомогою та забезпечення керованості та безперервності медичної допомоги на території області діють комунальні некомерційні підприємства та приватні установи.

На території Жмеринської МТГ розташовані наступні заклади охорони здоров'я та лікувально-профілактичні заклади:

- КНП «Жмеринська центральна районна лікарня» - яка надає амбулаторну та стаціонарну спеціалізовану медичну допомогу населенню міста Жмеринки та району;

- КНП «Жмеринський районний медичний центр первинної медико-санітарної допомоги» із мережею фельдшерсько-акушерських та фельдшерських пунктів по сільських населених пунктах;

- КНП «Жмеринська лікарня відновного лікування» - лікарня третього рівня, яка забезпечує надання планової реабілітаційної медичної допомоги та відновного лікування населенню в умовах стаціонару та денного стаціонару;

- Філія КНП «Територіальне медичне об'єднання «Вінницький обласний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф Вінницької обласної Ради» «Жмеринська станція екстреної медичної допомоги»;

- КНП «Жмеринська районна стоматологічна поліклініка».

На території Жмеринської МТГ проживає 49474 осіб. На 01.01.2021 лікарями ЗПСМ укладено 53862 декларації, що складає 108,8% від загальної кількості населення громади. Із всіх лікарів КНП «Жмеринський районний медичний центр первинної медико-санітарної допомоги» один лікар заключив менше 1000 декларацій, три лікаря менше 1500 декларацій, в середньому на одного лікаря Центру припадає 1737 декларацій.

Ймовірні зміни стану здоров'я населення, якщо ДДП не буде затверджено

Виконання оперативних завдань Стратегії щодо:

- поліпшення екологічної ситуації та підвищення рівня екологічної безпеки;
- забезпечення раціонального використання та охорони земель;
- озеленення населених пунктів;
- проведення інвентаризації земельних ділянок під водними об'єктами, що знаходяться на території Жмеринської міської територіальної громади для подальшої передачі земельних ділянок в користування;

- реконструкції, технічного переоснащення та розширення діючих виробничих потужностей на основі впровадження сучасних інноваційних, енергозберігаючих та екологічно безпечних технологій;
- будівництва мереж закритої дощової каналізації;
- будівництва нових, реконструкції, капітального ремонту, модернізації мереж централізованої системи водопостачання, водовідведення та каналізації;
- реконструкції, модернізації та капітального ремонту очисних споруд каналізації;
- будівництва, реконструкції та капітального ремонту систем каналізаційних мереж, каналізаційних напірних колекторів, каналізаційних насосних станцій, очисних споруд та гідроспоруд;
- запровадження сучасну систему знезараження рідких побутових відходів;
- створення системи роздільного збирання та переробки відходів;
- рекультивації міського сміттєзвалища та сміттєзвалища в смт. Браїлів;
- покращення охорони природно-заповідного фонду;
- збільшення площі зелених насаджень міста Жмеринка, смт. Браїлів та інших сільських населених пунктів;
- проведення інвентаризації зелених насаджень у Жмеринській МТГ та інше, забезпечить послаблення можливого впливу на навколишнє природне середовище та здоров'я населення.

Крім того, з метою поліпшення здоров'я мешканців громади, забезпечення доступу всіх громадян до медичних послуг належної якості, покращення якості та доступності надання всіх рівнів медичної допомоги населенню, формування у громадян пріоритету здорового способу життя Стратегією передбачається реалізація наступних завдань щодо:

- формування пацієнт-орієнтованої системи охорони здоров'я;
- забезпечення повним пакетом медичних послуг населення громади з урахуванням гендерного аспекту;
- вдосконалення системи екстреної медичної допомоги;
- впровадження системи телеметричних послуг для пацієнтів та лікарів;
- участь у роботі Госпітальної ради;
- автономізація закладів вторинної ланки медицини, визначення переліку медичних послуг, матеріально-технічне забезпечення, встановлення інформаційних комунікаційних систем;
- підвищення рівня знань та компетенцій управлінського персоналу комунальних медичних закладів з актуальних питань менеджменту, забезпечення кадрами, перепідготовка та підвищення кваліфікації кадрів;
- формування навичок здорового способу життя, розвиток фізичної культури, культури здорового харчування та психогігієни;
- реалізація молодіжних ініціатив щодо здорового способу життя, молодіжних акцій, флешмобів, нових видів спорту та інше.

У разі, якщо Стратегію не буде затверджено, всі завдання ДДП не будуть комплексними, інтегрованими та ефективними, адже інерційний характер розвитку ситуації в економіці та соціальному житті громади сприятиме накопиченню екологічних проблем, серед яких значна амортизація комунального обладнання та незадовільний стан інфраструктури, що можуть нести загрози техногенного характеру. Більш того, може виникнути кумулятивний ефект з проблем, що ускладнить існуючу екологічну ситуацію. Особливу загрозу може становити проблема накопичення та утилізації твердих побутових та промислових відходів, підвищиться ризик використання небезпечних технологій утилізації ТПВ та будівництва об'єктів та підприємств, викиди яких можуть погіршити якість атмосферного повітря, поверхневих та підземних водних ресурсів, земельних ресурсів та ґрунтів, а це, в свою чергу, може підвищити ризик виникнення новоутворень і хвороб органів дихання у населення, призвести до зниження біорізноманіття тощо.

3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)

Стратегія розвитку Жмеринської міської територіальної громади до 2030 року (далі – Стратегія) є документом державного планування місцевого рівня, та скерована на покращення умов життя як мешканців громади, так і гостей, туристів, інвесторів через поліпшення бізнес- та інвестиційного клімату, її культурної привабливості, якості громадського середовища та системи надання ринкових і неринкових послуг. Основою для Стратегії стали конкурентні переваги громади, а також ті можливості, які відкриваються через зміни в його зовнішньому оточенні.

Тенденцією розвитку сучасної України є зростання ролі регіонів і окремих територіальних громад до одиниць регіонального й місцевого рівня управління держави, які здатні, з одного боку, зменшити навантаження на органи центральної влади, перебравши на себе частину їх повноважень, а з іншого – максимально враховувати потреби місцевих жителів при прийнятті рішень. Цей процес є результатом децентралізації, регіоналізації та демократизації.

Для ефективної реалізації регіональної та місцевої політики необхідно узгодження цілей, пріоритетів, завдань і заходів центральних, регіональних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування стосовно як розв'язання нагальних проблем розвитку, так і досягнення довгострокових стратегічних цілей. Тому, розробка та реалізація Стратегії розвитку громади здійснюється на основі системи взаємопов'язаних документів: Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки та План заходів з її реалізації; Стратегія збалансованого регіонального розвитку Вінницької області на період до 2027 року та План заходів з її реалізації.

Стратегію розвитку Жмеринської міської територіальної громади до 2030 року розроблено відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», постанови Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695 «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки», постанови Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 № 932 «Про затвердження Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів».

Очікуваними результатами втілення Стратегії повинністати:

- Збільшення кількості робочих місць.
- Підвищення рівня доходів домогосподарств.
- Підвищення бізнесової та культурної привабливості громади через поширення бренду серед інвесторів та туристів.
- Підвищений рівень комфортності громадського середовища та якості надання послуг.

Реалізація Стратегії передбачається в рамках стратегічного партнерства влади, громади та бізнесу, де кожен партнер зможе знайти своє місце і свої інтереси та внести відповідний вклад у розвиток громади.

Стратегія містить два компоненти – «стратегічний», тобто систему стратегічних і оперативних цілей, досягнення яких повинно привести до стратегічного бачення розвитку громади, та «оперативний», як окремі програми по кожному стратегічному напрямку, що складається з проектів місцевого розвитку, в рамках яких передбачені реалістичні цілі, конкретні заходи, потенційні виконавці та фінансові ресурси, необхідні для реалізації проекту.

Методологія розробки Стратегії містить кілька рівнів, серед яких – метод стратегічного управління розвитком територіальної громади як територіальної соціально-економічної системи, сукупність процесів (етапів, кроків) при укладанні (розробленні) Стратегії, а також прикладні методики та техніки, які застосовуються в тому чи іншому процесі.

Документ має модульний характер – окрім його напрямки є самодостатніми, автономними, сформованими в розрахунку на подальше впровадження через реалізацію проектів, кожен із яких є окремим елементом впровадження Стратегії, але впливатиме на загальний результат. При потребі, документ може бути доповнений іншими напрямами розвитку, які в подальшому громада визначить як ключові.

Стратегія збалансованого регіонального розвитку Вінницької області на період до 2027 року передбачає такі стратегічні цілі: Конкурентоздатний регіон на основі інноваційного та сталого розвитку, регіон належного та ефективного урядування, сталого гуманітарного розвитку, регіон спроможних громад та безпечного середовища.

Одними із основних пріоритетів розвитку регіону стане швидке завершення адміністративно-територіальної реформи та регіональний розвиток, у тому числі розвиток людських ресурсів, створення нових високотехнологічних наукомістких та інноваційних підприємств як в промисловому, так і в аграрному секторах економіки, активізація міжмуніципального співробітництва, формування фінансово спроможних територіальних громад, покращенню їх соціальної інфраструктури, створенню нових робочих місць в сільській місцевості, розвиток інфраструктури медичних послуг, розвиток внутрішнього туризму (курортно-рекреаційного, екологічного, сільського зеленого туризму) та ін.

Стратегічні напрями, визначені Стратегією розвитку Жмеринської міської територіальної громади до 2030 року, сформовано відповідно до цілей Стратегії збалансованого регіонального розвитку Вінницької області на період до 2027 року.

Впровадження Стратегії розвитку Жмеринської міської територіальної громади сприятиме виконанню Стратегії збалансованого регіонального розвитку Вінницької області на період до 2027 року та забезпечить: покращення якості життя кожного члена суспільства, стабільне зростання людського капіталу, підвищення конкурентоспроможності економіки громади та розвиток інфраструктури підтримки бізнесу, розвиток нових місцевих і регіональних продуктів і послуг, зокрема у сфері рекреації та туризму, покращення стану навколошнього середовища.

Реалізація бачення Жмеринської громади забезпечить сталий розвиток громади в цілому та регіону на базі розвитку промисловості, сільського господарства, підвищення конкурентоспроможності малого та середнього бізнесу.

Громада стане місцем розвитку людського капіталу через привабливе спортивне, культурне, мистецьке, історико-пізнавальне, екологічно-безпечне середовище.

Сучасна територія з активною громадою, здатною співпрацювати з місцевою владою, стане сприятливим для життя та максимально комфортним для мешканців і гостей.

Серед основних завдань Стратегії, що мають безпосередній вплив на навколошнє середовище, можна виділити:

- реконструкція, технічне переоснащення та розширення діючих виробничих потужностей на основі впровадження сучасних інноваційних, енергозберігаючих та екологічно безпечних технологій;
- будівництво, реконструкція та капітальний ремонт, модернізація мереж централізованої системи водопостачання, водовідведення та каналізації;
- реконструкція, модернізація, капітальний ремонт очисних споруд каналізації;
- будівництво мереж закритої дощової каналізації;
- здійснення робіт з благоустрою, розчистки та поліпшення санітарного, екологічного стану поверхневих водних об'єктів;
- реконструкція сміттєзвалищ;
- створення потужностей з переробки та утилізації твердих побутових відходів і рослинний відхід та інше.

З метою реалізації заходів Стратегії заплановано будівництво, розширення та реконструкція об'єктів планованої діяльності та передбачається розробка низки проектів, серед яких можуть бути проекти, які відповідно до пунктів 8, 18 частини другої та пунктів 4, 5, 10, 11, 13 частини третьої статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» підлягатимуть оцінці впливу на довкілля до прийняття рішення про провадження планованої діяльності.

Відповідно до частини першої статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», здійснення оцінки впливу на довкілля є обов'язковим у процесі прийняття рішень про провадження планованої діяльності, визначеного пунктом 13 частини третьої статті третьої. Така планована діяльність підлягає оцінці впливу на довкілля до прийняття рішення про провадження планованої діяльності.

SWOT-аналіз є дієвим інструментом для прийняття стратегічних, коротко- та довгострокових управлінських рішень щодо подальшого удосконалення ДДП з урахуванням регіональних особливостей. Виявлені при проведенні SWOT-аналізу слабкості, можливості і загрози можуть бути використані при прийнятті стратегічних, коротко- та довгострокових управлінських рішень. Результати SWOT – аналізу екологічної ситуації на території Жмеринської МТГ наведено в табл. 3.1.

Таблиця 3.1 SWOT-аналіз екологічної ситуації на території Жмеринської МТГ.

Сильні сторони	Слабкі сторони
<p>1. Найбільший вузол Південно-Західної залізниці (кількість потягів на добу за розкладом – 130, в т.ч. пасажирських – 85; приміських – 28)</p> <p>2. Добре розвинені регіональні транспортні комунікації (60 км до аеропорту, 4 км до траси міжнародного значення М 21)</p> <p>3. Значна частка озеленених зон на території міста (з них ландшафтно-рекреаційні та озеленені – 30,8 га, лісів – 37,9 га, дач та садівницьких товариств – 45,3 га, інших зелених насаджень – 19,2 га)</p> <p>4. Наявність природоохоронних програм</p> <p>5. На території міста розташовано 4 території та об'єкти природно-заповідного фонду місцевого значення.</p>	<p>1. Забруднення атмосферного повітря викидами транспорту і промислових підприємств</p> <p>2. Відсутність ефективної системи поводження з ТПВ</p> <p>3. Перевантаження Жмеринського міського полігону ТПВ</p> <p>4. Недостатній рівень озеленення міста</p> <p>5. Високий рівень фізичного зносу інженерних комунікацій</p> <p>6. Низький рівень впровадження енергоефективних технологій</p> <p>7. Недостатній рівень роботи щодо охорони водних ресурсів</p> <p>8. Відсутність системної роботи за доглядом і збереженням зелених насаджень, паркових зон і ландшафтних заказників</p> <p>9. Недостатній рівень розвитку екологічного виховання та громадських рухів із захисту довкілля.</p>
Можливості	Загрози
<p>1. Стимулювання енергоефективності у житлово-комунальній сфері та виробництві</p> <p>2. Використання альтернативних джерел енергії</p> <p>3. Значний потенціал для впровадження сонячної енергетики</p> <p>4. Впровадження енергоощадних технологій</p> <p>5. Подальший розвиток екологічного управління</p> <p>6. Розвиток зеленого туризму</p> <p>7. Можливість отримання кредитів від міжнародних фінансових установ</p>	<p>1. Зростання вартості енергоносіїв</p> <p>2. Перекладання повноважень з центрального рівня на місцевий без фінансового забезпечення</p> <p>3. Зростання кількості аварійних ситуацій через зношеність комунальної інфраструктури</p> <p>4. Зростання рівня забруднення водних об'єктів внаслідок неефективної системи очищення стічних вод</p> <p>5. Зростання рівня захворюваності внаслідок забруднення довкілля</p>

При гіпотетичному «нульовому» сценарії, якщо документ державного планування не буде затверджений, подальший стабільний розвиток території Жмеринської МТГ є

проблематичним. Це може призвести до погіршення екологічної ситуації і як наслідок може відобразитися на умовах життя та здоров'ї населення.

Таблиця 3.2. Оцінка ймовірного впливу ДДП на довкілля відповідно до контрольного переліку.

№ з/п	Чи може виконання ДДП спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення стану
		так	ймовірно	ні	
Атмосферне повітря					
1	Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел?		•		+
2	Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел?		•		+
3	Погіршення якості атмосферного повітря?			•	+
4	Появу джерел неприємних запахів?			•	
5	Зміни повітряних потоків, вологості, температури або ж будь-які локальні чи регіональні зміни клімату?			•	
Водні ресурси					
6	Збільшення обсягів скидів у поверхневі води?		•		+
7	Будь-які зміни якості поверхневих вод (зокрема таких показників, як температура, розчинений кисень, прозорість, але не обмежуючись ними)?			•	+
8	Збільшення скидання шахтних і кар'єрних вод у водні об'єкти?			•	
9	Значне зменшення кількості вод, що використовуються для водопостачання населенню?			•	+
10	Збільшення навантаження на каналізаційні системи та погіршення якості очистки стічних вод?			•	+
11	Появу загроз для людей і матеріальних об'єктів, пов'язаних з водою (зокрема таких, як паводки або підтоплення)?			•	+
12	Зміни напрямів і швидкості течії поверхневих вод або зміни обсягів води будь-якого поверхневого водного об'єкту?			•	

13	Порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок регіону?			•	
14	Зміни напряму або швидкості потоків підземних вод?			•	
15	Зміни обсягів підземних вод (шляхом відбору чи скидів або ж шляхом порушення водоносних горизонтів)?			•	
16	Забруднення підземних водоносних горизонтів?			•	+
Поводження з відходами					
17	Збільшення кількості утворюваних твердих побутових відходів?		•		+
18	Збільшення кількості утворюваних чи накопичених промислових відходів IV класу небезпеки?		•		+
19	Збільшення кількості відходів I -III класу небезпеки?			•	+
20	Спорудження екологічно небезпечних об'єктів поводження з відходами?			•	
21	Утворення або накопичення радіоактивних відходів?			•	
Земельні ресурси					
22	Порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару?		•		+
23	Будь-яке посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів?			•	
24	Зміни в топографії або в характеристиках рельєфу?			•	
25	Появу таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози через нестабільність літогенної основи або зміни геологічної структури?			•	
26	Суттєві зміни в структурі земельного фонду, чинній або планованій практиці використання земель?			•	
27	Виникнення конфліктів між ухваленими завданнями ДДП та цілями місцевих громад?			•	

Біорізноманіття та рекреаційні зони					
28	Негативний вплив на об'єкти природно-заповідного фонду (зменшення площ, початок небезпечної діяльності у безпосередній близькості або на їх території тощо)?			●	+
29	Зміни у кількості видів рослин або тварин, їхній чисельності або територіальному представництві?			●	+
30	Збільшення площ зернових культур або сільськогосподарських угідь в цілому?			●	
31	Порушення або деградацію середовищ існування диких видів тварин?			●	
32	Будь-який вплив на кількість і якість наявних рекреаційних можливостей?			●	
33	Будь-який вплив на наявні об'єкти історико-культурної спадщини?			●	
34	Інші негативні впливи на естетичні показники об'єктів довкілля (перепони для публічного огляду мальовничих краєвидів, появу естетично неприйнятних місць, руйнування пам'ятників природи тощо)?			●	
Населення, інфраструктура					
35	Зміни в локалізації, розміщенні, щільності та зростанні кількості населення будь-якої території?			●	+
36	Вплив на нинішній стан забезпечення житлом або виникнення нових потреб у житлі?			●	
37	Суттєвий вплив на нинішню транспортну систему, зміни в структурі транспортних потоків?			●	
38	Необхідність будівництва нових об'єктів для забезпечення транспортних сполучень?			●	
39	Потреби в нових або суттєвий вплив на наявні комунальні послуги?			●	

40	Появу будь-яких реальних або потенційних загроз для здоров'я людей?			•	
Екологічне управління та моніторинг					
41	Послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки?			•	
42	Погіршення екологічного моніторингу?			•	
43	Усунення наявних механізмів впливу органів місцевого самоврядування на процеси техногенного навантаження?			•	
44	Стимулювання розвитку екологічно небезпечних галузей виробництва?			•	
Інше					
45	Підвищення рівня використання будь-якого виду природних ресурсів?		•		+
46	Суттєве вилучення будь-якого невідновного ресурсу?			•	
47	Збільшення споживання значних обсягів палива або енергії?			•	+
48	Суттєве порушення якості природного середовища?			•	+
49	Появу можливостей досягнення короткотермінових цілей, які ускладнюють досягнення довготривалих цілей у майбутньому?			•	
50	Такі впливи на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності викличуть значний негативний екологічний ефект, що матиме значний негативний прямий або опосередкований вплив на добробут людей?			•	

Керуючись стратегічними й оперативними цілями та на основі оцінок, представлених в Таблиці 3.1 та Таблиці 3.2, можна зробити такі висновки щодо ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Стратегії:

Земельні ресурси та ґрунти Реалізація Стратегії охоплює територію Жмеринської МТГ, при цьому завдання визначені нею, зосереджені на локальних територіях життєдіяльності населення. Виконання оперативних завдань Стратегії дозволить поліпшити загальну екологічну ситуації на території МТГ та позитивно вплинути на умови життєдіяльності і здоров'я населення Жмеринської МТГ.

Внаслідок реалізації Стратегії не передбачається будь-якого посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів, змін у топографії, появи таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози. Реалізація завдань Стратегії не приведе до суттєвих змін у структурі земельного фонду, чинній або плановій практиці використання земель.

Стратегією передбачаються завдання, що стосуються земельних ресурсів та ґрунтів:

- поліпшення екологічної ситуації та підвищення рівня екологічної безпеки;
- забезпечення раціонального використання та охорони земель;
- озеленення населених пунктів;
- проведення інвентаризації земельних ділянок під водними об'єктами, що знаходяться на території Жмеринської міської територіальної громади для подальшої передачі земельних ділянок в користування;
- реконструкції, технічного переоснащення та розширення діючих виробничих потужностей на основі впровадження сучасних інноваційних, енергозберігаючих та екологічно безпечних технологій;
- будівництва мереж закритої дощової каналізації;
- будівництва нових, реконструкції, капітального ремонту, модернізації мереж централізованої системи водопостачання, водовідведення та каналізації;
- реконструкції, модернізації та капітального ремонту очисних споруд каналізації;
- будівництва, реконструкції та капітального ремонту систем каналізаційних мереж, каналізаційних напірних колекторів, каналізаційних насосних станцій, очисних споруд та гідроспоруд;
- запровадження сучасну систему знезараження рідких побутових відходів;
- створення системи роздільного збирання та переробки відходів;
- рекультивації міського сміттєзвалища та сміттєзвалища в смт. Брайлів,
- затвердження генеральних планів та планів зонування населених пунктів на території Жмеринської міської територіальної громади, що дасть можливість надавати в користування земельні ділянки для визначеніх цілей, здійснювати планування та розвиток території Жмеринської міської територіальної громади та виконувати безпосереднє регулювання забудови цих територій;
- підтримка заходів, спрямованих на охорону та використання земель, відтворення родючості ґрунтів, сприяння застосування наукових засад землекористування.

Впровадження планованої діяльності щодо: будівництва трубопроводів для транспортування води; прокладання кабелів, трубопроводів та інших комунікацій на землях водного фонду; утилізації, видалення, оброблення, знешкодження, захоронення побутових відходів – може мати значний вплив на довкілля (пункти 10, 11 частина 3 статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»).

Також оперативними завданнями Стратегії заплановано проведення робіт по будівництву, реконструкції та капітальному ремонту різних видів об'єктів, мереж та споруд, що завжди пов'язано з порушенням ґрунтового покриву земель, на яких заплановано впровадження діяльності.

Ймовірний вплив на ґрутовий покрив відбудеться при будівельних роботах, прокладанні інженерних комунікацій та вертикальному плануванні території під час реалізації завдань Стратегії. Можливо відбудеться антропогенна трансформація існуючого рельєфу території від планувальних робіт під час реалізації ДДП. З огляду на тимчасовий характер впливу та його локальність, вплив приймається, як допустимий.

Також можливе забруднення, засмічення та порушення ґрунтів від неочищених господарсько-побутових та поверхневих (дощових і талих) стічних вод. З метою недопущення та зниження ризику забруднення ґрунтів на території МТГ завданнями Стратегії, що відповідають основним засадам (стратегіям) державної екологічної політики України та забезпечують поліпшення екологічної ситуації і підвищення рівня екологічної безпеки, передбачається: будівництва, реконструкції та капітального ремонту систем каналізаційних мереж, каналізаційних напірних колекторів, каналізаційних насосних станцій, очисних споруд та гідроспоруд та інше.

Звітом про СЕО надаються рекомендації щодо забезпечення повного врахування природоохоронних вимог під час вирішення питань щодо зміни цільового призначення земельних ділянок для розміщення об'єктів будівництва.

Рослинний та тваринний світ Стратегією не передбачається реалізація заходів, які можуть привести до негативного впливу на існуючі чи заплановані до заповідання території та об'єкти природно-заповідного фонду.

Реалізація завдань Стратегії запланована за межами територій та об'єктів природно-заповідного фонду, іх охоронних зон, земель природно-заповідного фонду України, територій та об'єктів, що мають особливу екологічну, наукову і естетичну цінність та об'єктів комплексної охорони, в зв'язку з чим можна зробити висновок, що реалізація оперативних завдань ДДП не має впливу на території з природоохоронним статусом.

Крім того, з метою охорони природних ресурсів та їх раціонального використання, збереження природного стану наявних біоценозів, поліпшення екологічної ситуації на території громади, задля збереження біологічного та ландшафтного різноманіття на території МТГ Стратегією заплановані наступні завдання:

- покращення охорони природно-заповідного фонду;
- збільшення площі зелених насаджень міста Жмеринка, смт. Браїлів та інших сільських населених пунктів;
- проведення інвентаризації зелених насаджень у Жмеринській МТГ та інше.

Ймовірний вплив Реалізація заходів ДДП не матиме суттєвого впливу на зміни та динаміку розвитку природних популяцій. Помірний вплив на тваринний світ відбудеться за рахунок техногенного шуму від будівельної техніки та механізмів під час реалізації заходів Програми щодо будівництва планованих об'єктів, споруд та комунікацій. Але такий вплив носить тимчасовий характер, припиняється по закінченню будівельних робіт, такий вплив можна оцінити як допустимий.

Натомість Стратегією передбачено реалізація завдань щодо збільшення площі зелених насаджень міста Жмеринка, смт. Браїлів та інших сільських населених пунктів, що підтримає загальний екологічний баланс на території громади.

Геологічні та гідрографічні умови

Стратегією не передбачається реалізація завдань, які можуть привести до негативного впливу на геологічне і гідрогеологічне середовище на території МТГ.

Ймовірний вплив на геологічне середовище під час реалізації оперативних завдань ДДП можливий лише під час проведення робіт по будівництву, реконструкції та капітальному ремонту систем каналізаційних мереж, каналізаційних напірних колекторів, каналізаційних насосних станцій, очисних споруд та гідроспоруд – матиме незначний вплив для геологічного середовища та тимчасовий характер, після закінчення будівельних робіт прилеглу територію необхідно упорядковати за рахунок проведення благоустрою та упорядкування. При проведенні будівельних робіт вплив на геологічне середовище можна оцінити як помірний. Впровадження заходів, що передбачені ДДП, не призведе до зміни водно-фізичних та інших властивостей ґрунтів.

Стратегією не передбачається реалізація завдань, які можуть привести до негативного впливу на геологічне і гідрогеологічне середовище.

Вплив на навколошнє природне середовища планованої діяльності, що передбачена завданнями Стратегії та може мати значний вплив на довкілля, необхідно оцінити під час здійснення процедури оцінки впливу на довкілля.

Водні ресурси Стратегією не передбачається створення нових підприємств із значними обсягами скидів у підземні водні об'єкти. Проте, з метою охорони водних ресурсів та їх раціонального використання в Стратегії визначено за необхідне виконання ряду завдань щодо вирішення проблемних питань з охорони і раціонального використання водних ресурсів на території МТГ:

- будівництво мереж закритої дощової каналізації;

- будівництво нових, реконструкція, капітальний ремонт, модернізація мереж централізованої системи водопостачання, водовідведення та каналізації;
- реконструкція, модернізація та капітальний ремонт очисних споруд каналізації;
- реконструкція головної насосної станції м. Жмеринка;
- капітальний ремонт напірного каналізаційного колектору;
- проведення капітальних ремонтів головних водопровідних мереж громади;
- поліпшення екологічного стану річок і водойм громади;
- впровадження сучасних технологій очищення стічних вод;
- покращення охорони водних ресурсів, інше.

Такі види планованої діяльності, як будівництво у населених пунктах споруд для очищення стічних вод, очищення господарсько- побутових стічних вод, ймовірніше проводяться на землях водного фонду та найчастіше призводять до скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти.

Впровадження господарська діяльність, що призводить до скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти, впровадження планованої діяльності з прокладання кабелів, трубопроводів та інших комунікацій на землях водного фонду може мати значний вплив на довкілля (пункти 10, 13 частина 3 статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»).

Слід зазначити, що роботи на землях водного фонду повинні проводитися з обмеженнями відповідно до вимог статті 89 Водного Кодексу України. У прибережних захисних смугах уздовж річок, навколо водойм та на островах забороняється:

- 1) розорювання земель (крім підготовки ґрунту для залуження і залисення), а також садівництво та городництво;
- 2) зберігання та застосування пестицидів і добрив;
- 3) влаштування літніх тaborів для худоби;
- 4) будівництво будь-яких споруд (крім гідротехнічних, навігаційного призначення, гідрометричних та лінійних), у тому числі баз відпочинку, дач, гаражів та стоянок автомобілів;
- 5) миття та обслуговування транспортних засобів і техніки;
- 6) влаштування звалищ сміття, гноєсховищ, накопичувачів рідких і твердих відходів виробництва, кладовищ, скотомогильників, полів фільтрації тощо.

Об'єкти, що знаходяться у прибережній захисній смузі, можуть експлуатуватись, якщо при цьому не порушується її режим. Замовник зобов'язаний:

- виконувати заходи щодо охорони земель від ерозії, підтоплення, забруднення відходами виробництва, хімічними і радіоактивними речовинами та від інших процесів руйнування;
- суворо дотримуватися встановленого режиму для прибережних захисних смуг;
- запобігати проникненню у водні об'єкти стічних вод, пестицидів і добрив через прибережні захисні смуги.

Роботи в межах земель водного фонду (прибережна захисна смуга та водна поверхня) потребують отримання дозволу згідно постанови Кабінету Міністрів України від 12.07.2005 № 557 «Про затвердження Порядку видачі дозволів на проведення робіт на землях водного фонду». Дозвіл видається Держводагентством за погодженням з Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів України. При цьому гарантується недопущення:

- порушення стійкості прибережних схилів (берегообвали, ерозійні та зсувні процеси, осідання);
- зосередження будь-яких забруднюючих речовин, сміття, деревини тощо;
- утворення перетинів водних потоків;
- перекриття течії води через водопропускні споруди різних типів та прогони мостів;
- затоплення та підтоплення прибережних територій.

Звітом про СЕО надаються рекомендації щодо реалізації заходів, спрямованих на поліпшення стану водних ресурсів, зокрема:

- сприяння розробки та встановлення прибережних захисних смуг навколо поверхневих водних об'єктів на території громади;

- отримання дозволу на спеціальне водокористування (в разі провадження господарської діяльності, що призводить до скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти);

- отримання дозволу на проведення робіт на землях водного фонду (в разі провадження планованої діяльності в межах прибережних захисних смугах уздовж річок, навколо водойм).

Ймовірний вплив З метою покращення екологічного стану водойм громади, Стратегією запланована реалізація завдань, що спрямовані на поліпшення гідрологічного, санітарного, технічного стану та якості води; створення водоохоронних зон, підвищення надійності експлуатації водопровідних мереж та ефективності водопідготовки та очищення стічних вод із застосуванням ефективних технічних рішень, сучасних технологій і матеріалів.

Заходи щодо створення водоохоронних зон, винесення об'єктів забруднення з прибережних смуг проводяться з метою охорони поверхневих водних об'єктів від забруднення і засмічення та збереження їх водності та задля недопущення забруднення підземних водних ресурсів.

Якщо вищезазначені завдання Стратегії не будуть реалізовані, подальший розвиток території Жмеринської МТГ може спричинити техногенне навантаження на водні ресурси. Зокрема відсутність споруд для очищення стічних вод, водопровідних та каналізаційних мереж, споруд для збирання, очищення та використання вод поверхневого стоку може привести до забруднення поверхневих та підземних водних ресурсів.

Атмосферне повітря Стратегією заплановане залучення компаній та банківських структур задля економічного стимулювання інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання, що сприятиме будівництву нових підприємств, спрямованих на випуск найсучаснішої продукції, освоєнню передових технологій. Тому можливе забруднення від стаціонарних джерел та пересувних джерел під час будівництва, розширення та реконструкції об'єктів планованої діяльності, що передбачаються завданнями ДДП.

З метою покращення стану атмосферного повітря на території МТГ Стратегією розглядається можливість впровадження завдань Стратегії, що спрямовані на покращення стану атмосферного повітря:

- модернізація промислового виробництва, зменшення його енергоємності за рахунок впровадження нових енергозберігаючих технологій;
- будівництво, реконструкція та капітальний ремонт дорожнього покриття вулиць та тротуарів в населених пунктах територіальної громади;
- будівництво об'їзної дороги навколо м. Жмеринка, яка сполучатиме міжнародну трасу М21 в районі між селами Коростівці та Слобода Носківецька з дорогою територіального значення Т0218 в районі між селами Мала Жмеринка та Станіславчик.

Ймовірний вплив Проведення будівельних робіт з метою реалізації завдань Стратегії супроводжується роботами, в процесі яких забруднюється атмосферне повітря. Найбільший вплив чинять будівельні машини та обладнання. Всі будівельні роботи мають пересувний характер, виконуються послідовно. Такі джерела умовно можна віднести до джерел нерегулярного забруднення атмосфери, тобто викиди в атмосферу забруднюючої речовини проводяться через нерівномірні проміжки часу. Характерною особливістю цих викидів є мала часова тривалість. Даний вид забруднення носить тимчасовий характер і обмежується терміном будівництва.

З метою покращення стану атмосферного повітря на території МТГ, Стратегією заплановано реалізацію вище перелічених завдань, що забезпечить поліпшення екологічної ситуації та підвищення рівня екологічної безпеки на території громади.

Кліматичні умови території Однією з ключових глобальних проблем сьогодення є негативний антропогенний вплив на довкілля, що є, зокрема причиною зростання концентрації парникових газів в атмосферному повітрі. Причиною зміни клімату є динамічні процеси зумовлені природними та антропогенними чинниками. Основними джерелами викидів парникових газів є промисловість, енергетика та транспорт. До

парникових газів відносяться: двоокис вуглецю (CO_2), метан (CH_4), закис азоту (N_2O), гідрофторвуглеці (ГФВ), перфторвуглеці (ПФВ), гексафторид сірки (SF_6).

За даними Головного управління статистики у Вінницькій області, викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря, що належать до парникових газів, у 2019 році склали 45,8 тис. т, зокрема метан – 9,2 тис. т (9,5% у загальному обсягу викидів забруднюючих речовин), оксид азоту – 0,1 т (0,1%). Крім того, обсяг викидів діоксиду вуглецю склали 5,3 млн. т.

Попри окремі спостереження за наслідками глобальних змін клімату в області немає системних досліджень, які б стали основою для планування та реалізації заходів з попередження шкідливих впливів на клімат і адаптації всіх сferах життєдіяльності населення до його змін.

Проте Стратегією заплановано реалізацію завдань, що спрямовані на покращення стану атмосферного повітря та запобігання змінам клімату:

- модернізація промислового виробництва, зменшення його енергоємності за рахунок впровадження сучасних інноваційних, енергозберігаючих та екологічно безпечних технологій, що призведе до зменшення викидів CO_2 в атмосферне повітря під час застосування енергоефективних заходів.

Впровадження вищевказаних завдань Стратегії призведе до зменшення кількості викидів парникових газів від стаціонарних джерел, що забезпечить покращення кліматичних умов території Жмеринської МТГ.

Імовірні вплив Негативний вплив на кліматичні умови території під час впровадження оперативних завдань Стратегії не передбачається. Змін мікроклімату у результаті реалізації заходів, що визначені ДДП не очікується. Особливості кліматичних умов, які сприяють зростанню інтенсивності впливів запланованої діяльності на навколишнє середовище, відсутні.

Поводження з відходами Вінницька область характеризується високим рівнем утворення і накопичення твердих побутових відходів. Тому питання поводження з твердими побутовими відходами потребує негайного вирішення. Більшість полігонів (сміттєзвалищ) області перевантажена, а будівництво нових потребує відведення значних площ земельних ділянок.

Важливим залишається питання потрапляння ресурсоцінних відходів на полігони та сміттєзвалища ТПВ і разом з тим, впровадження у населених пунктах системи роздільного збирання відходів, комплексної переробки та утилізації корисних компонентів побутових відходів.

Попереднє сортuvання відходів перед видalenням на полігон та впровадження роздільного збирання вторинних компонентів ТПВ дасть можливість зменшити обсяги розміщення побутових відходів на полігонах та сміттєзвалищах.

Одним із альтернативних шляхів вирішення даного питання є будівництво сміттєпереробних та сміттесортувальних комплексів (заводів, ліній).

З метою забезпечення екологічно безпечного збирання, перевезення, зберігання, оброблення, утилізації, видalenня, знешкодження і захоронення відходів на території МТГ Стратегією визначено за необхідне виконання ряду наступних завдань таких як:

- запровадження сучасної системи знезараження рідких побутових відходів;
- створення системи роздільного збирання та переробки відходів;
- рекультивація міського сміттєзвалища та сміттєзвалища в смт. Браїлів;
- налагодження організаційної системи вивезення ТПВ по всіх населених пунктах;
- сприяння створенню потужностей з переробки та утилізації ТПВ і рослинних відходів;
- запобігання утворення стихійних сміттєзвалищ.

Впровадження планованої діяльності щодо поводження з відходами (операції у сфері поводження з небезпечними відходами (зберігання, оброблення, перероблення, утилізація, видalenня, знешкодження і захоронення)); операції у сфері поводження з побутовими та іншими відходами (оброблення, перероблення, утилізація, видalenня, знешкодження і захоронення) обсягом 100 тонн на добу або більше)), впровадження

планованої діяльності з утилізації, видалення, оброблення, знешкодження, захоронення побутових відходів можуть мати значний вплив на довкілля (пункт 8 частина 2, пункт 11 частина 3 статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»).

Ймовірний вплив Протягом виконання підготовчих, будівельних робіт, що передбачені завдання Стратегії, очікується епізодичний і незначний вплив зумовлений операціями у сфері поводження з відходами. Негативного впливу на довкілля під час провадження діяльності з реалізації заході ДДП не передбачається.

Розвиток системи поводження з відходами є одним із першочергових завдань у сфері охорони навколошнього природного середовища, що має відображення в завданнях «Стратегії розвитку Жмеринської міської територіальної громади до 2030 року».

Здоров'я населення

Ймовірний вплив З метою охорони навколошнього середовища та здоров'я населення Стратегією передбачаються завдання щодо охорони навколошнього природного середовища. Реалізація всіх вище перелічених завдань ДДП забезпечить послаблення можливого впливу на довкілля, і як слідство послабить вплив на здоров'я населення.

Виконання таких завдань Стратегії, як:

- формування пацієнт-орієнтованої системи охорони здоров'я;
- забезпечення повним пакетом медичних послуг населення громади з урахуванням гендерного аспекту;
- вдосконалення системи екстреної медичної допомоги;
- впровадження системи телеметричних послуг для пацієнтів та лікарів;
- участь у роботі Госпітальної ради;
- автономізація закладів вторинної ланки медицини, визначення переліку медичних послуг, матеріально-технічне забезпечення, встановлення інформаційних комунікаційних систем;
- підвищення рівня знань та компетенцій управлінського персоналу комунальних медичних закладів з актуальних питань менеджменту, забезпечення кадрами, перепідготовка та підвищення кваліфікації кадрів;
- формування навичок здорового способу життя, розвиток фізичної культури, культури здорового харчування та психогігієни;
- реалізація молодіжних ініціатив щодо здорового способу життя, молодіжних акцій, флешмобів, нових видів спорту та інше – поліпшить здоров'я мешканців громади, забезпечить доступ всіх громадян до медичних послуг належної якості, покращить якості та доступності надання всіх рівнів медичної допомоги населенню.

Виконання завдань Стратегії забезпечить послаблення можливого впливу на довкілля та здоров'я населення.

Звітом про CEO надаються рекомендації щодо обов'язкового здійснення оцінки впливу на довкілля планованої діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля та підлягають оцінці впливу на довкілля у відповідності до вимог Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» до прийняття рішення про провадження планованої діяльності.

Екологічне управління, моніторинг та інше Стратегія не передбачає послаблення правових і економічних механізмів контролю в сфері екологічної безпеки, натомість передбачено реалізація заходів щодо покращення стану навколошнього природного середовища.

Виникнення негативного впливу, який у майбутньому може спричинити погіршення стану навколошнього природного середовища, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я після реалізації рішень ДДП «Стратегією розвитку Жмеринської міської територіальної громади до 2030 року» не очікується та не прогнозується.

Ймовірність того, що реалізація Стратегії призведе до таких можливих впливів на довкілля або здоров'я населення, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) вплив на довкілля, є незначною.

При впровадженні завдань Стратегії, у порівнянні із існуючим станом, очікується позитивний вплив на навколошнє природне середовище, у тому числі на здоров'я населення.

4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)

Супутнім результатом реалізації завдань «Стратегії розвитку Жмеринської міської територіальної громади до 2030 року» має стати поліпшення екологічної ситуації на території громади, зниження рівня антропогенного навантаження на довкілля, забезпечення раціонального природокористування, покращення якості води, озеленення населених пунктів, забезпечення екологічно безпечного збирання, перевезення, зберігання, оброблення, утилізації, видалення, знешкодження і захоронення відходів та інше.

Під час проведення стратегічної екологічної оцінки проекту документу державного планування «Стратегії розвитку Жмеринської міської територіальної громади до 2030 року» визначені основні проблеми для навколошнього середовища та охорони здоров'я населення, надані характеристики даних впливів.

Задання Стратегії, посилені економічною підтримкою держави, мають забезпечити поступове виконання природоохоронних заходів і як наслідок, подолання ключових екологічних проблем на території Жмеринської МТГ, серед яких наступні:

Таблиця 4.1. Ключові екологічні проблеми, які стосуються ДДП.

Екологічні проблеми	Характеристика проблеми	Заходи, що визначені ДДП
Забруднення водних об'єктів скидами забруднюючих речовин із зворотними водами	Сучасний стан поверхневих водних об'єктів МТГ знаходиться під інтенсивним антропогенным навантаженням. На якісний стан поверхневих вод впливають поверхневі стоки із забудованих територій, недостатньо-очищені стічні води, що містять значну кількість органічних речовин, мінеральні форми азоту, нафтопродукти, СПАР та інші хімічні сполуки, що негативно впливають на гідрохімічний режим водних об'єктів.	З метою покращення екологічного стану водних об'єктів на території громади Стратегією запланована реалізація завдань щодо будівництва нових, реконструкції, капітального ремонту, модернізації мереж централізованої системи водопостачання, водовідведення та каналізації, реконструкції, модернізації та капітального ремонту очисних споруд каналізації, а також щодо будівництва мереж закритої дощової каналізації.

<p>Забруднення атмосферного повітря викидами забруднюючих речовин в атмосферне повітря. Низький рівень використання відновлюваних джерел енергії, енергозберігаючих технологій та матеріалів.</p>	<p>Стан атмосферного повітря на території громади формується обсягами викидів забруднюючих речовин від пересувних та стаціонарних джерел забруднення.</p>	<p>З метою покращення стану атмосферного повітря на території МТГ Стратегією розглядається можливість зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря за рахунок модернізації промислового виробництва, зменшення його енергоємності за рахунок впровадження нових енергозберігаючих технологій. Також Стратегією передбачається збільшення кількості земельних насаджень.</p>
<p>Збільшення кількості викидів забруднюючих речовин та парникових газів від стаціонарних джерел, що призводить до антропогенного впливу на кліматичні умови громади.</p>	<p>Зміни клімату (перш за все, величина зміни температури повітря) та її наслідки безпосередньо залежать від кількості викидів парникових газів, що надходять в атмосферне повітря в межах МТГ.</p>	<p>З метою зменшення кількості викидів забруднюючих речовин та парникових газів Стратегією заплановано впровадження заходів, що спрямовані на зменшення викидів CO₂ в атмосферному повітрі. ДДП заплановане впровадження енерго- і ресурсозберігаючих технологій шляхом застосування високопродуктивної техніки в сільгospвиробництві, створення інвестиційної платформи для запровадження енерго-сервісу, проведення масово-роз'яснювальної роботи серед дітей молодшого віку, учнів, молоді та жителів громади щодо енергозбереження та запобігання змінам клімату, а також впровадження енергоефективних заходів та обладнання на об'єктах комунальної власності громади, забезпечення термо-модернізації об'єктів комунальної власності, інше.</p>

Недостатньо ефективний розвиток створення запланованих до заповідання природних екосистем, унікальних природних територій, ландшафтів та рідких видів рослин і тварин на території громади.	За останні роки спостерігається зниження темпів зростання площі природно-заповідного фонду. До цього призводить недосконалість існуючої законодавчої бази, низький рівень фінансового та матеріально-технічного забезпечення установ природно-заповідного фонду, низький рівень екологічної освіти та інформованості населення зумовлюють загрозу нецільового використання та призводить до втрати територій та об'єктів природно-заповідного фонду.	З метою збереження в природному стані типових або унікальних комплексів на території МТГ Стратегією заплановано покращення охорони природно-заповідного фонду, створення реєстру історико-культурних об'єктів та об'єктів природно-заповідного фонду (пам'яток природи тощо), створення відео- та фото-зйомки історико-культурних об'єктів та об'єктів природно-заповідного фонду (пам'яток природи тощо), інше.
Недосконала система поводження з відходами	Відсутність достатньо системи поводження з відходами виробництва та твердими побутовими відходами, значний відсоток захоронення відходів.	З метою покращення існуючої ситуації із розміщенням та захороненням твердих побутових відходів на території МТГ Стратегією запланована реалізація оперативних завдань, в тому числі створення системи роздільного збирання та переробки відходів, рекультивація міського сміттєзвалища та сміттєзвалища в с.мт. Браїлів, що забезпечить екологічно безпечне зберігання, оброблення, утилізації, видалення, відходів.
Підвищення ризиків для здоров'я населення.	Усі вище описані проблеми є чинниками, що послаблюють здоров'я населення.	Необхідне впровадження оперативних завдань, які передбачені Стратегією.

Серед екологічним проблем, що можуть спричиняти негативний вплив на здоров'я населення варто виділити:

- 1) Забруднення атмосфери: провокує захворювання органів дихання, кровотворення, алергічні реакції, онкологічні захворювання, нервово-психічні розлади, зменшення очікуваної тривалості та якості життя;
- 2) Забруднення водних ресурсів: погіршення анафелогенної ситуації на території громади, збільшення кількості хвороб органів кровотворення, шлунково-кишкового тракту, сечовидільної, нервової, ендокринної систем, зниження імунітету, зменшення очікуваної тривалості та якості життя;
- 3) Забруднення ґрунтів: провокує потрапляння токсичних речовин в організм людини через продукцію городництва та садівництва. Забруднені ґрунти є ідеальним субстратом для появи шкідливих мікроорганізмів, гельмінтів, що сприяє більшому захворюваності людей та тварин;

4) Деградація геологічного середовища: сприяє погіршенню анафелогенної обстановки, умов проживання населення, санітарного стану житлових приміщень, що у підсумку провокує захворювання органів дихання, застуди, ГРВІ та зниження імунітету;

5) Проблема накопичення відходів: відходи є небезпечною основою для розмноження хвороботворних мікроорганізмів, вони забруднюють усі компоненти навколошнього природного середовища. Таким чином, накопичення відходів має загальну шкідливу дію на організм людини, що у підсумку може привести до розладу будь-якої системи організму людини;

6) Наявність шумового, електромагнітного забруднення: спричиняє нервові розлади, підвищує втомлюваність, знижує імунітет, може бути причиною порушення сну.

7) Деградація біорізноманіття: зменшення кількості зелених рослин сприяє збільшення забруднення атмосфери, пригнічує психоемоційний стан людини, може провокувати кількість збільшення хвороб органів дихання. В той же час інвазійні рослини активізують алергічні реакції в організмі людини, збільшення кількості кліщів, гельмінтів провокує серйозні неврологічні хвороби та захворювання шлунково-кишкового тракту.

Для усунення усіх можливих проблем, які можуть спричиняти негативний вплив на здоров'я населення, необхідне впровадження рішень, що передбачені ДДП «Стратегією розвитку Жмеринської міської територіальної громади до 2030 року».

Під час реалізації оперативних завдань Стратегії необхідно врахувати наявні проблеми території, на якій заплановано впровадження діяльності та запропонувати найбільш екологічно вигідну територіально-планувальну організацію з урахуванням всіх планувальних обмежень (згідно із Державними будівельними нормами України планування та забудова територій ДБН Б.2.2-12-2019 «Планування та забудова територій» та Державними санітарними правилами планування та забудови населених пунктів ДСП 173-96 та інше).

Планувальні обмеження на території, яка запланована для впровадження діяльності визначають загальні вимоги до режиму використання земельних ділянок, по яких проходять інженерні та транспортні комунікації, вимоги до експлуатації та проектування інженерних мереж, а також режим використання земельних ділянок, що потрапляють в санітарно-захисні та охоронні зони.

Обмеження за вимогами охорони здоров'я та захисту життя – визначається санітарно-гігієнічними нормами.

Обмеження за природоохоронними вимогами – визначається на підставі Законів України «Про охорону навколошнього природного середовища» та «Про природно-заповідний фонд» та іншими нормативно-правовими документами у сфері охорони навколошнього природного середовища.

Обмеження за інженерно-геологічними умовами – визначається за даними інженерно-геологічних пошукових робіт.

Умови і обмеження забудови земельних ділянок враховуються при розробленні землевпорядної документації відповідної земельної ділянки.

5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування

В розділі висвітлюється інформація про різні стратегії, плани і програми, що діють на національному, регіональному та місцевому рівнях, які в тій чи іншій мірі визначають передумови для прийняття запланованих завдань та проектів в ДДП «Стратегії розвитку Жмеринської міської територіальної громади до 2030 року».

Розділ ґрунтуються на аналізі цілей документів державної політики у сфері охорони довкілля та здоров'я населення, які мають відношення до цілей розвитку на місцевому рівні та безпосередньо стосуються ДДП. Результати аналізу визначають ступінь врахування вищезазначених цілей документів державної політики та їх впровадження в ДДП.

Проведений огляд відповідних цілей екологічної політики передбачає загальні орієнтири, на основі яких оцінюються оперативні завдання Стратегії.

Міжнародні зобов'язання у сфері охорони довкілля Україна взяла на себе, підписавши більш ніж 50 міжнародних багатосторонніх угод, що стосуються збереження та збалансованого використання біорізноманіття, серед яких:

- Конвенція про біологічне різноманіття, яка була започаткована під час Всесвітньої конференції глав держав та міністрів довкілля у 1992р. в м. Ріо-де-Жанейро (Бразилія) й ратифікована Верховною Радою України 29 листопада 1994 р.;
- Конвенція про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення головним чином як середовище існування водоплавних птахів (Рамсарська конвенція, м. Рамсар, Іран, 1971 р.);
- Конвенція про збереження мігруючих видів диких тварин (Бонн, 1979 р.);
- Угода про збереження афро-евразійських мігруючих водно-болотних птахів (1995р.);
- Угоди про збереження кажанів в Європі (1991р.);
- Конвенція про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі (Бернська конвенція);
- Рамкова конвенція ООН про зміну клімату (ратифікована Україною 29 жовтня 1996р.);
- Європейська конвенція про охорону археологічної спадщини (Валлетта, 1992 р.);
- Конвенція про охорону та використання транскордонних водотоків та міжнародних озер (Гельсінкі, 1992), що є чинною в Україні з 1 липня 1999 р.;
- Стокгольмська конвенція про стійкі органічні забруднювачі (Стокгольм, 2001 р.), яка ратифікована в Україні від 18 квітня 2007 року.

На виконання Бернської конвенції в Європі створена мережа територій особливого природоохоронного значення – Смарагдова мережа, важливих для збереження біорізноманіття в країнах Європи і деяких країнах Африки. Смарагдова мережа України є українською частиною Смарагдової мережі Європи, розробляється з 2009 року. В листопаді 2016 року було затверджено першу версію Смарагдової мережі для України, яка потребує доопрацювання на основі наукових даних.

Станом на 01.01.2016 мережа займала близько 8 % території України і в основному складається з існуючих територій природно-заповідного фонду. За результатами аналізу звітом про СЕО визначено, що в межах території, де заплановано впровадження заходів та проектів Програми, території природно-заповідного фонду, що внесені до Смарагдової мережі України відсутні.

Відповідно до Рамсарської конвенції, стороною якої є Україна, на території держави здійснюються заходи для збереження мігруючих водно-болотних птахів, шляхом

виділення певних територій та надання їм охоронного статусу. На території України виділено 39 водно-болотних угідь міжнародного значення, офіційно визнаних Рамсарською конвенцією, а ряд водно-болотних угідь є перспективними для визнання. Деякі водно-болотні угіддя погоджені розпорядженням Кабінету Міністрів України і подані на розгляд Секретаріату Рамсарської конвенції.

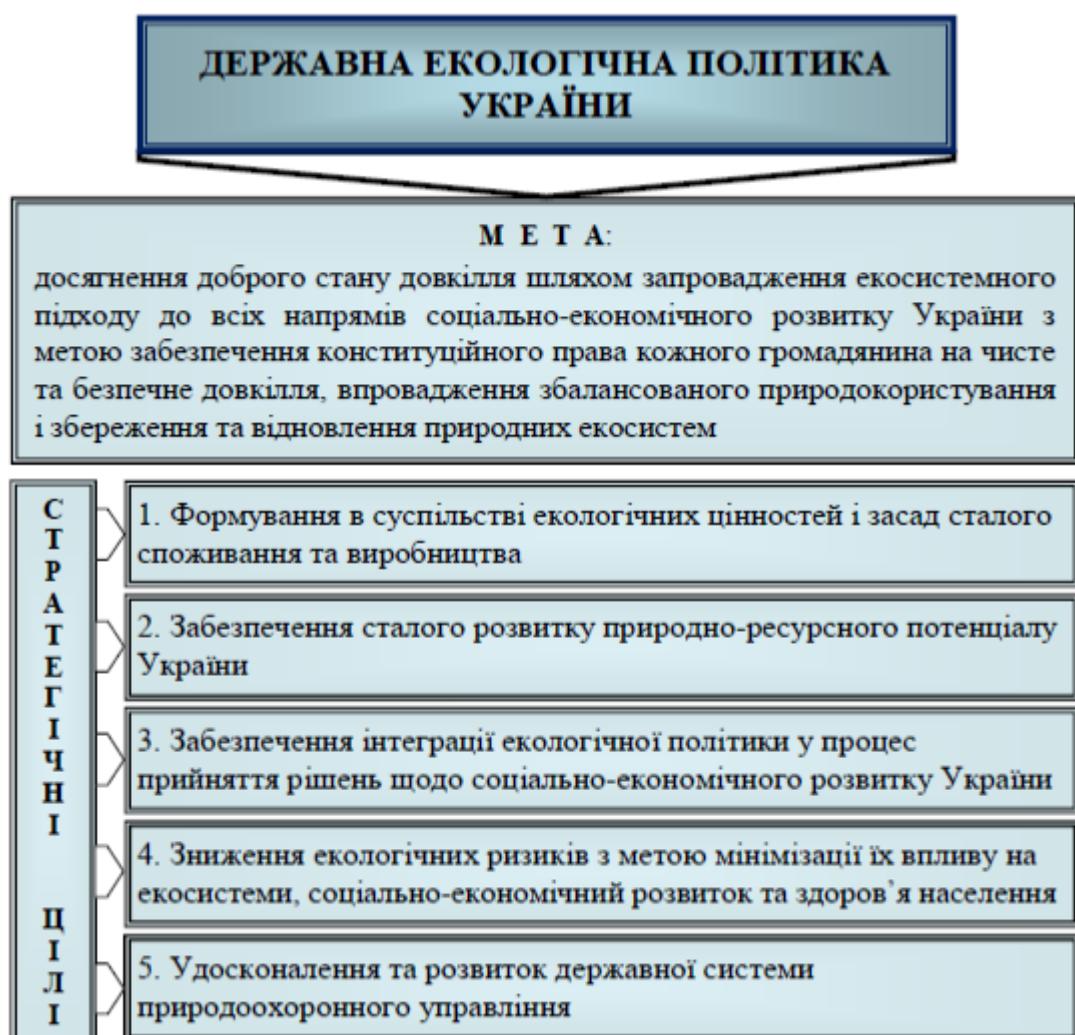
Стосовно дотримання міжнародних зобов'язань по іншим напрямам співробітництва, таким як зміна клімату, охорона озонового шару, поводження з відходами та іншим, слід зазначити, що вони не мають прямого відношення до завдань та заходів проекту Програми, що є документом державного планування місцевого рівня. Дотримання перелічених вище зобов'язань може бути реалізоване в сфері науково-технічних розробок, вибору технічно-конструкторських рішень при проєктуванні певних об'єктів та споруд, видання певних нормативно-правових актів та державних стандартів в різних галузях господарської діяльності. Проте слід зазначити, що більшість заходів, визначених ДДП в частині розвитку систем інженерної інфраструктури, поводження з відходами, пропонують впровадження сучасних «дружніх» до оточуючого середовища технологій, що відповідає загальносвітовим принципам охорони довкілля, та сприяє дотриманню міжнародних зобов'язань у даній сфері.

Основними міжнародно-правовими документами щодо стратегічної екологічної оцінки є Протокол про стратегічну екологічну оцінку (далі – Протокол про CEO) до Конвенції про оцінку впливу на навколошнє середовище у транскордонному контексті, ратифікований Верховною Радою України 01.07.2015 № 562-VIII, та Директиви 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколошнє природне середовище, яка внесена до виконання Плану заходів з виконання Угоди Про Асоціацію між Україною (з однієї сторони) та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і іншими державами-членами (з іншої сторони), який затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 26.10.2017 № 1106, Бернської Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ, існуючих в Європі.

Стратегічна екологічна оцінка ДДП «Програми економічного і соціального розвитку Жмеринської міської територіальної громади на 2021 - 2023 роки» проводиться з забезпеченням захисту навколошнього середовища, зокрема здоров'я населення та дотриманням визначеної в Протоколі про CEO мети.

Засади екологічної політики України визначені Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року». Мета державної екологічної політики та її стратегічні цілі наведені на рис. 5.1.

Рисунок 5.1 Мета та стратегічні цілі державної екологічної політики.

Аналіз відповідності завдань Стратегії розвитку Жмеринської міської територіальної громади до 2030 року стратегічним цілям державної екологічної політики України наведено в табл. 5.1.

Таблиця 5.1 Аналіз відповідності напрямків Стратегії стратегічним цілям державної екологічної політики України.

Стратегічні напрямки розвитку Жмеринської МТГ	Стратегічні цілі державної екологічної політики України				
	1. Формування у суспільстві екологічних цілей і засад сталого споживання та виробництва	2. Забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу України	3. Забезпечення інтеграції екологічної політики у процес прийняття рішень щодо соціально-екологічного розвитку України	4. Зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на екосистеми, соціально-економічний розвиток та здоров'я населення	5. Удосконалення та розвиток державної системи природо-охранного управління
4.1. Стратегічний напрям А. Інвестиційна приваблива громада із розвиненим експортно-орієнтованим бізнесом	x	+	+	+	x
4.2. Стратегічний напрям В. Комфортна громада	x	+	+	+	x
4.3. Стратегічний напрям С. Доступна громада	x	+	+	+	x

□ Для оцінки відповідності цілей виконувалась наступна методика:
 «+/-» стратегічні цілі враховано/не враховано у напрямах Стратегії
 «x» стратегічні цілі нейтральні по відношенню до напрямів Стратегії

ДДП «Стратегія розвитку Жмеринської міської територіальної громади до 2030 року» розроблено відповідно до вимог Закону України «Про охорону навколошнього природного середовища», Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» та інше. Відповідно до нормативно-правової бази України було прийнято ряд зобов'язань на місцевому рівні:

I. Забезпечення загальної доступності ДДП та самого звіту про СЕО відповідно до вимог Закону України «Про доступ до публічної інформації», Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» шляхом надання їх за запитом на інформацію, оприлюднення на офіційному вебсайті Жмеринської міської ради, у місцевих періодичних друкованих ЗМІ, а також у загальнодоступному місці – в приміщенні Жмеринської міської ради за адресою: 23100, Вінницька область, м. Жмеринка, вул. Центральна, буд. 4, що розкриває питання щодо гласності і демократизму при прийнятті рішень, реалізація яких впливає на стан навколошнього природного середовища, формування у населення екологічного світогляду;

II. Проведення громадського обговорення шляхом надання письмових зауважень і пропозицій у відповідності до вимог Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку»;

III. Пріоритетність вимог екологічної безпеки, обов'язковість дотримання екологічних стандартів;

IV. Гарантування екологічно безпечного середовища для життя, праці та здоров'я населення;

V. Проектне спрямування на збереження просторової та видової різноманітності й цілісності природних об'єктів і комплексів;

VI. Вирішення питань охорони навколошнього природного середовища та використання природних ресурсів з урахуванням ступеня антропогенної змінності територій, сукупної дії факторів, що негативно впливають на екологічну обстановку;

VII. Запровадження здійснення постійного в часі моніторингу наслідків виконання ДДП для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

Крім того, зобов'язаннями у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативного впливу на здоров'я населення, що безпосередньо стосуються виконання оперативних завдань Стратегії є:

- ✓ розробка документів дозвільного характеру у сфері охорони навколошнього середовища – висновку з оцінки впливу на довкілля (у відповідності до вимог Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»), дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел (у відповідності до вимог Закону України «Про охорону атмосферного повітря»), дозволу на спеціальне водокористування (у відповідності до вимог Водного кодексу України);
- ✓ встановлення та дотримання санітарно-захисних зон від об'єктів, які є джерелами викидів/скидів шкідливих речовин, підвищених рівнів шуму, вібрації;
- ✓ використання сучасних технологій в системах опалення та використання альтернативних джерел енергії;
- ✓ недопущення наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря;
- ✓ скорочення понаднормативних втрат води та теплової енергії в мережах;
- ✓ впровадження заходів зі скорочення викидів забруднюючих речовин;
- ✓ недопущення скидання стічних вод, використовуючи рельєф місцевості;
- ✓ недопущення скидання недостатньо очищених стічних вод у водні об'єкти;
- ✓ утримання в належному стані охоронних зон навколо очисних та інших водогосподарських споруд та технічних пристройів;
- ✓ утримання в належному стані охоронних зон водних об'єктів.

Відповідно до нормативно-правової бази України Стратегія відповідає ряду зобов'язань:

- пріоритетність вимог екологічної безпеки, обов'язковість додержання екологічних стандартів, нормативів та лімітів використання природних ресурсів;

- виконання заходів, що гарантують екологічну безпеку середовища для життя і здоров'я людей, а також запобіжний характер заходів щодо охорони довкілля;
- проектне спрямування на збереження просторової та видової різноманітності і цілісності природних об'єктів і комплексів;
- використання отриманих висновків моніторингу та комплексу охоронних заходів для виконання можливостей факторів позитивного впливу на охорону довкілля;
- формування динамічного урівноваженого стану довкілля, що забезпечуватиме екологічне, санітарно-безпечне середовище для життєдіяльності населення.

Головні стратегічні державні документи, що мають відношення до Стратегії перераховані нижче.

- Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695;
- Стратегії сталого розвитку України до 2030 року, схваленої Указом Президента України від 30.09.2019 № 722/2019;
- Стратегії збалансованого регіонального розвитку Вінницької області на період до 2027 року, затвердженої рішенням 42 сесії Вінницької обласної ради 7 скликання від 21.02.2020 № 941;
- Програми економічного і соціального розвитку Вінницької області на 2021 рік, затвердженої рішенням Вінницької обласної ради 8 скликання від 24.12.2020 № 18;
- Програми економічного і соціального розвитку Жмеринської міської територіальної громади до 2022 року, затвердженої рішенням 52 сесії Жмеринської міської ради 7 скликання від 07.11.2019 № 887;
- Стратегії розвитку міста Жмеринка до 2030 року, затвердженої рішенням 49 сесії Жмеринської міської ради 9 скликання від 10.10.2019 № 821.

Перелік регіональних природоохоронних програм:

I. Регіональна програма охорони навколошнього природного середовища та раціонального використання природних ресурсів на 2013-2018 роки, затверджена рішенням 13 сесії Вінницької обласної Ради 7 скликання від 18.12.2012 № 418. Метою Програми є стабілізація і поліпшення стану навколошнього природного середовища шляхом інтеграції екологічної політики до соціально-економічного розвитку для гарантування екологічно безпечного природного середовища для життя і здоров'я населення, впровадження екологічно збалансованої системи природокористування та збереження природних екосистем.

II. Обласна програма досягнення оптимального рівня лісистості у Вінницькій області на 2012-2025 роки, затверджена рішенням 8 сесії 6 скликання Вінницької обласної ради від 23.12.2011 № 232, зі змінами затвердженими рішенням 37 сесії 7 скликання Вінницької обласної ради від 05.03.2019 № 761. Програма передбачає реалізацію в області державної політики в сфері лісових відносин в ключових напрямках лісогосподарської діяльності. Програма визначає основні напрямки та джерела забезпечення збалансованого розвитку лісового господарства області і включає систему заходів, спрямованих на посилення екологічних, соціальних та економічних функцій лісів.

III. Обласна Програма розвитку лісового і мисливського господарства в лісах, які надані в постійне користування Вінницькому обласному комунальному спеціалізованому лісогосподарському підприємству «Віноблагроліс», підвищення лісистості і озеленення населених пунктів області та використання об'єктів тваринного світу у культурно-освітніх та виховних цілях на 2017-2021 роки, затверджена рішенням 27 сесії 7 скликання Вінницької обласної ради від 20.12.2017 № 520. Метою Програми є реалізація в області державної політики в сфері лісогосподарської діяльності та ведення мисливського господарства, підняття рівня просвітницько-виховної роботи «Подільського

зоопарку». Програма визначає основні напрями та джерела забезпечення збалансованого розвитку лісового і мисливського господарства області, включає систему заходів, спрямованих на посилення екологічних, соціальних та економічних функцій лісів, покращення естетичних, виховних та культурно-освітницьких цілей об'єктів тваринного світу.

IV. *Комплексна цільова програма розвитку водного господарства Вінницької області на період до 2021 року*, затверджена рішенням 18 сесії Вінницької обласної ради 6 скликання від 08.11.2013 № 588, зі змінами затвердженими рішенням 21 сесії Вінницької обласної ради 7 скликання від 30.06.2017 № 389. Програма розроблена з метою підвищення ефективності використання меліоративних систем області, відновлення ролі меліорованих земель у продовольчому та ресурсному забезпеченні держави, реалізації державної і регіональної політики у галузі водного господарства, поліпшення екологічного стану сільських територій та умов проживання населення, задоволення потреби населення і галузей економіки області у водних ресурсах, оптимізації водоспоживання, запобігання та ліквідації наслідків шкідливої дії вод, визначення меж водоохоронних зон та прибережних захисних смуг, збереження і відтворення водних ресурсів.

V. *Програма підвищення енергоефективності та зменшення споживання енергоресурсів у Вінницькій області на 2017-2022 роки*, затверджена рішенням 21 сесії Вінницької обласної ради 7 скликання від 30.06.2017 № 390. Це спеціалізована програма, що орієнтується на підвищення ефективності і зменшення обсягів використання енергетичних ресурсів бюджетними та комунальними закладами області, розвиток галузі відновлюваної енергетики та використання місцевих видів палива. Враховуючи економічні показники, такі як, капітальні та експлуатаційні витрати, рівень ефективності установок та вартість електричної та/або теплової енергії – пріоритетними до впровадження та найбільш економічно доцільними є технології з використанням біомаси та енергії сонця. Використання поновлювальних джерел енергії є одним із пріоритетних напрямків роботи, що мають на меті забезпечення позитивного паливно-енергетичного балансу області та заміщення традиційних видів палива.

VI. *Обласна програма «Питна вода» на 2012 - 2020 роки*, затверджена рішенням 12 сесії Вінницької обласної ради 6 скликання від 17.07.2012 № 379, зі змінами затвердженими рішенням 13 сесії Вінницької обласної ради 7 скликання від 20.12.2016 №230. Метою Програми є покращення забезпечення населення області питною водою, приведеною до стандартів якості; реконструкція та модернізація водопровідних та каналізаційних споруд; оздоровлення соціально-екологічної ситуації в області; відновлення, охорона та раціональне використання джерел питного водопостачання.

Для досягнення цієї мети необхідне вирішення завдань щодо попередження забруднення джерел питного водопостачання, забезпечення їх відповідності санітарно-епідеміологічним вимогам, підвищення ефективності та надійності функціонування систем водопостачання і водовідведення за рахунок реалізації водоохоронних, технічних, санітарних заходів, удосконалення технологій підготовки води на водоочисних станціях із застосуванням новітніх технологій, контролю якості питної води, розвитку систем водозабору, водопостачання питної води, водовідведення, а також удосконалення нормативно-правової бази з питань питного водопостачання та водовідведення та культури водоспоживання.

VII. *Програма використання коштів на освоєння земель для сільськогосподарських та лісогосподарських потреб, поліпшення відповідних угідь і охорони земель, проведення нормативної грошової оцінки землі, інвентаризації земель у Вінницькій області на 2016-2020 роки*, затверджена рішенням 4 сесії Вінницької обласної ради 7 скликання від 11.02.2016 № 39. Мета Програми полягає у проведенні державної політики, спрямованої на збалансоване забезпечення потреб населення і галузей

економіки у земельних ресурсах; раціонального використання та охорони земель, захисту їх від виснаження, деградації, забруднення; підвищення врожаїв сільськогосподарських культур; збільшення обсягу виробництва високоякісної та екологічно чистої продукції та забезпечення продовольчої безпеки держави; збереження ландшафтного і біологічного різноманіття та створення екологічно безпечних умов проживання населення і провадження господарської діяльності.

Основними стратегічними цілями Програми є забезпечення пріоритету вимог екобезпеки у процесі використання земель, раціональне розміщення та оптимальне забезпечення земельними ресурсами виробничих сил, гармонійне поєднання господарської діяльності з охороною довкілля, підвищення родючості ґрунтів на землях сільськогосподарського призначення, захист ґрунтів від ерозії та створення на цій основі умов зростання обсягів виробництва сільськогосподарської продукції для зміцнення продовольчої безпеки країни.

VIII. Комплексна програма захисту населення і території Вінницької області у разі загрози та виникнення надзвичайних ситуацій на 2017-2021 роки, затверджена рішенням 10 сесії Вінницької обласної ради 7 скликання від 22.09.2016 № 179, зі змінами затвердженими рішенням 41 сесії Вінницької обласної ради 7 скликання від 17.12.2019 №892.

Також на території МТГ діють місцеві природоохоронні програми, пріоритетні завдання та напрямки яких враховані під час розроблення проєкту ДДП «Стратегії розвитку Жмеринської міської територіальної громади до 2030 року»:

1. Програма капітального ремонту багатоквартирних житлових будинків Жмеринської міської територіальної громади на 2021-2024 роки, затверджена рішенням 2 сесії Жмеринської МТГ 8 скликання від 09.12.2020 № 28.
2. Програма «З комплексного благоустрою Жмеринської міської територіальної громади» на 2021-2024 роки, затверджена рішенням 2 сесії Жмеринської МТГ 8 скликання від 09.12.2020 № 27.
3. Програма «Питна вода Жмеринської міської ТГ на 2020-2024 роки», затверджена рішенням 2 сесії Жмеринської МТГ 8 скликання від 09.12.2019 № 23.
4. Комплексна програма «Екологічна безпека та охорона навколошнього природного середовища Жмеринської міської ТГ на 2020-2024 роки», затверджена рішенням 2 сесії Жмеринської МТГ 8 скликання від 09.12.2020 № 24.
5. Програма «Будівництво (реконструкція, капітальний ремонт) об'єктів комунальної власності Жмеринської міської територіальної громади на 2021 – 2024 роки», затверджена рішенням 2 сесії Жмеринської МТГ 8 скликання від 09.12.2020 № 26.
6. Програма «Поводження з твердими побутовими відходами із запровадженням їх сортування на 2020-2023 роки», затверджена рішення 2 сесії Жмеринської МТГ 8 скликання від 09.12.2020 № 25.

При аналізі цілей державної екологічної політики розглядалися також галузеві програми регіонального та місцевого рівня. Цілі державної екологічної політики та їх відображення в Стратегії наведені в Таблиці 5.2.

Оцінка відповідності ДДП цілям програм державного та місцевого рівня, галузевих програм.

В процесі стратегічної екологічної оцінки Стратегії розвитку Жмеринської міської територіальної громади до 2030 року було розглянуто стратегії та програми державного, регіонального та місцевого рівня, що містять екологічні цілі а також відповідні завдання у сфері охорони здоров'я та соціально-економічного розвитку. В процесі аналізу було виявлено, що різні програми розвитку містять подібні, хоча і не завжди ідентичні, екологічні цілі. Аналіз також включав цілі, які мають відношення до ДДП, та цілі, які можуть бути вирішенні на іншому рівні планування. На основі аналізу змісту Стратегії був оцінений рівень відповідності цілей, викладених у ДДП, екологічним цілям, встановленим на регіональному рівні, та ключовим відповідним цілям.

Таблиця 5.2 Цілі державної екологічної політики та їх відображення в Стратегії розвитку Жмеринської міської територіальної громади до 2030 року.

Завдання, цілі, пріоритети та напрямки розвитку, що визначені програмами регіонального та місцевого рівнів	Відповідність завдань Стратегії цілям та завданням, що встановлені на регіональному та місцевому рівнях
<p><i>Регіональна програма охорони навколишнього природного середовища та раціонального використання природних ресурсів на 2013-2018 роки, затверджена рішенням 13 сесії Вінницької обласної Ради 7 скликання від 18.12.2012 № 418.</i></p>	
<p>Напрямки Регіональної програми ОНПС:</p> <ul style="list-style-type: none"> - проектування та внесення в натуру прибережних захисних смуг річок та водойм області, виконання робіт з консервації деградованих, малопродуктивних та техногенно забруднених земель, рекультивації порушених земель; - берегоукріплення водних об'єктів в межах населених пунктів; - будівництво полігонів твердих побутових відходів; - впровадження в кожній територіальній громаді системи безпечноного (роздільного) збирання, сортування, утилізації, захоронення твердих побутових відходів; - збереження водноресурсних систем як унікальних складових природного середовища. Запровадження водозберігаючих форм розвитку економіки області, припинення скидів забруднюючих речовин у відкриті водойми та підземні водні горизонти, в першу чергу через будівництво та реконструкцію очисних споруд каналізації в усіх районних центрах області; - досягнення оптимальної для регіону площі лісистості не менше 15 %; - збереження природно-заповідного фонду, наукові дослідження та розробки у сфері охорони навколишнього природного середовища. 	<p>Стратегією заплановано впровадження наступних завдань:</p> <ul style="list-style-type: none"> - реконструкції сміттєзвалищ, що знаходяться на території громади; - впровадження на території Жмеринської МТГ роздільного збирання твердих побутових відходів, направлення їх на вторинну переробку; - організація збору та вивезення ТПВ в сільських населених пунктах громади; - будівництва, реконструкції та капітального ремонту систем каналізаційних мереж, каналізаційних напірних колекторів, каналізаційних насосних станцій, очисних споруд та гідроспоруд.

Обласна програма досягнення оптимального рівня лісистості у Вінницькій області на 2012-2025 роки, затверджена рішенням 8 сесії 6 скликання Вінницької обласної ради від 23.12.2011 № 232, зі змінами затвердженими рішенням 37 сесії 7 скликання Вінницької обласної ради від 05.03.2019 № 761.

<p>До основних шляхів виконання Обласної програми належать:</p> <ul style="list-style-type: none"> - збільшення лісистості області до оптимального рівня шляхом створення нових лісових насаджень; - раціональне використання лісових та мисливських ресурсів, підвищення продуктивності лісів та мисливських угідь, поліпшення якісного складу лісових насаджень, збереження їх біологічного різноманіття, шляхом введення в їх склад цінних біологічно - стійких, продуктивних порід; - вдосконалення лісонасіннєвої та розсадницької бази шляхом модернізації устаткування та обладнання; - виготовлення правовстановлюючої документації на прийняті землі; - розширення робіт з проведення лісорозведення шляхом збільшення залишених площ малопродуктивних та деградованих земель; - нарощування природоохоронного потенціалу лісових насаджень. Завезення з інших регіонів мисливських тварин з метою зменшення інбридингу; - створення ефективної системи охорони і захисту мисливських тварин і лісів від пожеж, шкідників і хвороб лісу та інших лісопорушень; - впровадження у лісогосподарське виробництво досягнень сучасної лісівничої науки, проведення робіт з моніторингу лісів, розширення застосування науково обґрунтованих методів раціонального використання природних ресурсів лісу; - постійне підвищення професійного рівня працівників лісового та мисливського господарства. 	<p>Стратегією запланована реалізація наступних завдань:</p> <ul style="list-style-type: none"> - покращення охорони природно-заповідного фонду; - збільшення площі зелених насаджень міста Жмеринка, смт. Брайлів та інших сільських населених пунктів; - проведення інвентаризації зелених насаджень у Жмеринській МТГ.
---	---

Обласна Програма розвитку лісового і мисливського господарства в лісах, які надані в постійне користування

Вінницькому обласному комунальному спеціалізованому лісогосподарському підприємству «Віноблагроліс», підвищення лісистості і озеленення населених пунктів області та використання об'єктів тваринного світу у культурно-освітніх та виховних цілях на 2017-2021 роки, затверджена рішенням 27 сесії 7 скликання Вінницької обласної ради від 20.12.2017 № 520.

<p>Основними напрямами Обласної програми є:</p> <ul style="list-style-type: none"> - подальше збільшення показників лісистості на території області до оптимального рівня; - раціональне використання лісових ресурсів, підвищення продуктивності лісів, поліпшення якісного складу лісових насаджень; - нарощування природоохоронного потенціалу лісів, збереження їх біологічного різноманіття; - створення належних умов для раціонального використання мисливських угідь та тваринного світу; - утримання комунального майна в належному стані; - підвищення стійкості лісових екосистем до впливу негативних антропогенних факторів, зміни клімату; - розширення робіт із захисного лісорозведення; - посилення контролю за охороною, захистом лісів, мисливських угідь та тваринного світу; - удосконалення нормативно-правової бази в галузі лісового і мисливського господарства та її узгодження з міжнародними принципами сталого розвитку та управління лісами; - забезпечення завершення суцільної інвентаризації лісів з виготовленням правовстановлюючої документації на користування земельними ділянками державного лісового фонду, їх лісовпорядкування і розроблення відповідних проектів організації та розвитку лісового господарства; - впровадження у лісогосподарське виробництво наукових досягнень, проведення робіт з моніторингу лісів, розширення застосування науково обґрунтованих методів раціонального використання природних ресурсів лісу, завершення комп’ютеризації галузі; - відновлення суцільних зрубів; визначення заходів, 	<p>Стратегією запланована реалізація наступних завдань:</p> <ul style="list-style-type: none"> - покращення охорони природно-заповідного фонду; - збільшення площі зелених насаджень міста Жмеринка, смт. Брайлів та інших сільських населених пунктів; - проведення інвентаризації зелених насаджень у Жмеринській МТГ.
---	---

спрямованих на підвищення продуктивності існуючих лісів, їх охорону від знищення, пошкодження, ослаблення та іншого шкідливого впливу;

- створення нових лісових насаджень на непридатних для сільського господарства землях;
- забезпечення належних, умов відпочинку та дозвілля для населення області шляхом створення рекреаційних зон;
- формування національної екологічної мережі, резервування та подальше надання статусу заповідних територіям, багатим на біорізноманіття;
- поетапне введення електронного обліку заготівлі лісопродукції;
- організація вольєрного господарства для розведення мисливських видів звірів;
- покращення естетичних якостей існуючих та будівництво нових сучасних вольєрів в Подільському зоологічному парку;
- поповнення колекцій звірів та птахів «Подільського зоопарку» новими видами;
- покращення екологічного стану насаджень.

Комплексна цільова програма розвитку водного господарства Вінницької області на період до 2021 року,
 затверджена рішенням 18 сесії Вінницької обласної ради 6 скликання від 08.11.2013 № 588, зі змінами затвердженими
 рішенням 21 сесії Вінницької обласної ради 7 скликання від 30.06.2017 № 389.

Пріоритетними завданнями Програми є:

- забезпечення сталого та надійного функціонування наявних меліоративних систем, що перебувають у задовільному технічному стані і не відпрацювали свого нормативного терміну, шляхом проведення ремонтно-експлуатаційних робіт у повному обсязі на міжгосподарській та внутрішньогосподарській мережі, забезпечення енергопостачання в обсягах, необхідних для здійснення поливів та водовідведення згідно з технологічними вимогами, удосконалення структури управління зрошуvalьними системами як технологічно цілісними об'єктами, матеріально-технічного та кадрового забезпечення служби експлуатації;
- відновлення функціонування меліоративних систем, що перебувають у незадовільному технічному стані, але ще не втратили свого потенціалу, шляхом реконструкції та технічного

Стратегією заплановано впровадження наступних завдань:

- будівництва, реконструкції та капітального ремонту систем каналізаційних мереж, каналізаційних напірних колекторів, каналізаційних насосних станцій, очисних споруд та гідроспоруд.

переоснащення внутрішньо-господарської мережі, що не потребує значних капіталовкладень та шляхом поліпшення технічного стану водоприймачів і каналів водовідвідної мережі осушувальних систем з дотриманням вимог енерго- та ресурсозбереження та екологічної безпеки;

- урахування особливостей приватизації земель на території, де споруджено меліоративні системи, ведення обліку води, спожитої відокремленими землекористувачами на одній зрошувальній системі;
- організація робіт з проведення ремонту та відновлення наявної меліоративної техніки на основі використання власної промислово-виробничої бази шляхом збільшення обсягів та розширення номенклатури вузлів і запасних частин, застосування яких дасть змогу знизити матеріало- та енергоємність дощувальних машин і продовжити терміни їх експлуатації;
- розроблення та впровадження механізму державної підтримки і регулювання взаємовідносин у галузі меліорації та умов господарювання на меліорованих землях;
- стимулювання державою раціонального використання меліорованих земель;
- збереження та відтворення родючості ґрунтів на меліорованих землях шляхом своєчасного проведення комплексу агротехнічних заходів;
- поетапне нарощування меліоративного фонду шляхом будівництва, переважно за рахунок коштів землекористувачів, здійснення виплат сільськогосподарським товаровиробникам компенсацій, пов'язаних з будівництвом і реконструкцією меліоративних систем та придбання зрошувальної і поливної техніки;
- реконструкція та капітальний ремонт гідротехнічних споруд, захисних дамб, берегоукріплювальних споруд, розчищення русел річок і водойм.

Програма підвищення енергоефективності та зменшення споживання енергоресурсів у Вінницькій області на 2017-2022 роки, затверджена рішенням 21 сесії Вінницької обласної ради 7 скликання від 30.06.2017 № 390.

Метою Програма підвищення енергоефективності та зменшення споживання енергоресурсів у Вінницькій області на 2017-2022 роки є:

- збільшення частки тепло- та електрогенерації в паливно-енергетичному балансі області за рахунок використання наявного потенціалу біomasи;
- стимулювання виробництва енергії з відновлювальних джерел, а саме, малими гідроелектростанціями та об'єктами електрогенерації з енергії сонця;
- скорочення використання традиційних видів палива шляхом їх заміщення альтернативними, або технічного вдосконалення тепло- та електрогенеруючого обладнання;
- затвердження порядку застосування фінансування на заходи з енергозбереження на об'єктах бюджетної та комунальної сфери, що фінансуються за рахунок коштів обласного бюджету;
- зменшення видатків на оплату за споживання паливно-енергетичних ресурсів у бюджетних та комунальних закладах області;
- застосування коштів на виконання енергозберігаючих заходів шляхом реалізації механізму енергосервісу;
- впровадження енергетичних обстежень з метою економічного обґрунтування виконання того чи іншого енергоефективного заходу;
- стимулювання населення до енергозбереження у житловому фонду;
- підвищення культури енергоспоживання та використання ресурсів серед жителів області.

Стратегією запланована реалізація наступних завдань:

- модернізація промислового виробництва, зменшення його енергоємності за рахунок впровадження сучасних інноваційних, енергозберігаючих та екологічно безпечних технологій;
- зменшення викидів CO₂ в атмосферне повітря при застосуванні енергоефективних заходів;
- використання альтернативних джерел енергії та сировини, а також збільшення кількості земельних насаджень.

Обласна програма «Питна вода» на 2012 - 2020 роки, затверджена рішенням 12 сесії Вінницької обласної ради 6 скликання від 17.07.2012 № 379, зі змінами затвердженими рішенням 13 сесії Вінницької обласної ради 7 скликання від 20.12.2016 № 230.

Виконання Обласної програми «Питна вода» здійснюється за такими основними напрямами:

- приведення до нормативних вимог зон санітарної охорони та водоохоронних зон джерел питного водопостачання, проведення оцінки екологічного та гігієнічного стану джерел питного водопостачання на відповідність встановленим стандартам;
- будівництво і реконструкції водопровідних та каналізаційних очисних споруд з метою зменшення обсягів несанкціонованого скиду неочищених стічних вод у водні об'єкти, а також утилізації осадів;
- будівництво і реконструкції водопровідних та каналізаційних насосних споруд;
- будівництво і реконструкції мереж водопостачання та водовідведення;
- будівництво та впровадження станцій (установок) доочищення питної води і пунктів її розливу із застосуванням новітніх технологій, обладнання, приладів та науково-дослідних і дослідно-конструкторських розробок;
- розроблення схем оптимізації роботи систем централізованого водопостачання;
- оснащення лабораторій контролю якості води та стічних вод сучасним контрольно-аналітичним обладнанням;
- оснащення джерел виробництва питної води технологічними приладами обліку води.

Стратегією заплановано впровадження наступних завдань:

- приведення орендних відносин щодо користування водними об'єктами у відповідність до чинних нормативно-правових актів (виготовлення паспортів водних об'єктів, укладання договорів оренди водних об'єктів);
- впровадження геоінформаційного кадастру водних об'єктів громади;
- реалізація заходів по охороні, утриманню та експлуатації земель водного фонду громади та встановлення прибережних захисних смуг водних об'єктів;
- будівництва, реконструкції та капітального ремонту систем водопровідних та каналізаційних мереж, каналізаційних напірних колекторів, каналізаційних насосних станцій, очисних споруд та гідроспоруд;
- проведення робіт з будівництва, капітального, поточного ремонту, реконструкції або санациї мереж водопостачання та водовідведення населених пунктах Жмеринської МТГ.

Програма використання коштів на освоєння земель для сільськогосподарських та лісогосподарських потреб, поліпшення відповідних угідь і охорони земель, проведення нормативної грошової оцінки землі, інвентаризації земель у Вінницькій області на 2016-2020 роки, затверджена рішенням 4 сесії Вінницької обласної ради 7 скликання від 11.02.2016 № 39.

Основними завданнями Програми є:

- проведення аналізу стану використання та охорони земель з урахуванням використання ресурсів біосфери, яке

Стратегією запланована реалізація наступних завдань:

- створення реєстру земельних ділянок, дослідження інфраструктури земельних ділянок, виробничих комплексів для реалізації інвестиційних

<p>забезпечує її відтворення, функціональну рівновагу та еволюцію, як базу соціально-економічного розвитку суспільства;</p> <ul style="list-style-type: none"> - виявлення резервів земельних ресурсів, придатних для використання за цільовим призначенням у різних галузях економіки; - перерозподіл земель області між галузями економіки виходячи з придатності земель для використання за цільовим призначенням, обґрунтування та врахування всіх складових деградаційних процесів і явищ на землях усіх категорій та форм власності; - призупинення процесів деградації земель і падіння родючості ґрунтів; - створення сучасних систем ґрунтозахисного землеробства; - проведення хімічної меліорації ґрунтів і застосування добрив у науково обґрутованих обсягах; - впровадження заходів щодо відтворення родючості ґрунтів на техногенно забруднених землях сільськогосподарського призначення; - формування, регіональних і місцевих банків даних про якісний стан ґрунтів і забезпечення функціонування інформаційно-аналітичної системи щодо відвернення негативних процесів та ліквідації їх наслідків, планування ґрунтозахисних та інших заходів. 	<p>проектів;</p> <ul style="list-style-type: none"> - підготовка проектно-кошторисної документації на підведення до інвестиційно-привабливих земельних ділянок інженерних мереж (енергоносії, вода, каналізація, дорога); - затвердження генеральних планів та планів зонування населених пунктів на території Жмеринської міської територіальної громади, що дасть можливість надавати в користування земельні ділянки для визначених цілей, здійснювати планування та розвиток території Жмеринської міської територіальної громади та виконувати безпосереднє регулювання забудови цих територій; - підтримка заходів, спрямованих на охорону та використання земель, відтворення родючості ґрунтів, сприяння застосування наукових зasad землекористування; - проведення інвентаризації земельних ділянок під водними об'єктами, що знаходяться на території Жмеринської міської територіальної громади для подальшої передачі земельних ділянок в користування.
--	--

Звітом про СЕО також проведена оцінка відповідності даної Стратегії зобов'язанням у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, що стосуються ДДП, встановлені нормативно-законодавчими актами у сфері охорони довкілля.

Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, забезпечується виконання вимог нормативно-законодавчих актів у сфері охорони довкілля, державних будівельних норм та державних санітарних правил при плануванні населених пунктів. Врахування таких зобов'язань з урахуванням визначених параметрів санітарно-захисних зон від об'єктів, які є джерелами виділення шкідливих речовин, запахів, підвищених рівнів шуму, вібрації, електронних полів, іонізуючих випромінювань, зон санітарної охорони від підземних джерел водопостачання, охоронних зон інженерних мереж та території природоохоронного призначення, а також дотримання режимів господарського використання встановлених в їх межах – звітом про СЕО пропонується на подальших стадіях реалізації завдань та проєктів Стратегії, а саме під час здійснення оцінки впливу на довкілля у відповідності до вимог Закону України «Про оцінку впливу на довкілля».

За результатами аналізу можна зробити висновок, що ДДП «Стратегія розвитку Жмеринської міської територіальної громади до 2030 року» в достатньо високій мірі відповідає цілям екологічної політики, встановленим на національному, регіональному та місцевому рівнях; враховує більшість з них та пропонує комплекс заходів, які сприятимуть їх виконанню.

6. Опис наслідків для довкілля, у тому числі на здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності – 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків

Згідно із «Методичними рекомендаціями із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування», затверджених Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 № 296 наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення – це будь-які ймовірні наслідки для флори, фауни, біорізноманіття, ґрунту, клімату, повітря, води, ландшафту (включаючи техногенного), природних територій та об'єктів, безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я, матеріальних активів, об'єктів культурної спадщини та взаємодія цих факторів.

Коротко- та середньострокові наслідки (1, 3-5, 10-15 років) при реалізації будівництва різних об'єктів комунальних, соціальної, інженерної та транспортної інфраструктури, промисловості. При цьому на кожному етапі в процесі будівництва та подальшої експлуатації об'єктів будуть виникати негативні наслідки у вигляді утворення відходів, порушення рослинного покриву під час провадження планованої діяльності, збільшення кількості автотранспорту. Можливо, потрібно буде проводити видалення зелених насаджень, зняття і складування поверхневого шару ґрунту. Також під час виконання будівельних і монтажних робіт слід очікувати допустимий негативний вплив на атмосферне повітря, рослинний і тваринний світи, ґрунти та водні ресурси. Крім того, при роботі двигунів будівельних машин, механізмів та автотранспорту на навколоишнє середовище буде чинитися шумовий вплив – акустичне забруднення. За тривалістю зазначені види впливу будуть носити тимчасовий характер, обмежений розрахунковим терміном будівництва, по межах впливу – локальне, обмежене простором ведення будівельних робіт. Проте всі ці впливи відносяться до тимчасових і не стануть причиною суттевого довгострокового погіршення екологічної рівноваги екосистем населеного пункту.

До довгострокових наслідків (50-100 років) відносяться впливи постійного характеру – викиди і скиди, шум, утворення відходів, додаткове споживання ресурсів. Основна кількість забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне повітря, є відпрацьовані гази техніки та автотранспорту. Токсичність відпрацьованих газів обумовлюється змістом у них окису вуглецю й діоксиду азоту, кількість яких залежить від кількості спожитого палива та технічного стану двигунів.

Непостійними довгостроковими впливами є роботи, пов'язані з реконструкцією об'єктів, консервацією, припиненням їх існування, перепрофілюванням, заміною обладнання та устаткування, модернізацією тощо.

Кумулятивні наслідки – розвиток негативних процесів через нагромадження в організмах людей, тварин, рослин отрути різних речовин внаслідок тривалого їх використання. Ймовірність того, що реалізація ДДП приведе до таких можливих впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності будуть мати значний сумарний негативний вплив на довкілля, – є незначною. Це пов'язане з тим, що всі види впливів на навколоишнє середовище мають незначну за силою та масштабом дію (незначне збільшення чисельності населення, додаткове енерго- та ресурсоспоживання). Тому наявність та розвиток кумулятивних наслідків малоймовірні. Для стовідсоткового виявлення кумулятивних наслідків необхідно проводити постійний контроль за якістю ґрунту, харчових продуктів місцевого виробництва, питної води тощо.

Акумуляція впливів відбувається в тому випадку, коли антропогенний вплив або інші фізичні або хімічні впливи на екосистему протягом певного часу перевершують можливість їх асиміляції або трансформації. На прилеглій території великі підприємства забруднювачі – відсутні. При дотриманні та виконанні всіх передбачених комплексних захисних і охоронних заходів, що відповідають діючим нормативним вимогам, можливість виникнення кумулятивного впливу який супроводжуються негативними екологічними

наслідками та понаднормативними викидами в атмосферне повітря забруднюючих речовин не передбачається. Детальна оцінка кумулятивного впливу буде можлива в процесі експлуатації території з урахуванням даних моніторингу навколошнього середовища та проведення відповідних розрахунків. Змін клімату і мікроклімату в результаті планованої діяльності не очікується, оскільки в результаті впровадження проектних рішень відсутні значні виділення теплоти та парникових газів. Особливості кліматичних умов, які сприяють зростанню інтенсивності впливів планованої діяльності на навколошнє середовище, відсутні. Обрана технологія розміщення забудови є більш екологічно безпечна.

Синергічні наслідки – сумарний ефект, який полягає у тому, що при взаємодії 2-х або більше факторів їх дія суттєво переважає дію кожного окремо компоненту. Можливий сумарний ефект деяких речовин при викиді забруднюючих речовин в атмосферне повітря.

Коротко- та середньострокові наслідки (1, 3-5, 10-15 років). З боку соціально-економічних умов провадження діяльності буде мати позитивний наслідок: збільшення території під забудову садибними ділянками, що приведе до збільшення чисельності населення, створення нових робочих місць, що сприятиме зайнятості населення.

Тимчасові наслідки для довкілля – при виконанні підготовчих та будівельних робіт вплив на навколошнє середовище на атмосферне повітря матиме короткосрочний та локальний характер, викиди здійснюються при роботі будівельних машин та механізмів, при здійсненні зварювальних робіт, земельних робіт, при фарбуванні металевих поверхонь, при функціонуванні планованих підприємств.

Наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення – це будь-які ймовірні наслідки реалізації завдань Стратегії для, біорізноманіття, ґрунту, клімату, повітря, води, ландшафту (включаючи техногенного), природних територій та об'єктів, безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я, матеріальних активів, об'єктів культурної спадщини та взаємодія цих факторів.

В процесі стратегічної екологічної оцінки був здійснений аналіз впливу реалізації завдань та проектів Стратегії як на окремі компоненти навколошнього природного середовища, так і сукупний вплив на природні процеси та комплекси. Значного негативного впливу під час впровадження діяльності на довкілля та здоров'я населення не передбачається.

Серед основних ймовірних екологічних наслідків, пов'язаних з реалізацією Стратегії розвитку Жмеринської міської територіальної громади до 2030 року, наступні:

а) для довкілля:

- Атмосферне повітря – можливе забруднення від стаціонарних джерел та пересувних джерел під час будівництва, розширення та реконструкції об'єктів планованої діяльності, що передбачаються завданнями Стратегії. З метою покращення стану атмосферного повітря на території МТГ Стратегією розглядається можливість зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря за рахунок модернізації промислового виробництва, зменшення його енергоємності за рахунок впровадження нових енергозберігаючих технологій. Також Стратегією заплановано збільшення кількості земельних насаджень;

- Ґрунти – можливе забруднення, засмічення та порушення ґрунтів від неочищених господарсько-побутових та поверхневих (дощових і талих) стічних вод. З метою недопущення та зниження ризику забруднення ґрунтів на території МТГ завданнями Стратегії передбачається: будівництво, реконструкція та капітальний ремонт, модернізація мереж централізованої системи водопостачання, водовідведення та каналізації та будівництво мереж закритої дощової каналізації;

- Поводження з відходами – можливе забруднення і засмічення ґрунтів, ґрунтових вод, атмосферного повітря та інше, в зв'язку з незадовільним рівнем збору, перероблення, знешкодження та складування побутових та промислових відходів виробництва. Основним

напрямком роботи у сфері поводження з відходами залишається вирішення питання забезпечення повного збирання відходів з метою передачі їх для подальшої утилізації, обробки (переробки) на спеціалізовані підприємства. З метою покращення існуючої ситуації із розміщенням та захороненням твердих побутових відходів на території МТГ Стратегією запланована реалізація природоохоронних заходів, в тому числі реконструкція сміттєзвалищ;

- Водні ресурси – можливе забруднення водних об'єктів від неочищених господарсько-побутових та поверхневих (дощових і талих) стічних вод. З метою охорони водних ресурсів від забруднення завданнями Стратегії передбачається будівництво, реконструкція, капітальний ремонт, модернізація мереж централізованої системи водопостачання, водовідведення та каналізації, а також будівництво мереж закритої дощової каналізації. Крім того, Стратегією заплановано реконструкція, модернізація, капітальний ремонт очисних споруд каналізації;

- Здоров'я населення – фізичні, хімічні чи біологічні характеристики забруднюючих речовин створюють чи можуть створити санітарно-епідеміологічне навантаження на здоров'я населення. Можливе санітарно-епідеміологічне навантаження на здоров'я населення МТГ від транспортної інфраструктури. Стратегією передбачається провадження заходи з охорони атмосферного повітря від забруднення та захисту від шуму. Заплановані заходи щодо збереження та охорона природних територій, з можливістю часткового використання в цілях рекреації чи туризму, що передбачає найбільший рівень збереження природного стану наявних біоценозів та забезпечить сприятливі санітарно-гігієнічні умови на території МТГ;

б) для територій з природоохоронним статусом – реалізація напрямів Стратегії запланована за межами територій та об'єктів природно-заповідного фонду, їх охоронних зон, земель природно-заповідного фонду України, територій та об'єктів, що мають особливу екологічну, наукову і естетичну цінність та об'єктів комплексної охорони, в зв'язку з чим можна зробити висновок, що реалізація природоохоронних заходів, що визначені Стратегією не має впливу на території з природоохоронним статусом;

в) транскордонні наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення – зважаючи на географічне положення територій, на яких заплановано реалізація завдань Стратегії, транскордонні наслідки реалізації напрямів Стратегії для довкілля, у тому числі здоров'я населення, відсутні та не очікуються.

Реалізація ДДП не має супроводжуватися появою нових негативних наслідків для довкілля. Разом з тим, реалізація багатьох завдань Стратегії має привести до покращення екологічної ситуації на території МТГ.

Затвердження Стратегії, зважаючи на комплексність рішень, що обумовлюється необхідністю збалансованого розвитку екологічної складової, а також наукові дослідження у цій галузі у довгостроковий період буде мати незначний вплив на стан довкілля, який буде обумовлений впливом існуючих незмінних факторів.

Реалізація положень Стратегії буде мати позитивний вплив на рівень здоров'я населення, тобто сприятиме зниженню рівня захворюваності населення, що є важливим індикатором регіонального розвитку на середньостроковий та довгостроковий період.

До довгострокових наслідків відноситься питання забруднення атмосферного повітря, що склалися під впливом фізико-географічних умов басейну, насамперед кліматичних умов. Значного негативного впливу під час реалізації завдань та проектів ДДП на довкілля та здоров'я населення не передбачається.

У порівнянні з нульовою альтернативою вплив на довкілля оцінюється як незначний, оскільки, як зазначалося вище, буде обумовлений впливом існуючих незмінних факторів.

7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування

На основі аналізів, представлених у попередніх розділах, та з метою сприяння досягненню цілей екологічної політики, встановлених на регіональному та місцевому рівнях, запропоновано ряд заходів для пом'якшення виявлених потенційних негативних наслідків для навколошнього середовища та здоров'я населення, що можуть виявлятися в процесі впровадження завдань і проектів запланованих Стратегією. Термін «пом'якшення» відноситься до усунення, зменшення, запобігання або контролю негативних впливів на навколошнє середовище, які можуть виникнути внаслідок впровадження ДДП. Заплановані завдання складаються з тих, що були визначені в процесі розроблення даної Стратегії і рекомендацій що виникли в результаті виконання СЕО.

Реалізація ДДП «Стратегії розвитку Жмеринської міської територіальної громади до 2030 року» потребує виконання великої кількості оперативних завдань, що стосуються шляхів розв'язання основних проблем МТГ та досягнення головних цілей Стратегії, виконання яких є невід'ємною складовою при створенні сприятливого в екологічному відношенні життєвого середовища населених пунктів на території громади.

Найбільш позитивними для довкілля та здоров'я населення мають стати завдання, пов'язані з поліпшенням екологічної ситуації на території Жмеринської МТГ. Стратегією заплановані наступні оперативні завдання, що направлені на запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків виконання ДДП:

- модернізація промислового виробництва, зменшення його енергоємності за рахунок впровадження нових енергозберігаючих технологій;
- забезпечення застосування раціональних, екологічно безпечних технологій, озеленення населених пунктів;
- реконструкція сміттєзвалищ, що знаходяться на території громади;
- впровадження на території Жмеринської МТГ роздільного збирання твердих побутових відходів, направлення їх на вторинну переробку;
- забезпечення екологічно безпечного збирання, перевезення, зберігання, оброблення, утилізації, видалення, знешкодження і захоронення відходів;
- підвищення рівня обізнатості населення з питань охорони довкілля, екологічна освіта і виховання, інше.

Сукупність оперативних завдань Стратегії забезпечить сприятливі умови для досягнення безпечного для здоров'я людини стану навколошнього природного середовища.

Виконання завдань передбачених Стратегією сприятиме запобіганню погіршенню екологічної ситуації та здоров'я населення, створюватиме сприятливі умови для відтворення природних ресурсів і як наслідок досягнення безпечного для здоров'я людини стану навколошнього природного середовища, що є основою екологічної безпеки громади.

Основними складовими результативності у сфері охорони навколошнього природного середовища є:

- поліпшення екологічної ситуації на території громади;
- зниження рівня антропогенного навантаження на довкілля;
- забезпечення раціонального природокористування;
- покращення якості води природних джерел;
- озеленення населених пунктів;
- забезпечення екологічно безпечного збирання, перевезення, зберігання, оброблення, утилізації, видалення, знешкодження і захоронення відходів;
- запровадження системи роздільного збирання твердих побутових відходів з метою використання відходів у якості вторинної сировини;
- реконструкція сміттєзвалищ, що знаходяться на території громади;
- модернізації інфраструктури громади;

- здійснення заходів пов'язаних з будівництвом, реконструкцією, капітальним та поточним ремонтом в сфері ЖКГ;
- будівництво, реконструкція та капітальний ремонт систем водопровідних та каналізаційних мереж, каналізаційних напірних колекторів, каналізаційних насосних станцій, очисних споруд і гідроспоруд;
- впровадження енергозберігаючих заходів;
- продовження впровадження заходів плану дій сталого енергетичного розвитку громади;
- модернізації промислового виробництва, зменшення його енергоємності за рахунок впровадження нових енергозберігаючих технологій;
- запобігання виникненню надзвичайних ситуацій та організації ліквідації їх наслідків;
- залучення громадськості до прийняття рішень з питань охорони навколошнього природного середовища;
- проведення просвітницької роботи та формування проекологічного мислення населення;
- створення умов для стабілізації чисельності населення, народжуваності та зростання середньої тривалості життя та зменшення рівня міграції.

Узагальнений перелік заходів, які передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків у досягненні оперативних завдань Стратегії:

1. Доопрацювання і експертне вдосконалення системи реалізації завдань та проектів Стратегії (з фокусуванням на випереджаючий аналіз кількісних даних по атмосферному повітря; водним ресурсам; земельним ресурсам та ґрунтам; територіям природно-заповідного фонду; відходам і забрудненим промисловим і комунальним стічними водами; стану громадського здоров'я – складовим стану довкілля).

2. Організація і впровадження ефективної системи постійного моніторингу фактичного впливу на довкілля реалізації завдань та проектів Стратегії, включаючи добір кваліфікованих експертів, формування зворотнього зв'язку та здійснення процедур можливого коригування чи внесення змін до проектів за даними моніторингу складових стану довкілля.

3. Забезпечення системи постійного моніторингу необхідними технічними засобами і комп'ютерною технікою та ліцензованим програмним забезпеченням, а також – стандартизованими методиками вимірювань стану довкілля і обчислення та узагальнення результатів вимірювань складових стану довкілля.

4. Формування системи інформування громадськості та організації ефективних форм громадського обговорення щодо запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків впливу на складові довкілля у процесі виконання завдань та проектів Стратегії, у т.ч. на основі даних моніторингу та з формуванням пропозицій і рекомендацій громадськості.

8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недосконалість інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки)

В процесі здійснення стратегічної екологічної оцінки Стратегії розвитку Жмеринської міської територіальної громади до 2030 року будуть розглянуті наступні альтернативи:

Зважаючи на комплексність рішень Стратегії, що обумовлюється необхідністю виконання оперативних завдань, призначених для різних видів промислово-виробничої, соціальної, рекреаційної, комунікаційної діяльності, здійснюється розгляд виправданих альтернатив планованих рішень. При впровадженні завдань Стратегії, у порівнянні із існуючим станом, очікується позитивний вплив на навколоишне природне середовище, у тому числі на здоров'я населення. Найсприятливішим варіантом буде затвердження запропонованої Стратегії. Разом з тим, в процесі здійснення стратегічної екологічної оцінки розглянуто наступну альтернативу: «Нульовий сценарій» – тобто опис, прогнозування та оцінка ситуації у випадку незатвердження зазначеного документа державного планування.

Під час здійснення стратегічної екологічної виконано:

- збір та аналіз інформації про поточний стан компонентів навколоишнього природного середовища при використанні даних, зазначених у Доповіді про стан навколоишнього природного середовища в Вінницькій області у 2019 році, Екологічному паспорті Вінницької області, Профіль Жмеринської міської територіальної громади, тощо;
- проведення аналізу слабких та сильних сторін ДДП з точки зору екологічної ситуації;
- проведення консультацій із органами виконавчої влади, що реалізують державну політику у сфері охорони навколоишнього природного середовища та охорони здоров'я населення;
- проведення консультацій з громадськістю – громадських обговорень та конкретного виявлення поточних екологічних проблемних питань області, та, водночас, попередження можливих негативних впливів реалізації завдань Стратегії.

При цьому використані такі методи:

- ✓ історичний метод – вивчення та аналіз формування й розвитку об'єктів території проєктування у хронологічній послідовності;
- ✓ таксономічні методи – оцінка та ранжування ризиків впливу екологічних чинників на стан здоров'я населення та навколоишнього середовища;
- ✓ метод ведення екологічного моніторингу – запровадження постійних у часі спостережень.

Вищевказані методи та підходи базуються на ключових принципах прийняття екологічно безпечних рішень – попередження та запобігання шкодочинному антропогенного впливу.

Основним критерієм під час проведення стратегічної екологічної оцінки проекту ДДП є його відповідність законодавству у сфері охорони навколоишнього природного середовища.

Основні методи під час стратегічної екологічної оцінки:

- 1) аналіз проєкту ДДП з точки зору екологічної ситуації, а саме:
  - проаналізовано в регіональному плані природні умови території, яка межує з ділянкою розміщення планованої діяльності, включаючи характеристику поверхневих водних систем, ландшафтів (рельєф, родючі ґрунти, рослинність та ін.), гідрогеологічні особливості території та інших компонентів природного середовища;
  - розглянуто природні ресурси з обмеженим режимом їх використання, в тому числі забруднення атмосферного середовища;
  - оцінено можливі зміни в природних та антропогенних екосистемах.
- 2) консультації з громадськістю щодо екологічних цілей;

- 3) розглянуто способи ліквідації наслідків;
- 4) особи, які приймають рішення, ознайомлені з можливими наслідками здійснення запланованої діяльності;
- 5) отриманні зауваження і пропозиції до проекту ДДП;
- 6) проведено громадське обговорення у процесі розробки проекту ДДП.

При підготовці Звіту про стратегічну екологічну оцінку були виявлені наступні труднощі:

- відсутність детальних методичних рекомендацій із здійснення СЕО;
- відсутність рекомендацій щодо вибору методів аналізу відповідно стадії ДДП;
- відсутність методики, що дозволяють здійснювати довгострокові прогнози впливу об'єкту на довкілля;
- відсутність актуальних даних характеристики сучасного стану складових навколошнього природного середовища, біорізноманіття, інвентаризації природних ресурсів та особливо моніторингу довкілля безпосередньо для території громади, що розглядається у відкритому доступі;
- відсутність у відкритому доступі текстових та графічних даних щодо моніторингу проявів екзогенних та ендогенних геологічних процесів.

Стратегія розвитку Жмеринської міської територіальної громади до 2030 року спрямована на дотримання високих екологічних стандартів. Оцінка ймовірних наслідків для довкілля від завдань та проектів ДДП вказує на те, що реалізація Стратегії позитивно вплине на стан атмосферного повітря, водних об'єктів, ситуацію з відходами, земельні ресурси, біорізноманіття та рекреаційні зони. Це означає, що Стратегія спрямована на екологічно збалансований та інноваційний сценарій розвитку і не потребує розгляду альтернатив.

9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування, у тому числі для здоров'я населення

Моніторинг довкілля – комплексна науково-інформаційна система регламентованих періодичних безперервних спостережень, оцінки та прогнозу змін стану навколошнього природного середовища з метою виявлення негативних змін і вироблення рекомендацій з їх усунення або послаблення.

Загальнодержавний моніторинг довкілля здійснюється у відповідності до Постанови Кабінету Міністрів України від 30.03.1998 № 391 «Про затвердження Положення про державну систему моніторингу довкілля». Система моніторингу спрямована на: удосконалення рівня вивчення і знань про екологічний стан довкілля; покращення оперативності та якості інформаційного обслуговування користувачів на всіх рівнях; підвищення якості обґрутування природоохоронних заходів та ефективності їх здійснення; сприяння раціонального використання природних ресурсів та екологічної безпеки, сталого розвитку.

Підприємства, установи та організації незалежно від форм їх власності та підпорядкування, діяльність яких призводить чи може привести до погіршення стану довкілля, зобов'язані здійснювати екологічний контроль за виробничими процесами та станом промислових зон, збирати, зберігати та безоплатно надавати дані та/або узагальнену інформацію для її комплексного оброблення (відповідно до п. 10 Постанови Кабінету Міністрів України від 30.03.1998 № 391 «Про затвердження Положення про державну систему моніторингу довкілля»).

В основі моніторингової оцінки лежить система кількісних і якісних індикаторів, що характеризують повноту та ефективність реалізованих рішень та який вплив це спровадяє на систему управління.

Екологічний моніторинг довкілля є сучасною формою реалізації процесів екологічної діяльності за допомогою засобів інформатизації забезпечує регулярну оцінку і прогнозування стану середовища життєдіяльності суспільства та умов функціонування екосистеми для прийняття управлінських рішень щодо екологічної безпеки, збереження природного середовища та раціонального природокористування.

Державна система екологічного моніторингу довкілля є інтегрованою інформаційною системою, що здійснює збирання, збереження та оброблення екологічної інформації для відомчої та комплексної оцінки і прогнозу стану природних середовищ, біоти та умов життедіяльності, вироблення обґрутованих рекомендацій для прийняття ефективних соціальних, економічних та екологічних рішень на всіх рівнях державної виконавчої влади, удосконалення відповідних законодавчих актів, а також виконання зобов'язань України з міжнародних екологічних угод, програм, проектів і заходів.

Екологічний моніторинг довкілля здійснюється за достроковою державною програмою, яка визначає спільні, узгоджені за цілями, завданнями, територіями та об'єктами, часом (періодичністю) і засобами виконання дії відомчих органів державної виконавчої влади, підприємств, організацій та установ незалежно від форм власності.

Суб'єктами Державної системи екологічного моніторингу довкілля, відповідальними за обов'язкове здійснення Державної програми екологічного моніторингу довкілля, є міністерства та інші центральні органи виконавчої влади, які згідно зі своєю компетенцією отримують та обробляють дані про стан довкілля і виробляють відповідні рішення щодо нормалізації або поліпшення екологічної обстановки, раціонального використання і забезпечення якості природних ресурсів.

Об'єктами інформатизації в Державній системі екологічного моніторингу довкілля України є процеси відомчої екологічної діяльності та їх інтеграція на локальному, адміністративно-територіальному і державному рівнях, які відповідно охоплюють:

- території промислово-міських агломерацій, санітарно-захисних зон великих підприємств в тому числі АЕС, великих водоймищ, природоохоронних зон та інших спеціально визначених просторових одиниць;
- території областей України;

- території промислово-економічних регіонів, басейнів, великих річок та України в цілому.

В ході проведення СЕО проведено оцінку факторів ризику і потенційного впливу на стан довкілля, враховано екологічні завдання місцевого рівня в інтересах ефективного та стабільного соціально-економічного розвитку території та підвищення якості життя населення.

Оцінка фактичного впливу здійснюється на підставі та з урахуванням результатів моніторингу стану навколошнього природного середовища щодо реалізації господарської діяльності.

На підставі проведеного аналізу ДДП зроблено висновок, що Стратегія відповідає державним та регіональним стратегічним документам, реалізація заходів Програми не спровоцирує значного негативного впливу на стан довкілля та здоров'я населення.

Моніторинг реалізації Стратегії включає моніторинг реалізації завдань, спрямованих на мінімізацію навантаження на довкілля, зумовленого проведеним комплексу заходів з покращенням стану навколошнього природного середовища.

Моніторинг базується на розгляді індикаторів та аналізі досягнення запланованих цілей. Моніторинг екологічних індикаторів ефективності Стратегії є важливою формою контролю того, який фактичний вплив на довкілля матиме виконання завдань ДДП.

Слід зазначити, що окремі індикатори дозволяють оцінити прямі наслідки впливу реалізації завдань Стратегії на довкілля, окремі – опосередковані.

Для якісного проведення моніторингу необхідне забезпечення регулярності збору моніторингових даних за визначеними індикаторами та їх аналіз для врахування під час прийняття рішень щодо планування комплексу природоохоронних заходів у майбутньому. На підставі проведеного аналізу зроблено висновок, що Стратегія відповідає державним та регіональним стратегічним документам, реалізація завдань Стратегії не спровоцирує значного негативного впливу на стан довкілля та здоров'я населення.

Звітом про СЕО рекомендується здійснення наступних контрольних заходів:

- порівняння фактичного стану компонентів довкілля з минулорічними показниками, по яких реалізуються завдання Стратегії, 1 раз на рік на підставі результатів державного статистичного спостереження. У разі виявлення перевищень минулорічних показників провести аналіз на предмет зв'язку з реалізацією завдань Стратегії;
- порівняння захворюваності населення з минулорічними показниками у містах громади, в яких реалізуються завдання Стратегії, 1 раз на рік на підставі результатів державного статистичного спостереження. У разі виявлення перевищень минулорічних показників провести аналіз на предмет зв'язку з реалізацією завдань Стратегії.

Таблиця 9.1 Екологічні індикатори для моніторингу виконання Стратегії.

№	Індикатор
Атмосферне повітря	
1.	Обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення
2.	Викиди найпоширеніших забруднюючих речовин (оксид вуглецю, пил, оксиди азоту та діоксид сірки) в атмосферне повітря
3.	Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел у розрахунку на одну особу, кг
Водні ресурси	
4.	Обсяги скидання зворотних вод у водні об'єкти
5.	Обсяги скидання очищених і недостатньо очищених зворотних вод у водні об'єкти

<u>Відходи</u>	
6.	Обсяги утворення ТПВ на території громади <u>Здоров'я населення</u>
8.	Природний приріст, скорочення (–) осіб
9.	Рівень захворюваності населення громади

Таблиця 9.2 Моніторинг та контроль заходів з реалізації Стратегії проводиться щороку за такими показниками:

Показники	Одиниця виміру
кількість автоматизованих постів спостережень за станом атмосферного повітря	одиниць
індекс забруднення атмосферного повітря	умовних одиниць
обсяг утилізованих відходів	відсоток від загальної кількості утворених відходів
обсяг захоронених відходів	відсоток від загальної кількості утворених відходів
кількість ліквідованих стихійних сміттєзвалищ	одиниць
кількість збудованих та реконструйованих полігонів ТПВ, що відповідають вимогам екологічної безпеки	одиниць
відсоток населених пунктів громади, де запроваджено роздільне збирання ТПВ	%
кількість просвітницьких заходів, телевізійних передач та публікацій у засобах масової інформації з питань охорони навколишнього природного середовища та стану довкілля	одиниць

Моніторинг наслідків виконання «Стратегії розвитку Жмеринської міської територіальної громади до 2030 року» для довкілля заплановано проводити щорічно.

На підставі результатів державного статистичного спостереження проводити порівняльний аналіз фактичного стану компонентів довкілля з минулорічними показниками.

У разі виявлення перевищень минулорічних показників проводиться аналіз на предмет зв'язку з реалізацією завдань та проектів Стратегії.

Крім того, заплановано проводити порівняння фактичних показників індикаторів виконання завдань Стратегії за всіма напрямками.

10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

Під час проведення стратегічної екологічної оцінки ДДП «Стратегії розвитку Жмеринської міської територіальної громади до 2030 року» виявлена відсутність ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, що в першу чергу пов'язано із відсутністю проектування, будування чи функціонування потужних матеріальних об'єктів виробничого призначення та віддаленості дислокації проектної території від державних кордонів.

11.Резюме нетехнічного характеру інформації, розраховане на широку аудиторію

У процесі проведення стратегічної екологічної оцінки ДДП «Стратегії розвитку Жмеринської міської територіальної громади до 2030 року» було окреслено першочергову пріоритетність утвердження екологічної безпеки та захисту навколошнього природного середовища, що у свою чергу слугують гарантами високого рівня безпеки, покращення стану здоров'я населення та екологічної ситуації території громади. Проектом ДДП враховані наявні проблеми території і запропонована найбільш екологічно доцільна та економічно вигідна його територіальна організація та подальший сталий розвиток.

Стратегія розвитку Жмеринської міської територіальної громади до 2030 року є документом державного планування місцевого рівня, та скерована на покращення умов життя як мешканців громади, так і гостей, туристів, інвесторів через поліпшення бізнес- та інвестиційного клімату, її культурної привабливості, якості громадського середовища та системи надання ринкових і неринкових послуг. Основою для Стратегії стали конкурентні переваги громади, а також ті можливості, які відкриваються через зміни в його зовнішньому оточенні.

Тенденцією розвитку сучасної України є зростання ролі регіонів і окремих територіальних громад до одиниць регіонального і місцевого рівня управління держави, які здатні, з одного боку, зменшити навантаження на органи центральної влади, перебравши на себе частину їх повноважень, а з іншого – максимально враховувати потреби місцевих жителів при прийнятті рішень. Цей процес є результатом децентралізації, регіоналізації та демократизації.

Для ефективної реалізації регіональної та місцевої політики необхідно узгодження цілей, пріоритетів, завдань і заходів центральних, регіональних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування стосовно як розв'язання нагальних проблем розвитку, так і досягнення довгострокових стратегічних цілей. Тому, розробка та реалізація Стратегії розвитку громади здійснюється на основі системи взаємопов'язаних документів: Державна стратегія регіонального розвитку на 2021 - 2027 роки та План заходів з її реалізації; Стратегія збалансованого регіонального розвитку Вінницької області на період до 2027 року та План заходів з її реалізації.

Стратегію розвитку Жмеринської міської територіальної громади до 2030 року розроблено відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», постанови Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695 «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки», постанови Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 № 932 «Про затвердження Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів».

Очікуваними результатами втілення Стратегії повинністати:

- Збільшення кількості робочих місць.
- Підвищення рівня доходів домогосподарств.
- Підвищення бізнесової та культурної привабливості громади через поширення бренду серед інвесторів та туристів.
- Підвищений рівень комфортності громадського середовища та якості надання послуг.

Реалізація Стратегії передбачається в рамках стратегічного партнерства влади, громади та бізнесу, де кожен партнер зможе знайти своє місце і свої інтереси та внести відповідний вклад у розвиток громади.

Стратегія містить два компоненти – «стратегічний», тобто систему стратегічних і оперативних цілей, досягнення яких повинно привести до стратегічного бачення розвитку громади, та «оперативний», як окремі програми по кожному стратегічному напрямку, що складається з проектів місцевого розвитку, в рамках яких передбачені реалістичні цілі, конкретні заходи, потенційні виконавці та фінансові ресурси, необхідні для реалізації проекту.

Методологія розробки Стратегії містить кілька рівнів, серед яких – метод стратегічного управління розвитком територіальної громади як територіальної соціально-економічної системи, сукупність процесів (етапів, кроків) при укладанні (розробленні) Стратегії, а також прикладні методики та техніки, які застосовуються в тому чи іншому процесі.

Документ має модульний характер – окрім його напрямки є самодостатніми, автономними, сформованими в розрахунку на подальше впровадження через реалізацію проєктів, кожен із яких є окремим елементом впровадження Стратегії, але впливатиме на загальний результат. При потребі, документ може бути доповнений іншими напрямами розвитку, які в подальшому громада визначить як ключові.

Стратегія ґрунтуються на інших документах стратегічного характеру, зокрема, Генеральному плані забудови територій, місцевих цільових програмах, які вже прийняті міською радою і впроваджуються її виконавчими органами. Основні положення Стратегії мають враховуватися при розробці щорічних та середньострокових Програм економічного й соціального розвитку Жмеринської міської територіальної громади, галузевих програм розвитку.

Залучення широкого кола громадян до створення Стратегії розвитку дозволяє ідентифікувати та знайти прийнятні шляхи усунення проблем громади, забезпечити налагодження діалогу між громадськістю та владою. При цьому однією з основних складових процесу планування є обов'язкова участь у ньому всіх активних та зацікавлених представників громади. Розроблена таким чином Стратегія відображає інтереси усіх громадян, а тому сприймається громадою як «своя». Створена разом з громадою Стратегія незалежно від особистісних якостей керівників або політичної ситуації спрямовується на покращення стандартів життя, зміцнення місцевої економіки та системи надання послуг.

Стратегія збалансованого регіонального розвитку Вінницької області на період до 2027 року передбачає такі стратегічні цілі: Конкурентоздатний регіон на основі інноваційного та сталого розвитку, регіон належного та ефективного урядування, сталого гуманітарного розвитку, регіон спроможних громад та безпечної середовища.

Одними із основних пріоритетів розвитку регіону стане швидке завершення адміністративно-територіальної реформи та регіональний розвиток, у тому числі розвиток людських ресурсів, створення нових високотехнологічних наукомістких та інноваційних підприємств як в промисловому, так і в аграрному секторах економіки, активізація міжмуніципального співробітництва, формування фінансово спроможних територіальних громад, покращенню їх соціальної інфраструктури, створенню нових робочих місць в сільській місцевості, розвиток інфраструктури медичних послуг, розвиток внутрішнього туризму (курортно-рекреаційного, екологічного, сільського зеленого туризму) та ін.

Стратегічні напрями, визначені Стратегією розвитку Жмеринської міської територіальної громади до 2030 року, сформовано відповідно до цілей Стратегії збалансованого регіонального розвитку Вінницької області на період до 2027 року.

Впровадження Стратегії розвитку Жмеринської міської територіальної громади сприятиме виконанню Стратегії збалансованого регіонального розвитку Вінницької області на період до 2027 року та забезпечить: покращення якості життя кожного члена суспільства, стабільне зростання людського капіталу, підвищення конкурентоспроможності економіки громади та розвиток інфраструктури підтримки бізнесу, розвиток нових місцевих і регіональних продуктів і послуг, зокрема у сфері рекреації та туризму, покращення стану навколошнього середовища.

Реалізація бачення Жмеринської громади забезпечить сталий розвиток громади в цілому та регіону на базі розвитку промисловості, сільського господарства, підвищення конкурентоспроможності малого та середнього бізнесу.

Громада стане місцем розвитку людського капіталу через привабливе спортивне, культурне, мистецьке, історико-пізнавальне, екологічно-безпечне середовище.

Сучасна територія з активною громадою, здатною співпрацювати з місцевою владою, стане сприятливим для життя та максимально комфортним для мешканців і гостей.

Стратегічна екологічна оцінка Стратегії дає можливість зосередитися на всебічному аналізі можливого впливу планованої діяльності на довкілля та здоров'я населення, а також використовувати результати цього аналізу для запобігання або пом'якшення екологічних наслідків в процесі стратегічного планування.

Стратегічні напрями розвитку громади

Провівши аналіз існуючого стану громади, та опираючись на прогнози в Стратегії визначено 3 стратегічні напрями розвитку громади. Напрям А. Інвестиційна приваблива громада із розвиненим експортно-орієнтованим бізнесом, та напрям В. Комфортна громада, напрям С. Доступна громада.

Монопрофільність громади впливає на перспективи його розвитку та потребує диверсифікації економічної діяльності та переходу сервісів, пов'язаних з залізницею на новий якісний рівень. Офіційне зменшення кількості зайнятого населення на третину за останні 4 роки є величезною загрозою для подальшого успішного розвитку громади. З огляду на це, підтримка малого та середнього бізнесу, не пов'язано з залізницею, є вкрай важливим завданням.

На даний момент туристична сфера в громаді повністю відсутня, хоча є певний потенціал для розвитку цієї галузі. Включення Жмеринської міської територіальної громади в туристичні маршрути регіону дозволить збільшити зайнятість населення та створити нові робочі місця в дотичних сферах обслуговування.

Міське та сільське середовище потребує втручання з огляду на непристосованість для мало мобільних груп населення та відсутність якісних громадських просторів. Необхідні значні інвестиції в інженерну інфраструктуру та покращення послуг для місцевих мешканців.

Туристичний потенціал громади, пов'язаний з багатим історичним середовищем серед яких такі видатні постаті, як: В.О. Забаштанський, У. Кармалюк, Г.М. Чайковський та літературним героєм Остапом Бендером, поки, що майже не використовується, хоча фестивально-подієвий напрямок туризму під це добре пасує. В смт. Браїлів проводиться щорічний Міжнародний музичний фестиваль ім. Г.М. Чайковського, проте основним майданчиком для проведення даного фестивалю є заклади культури в м. Вінниця, у зв'язку із відсутністю належної туристичної інфраструктури в селищі. Новий напрямом економічної діяльності допоміг би створити додаткові місця праці та зняти соціальну напругу, пов'язану зі знатним скороченням працюючих на залізниці.

Стратегію розглядаються: основні тенденції розвитку залізничного транспорту до 2030 року; деякі прогнози розвитку Жмеринської міської територіальної громади до 2030 року; сценарії розвитку Жмеринської міської територіальної громади; місія та стратегічне бачення розвитку Жмеринської міської територіальної громади до 2030 року.

Внаслідок життєдіяльності мешканців Жмеринської МТГ створюється навантаження на екосистему громади. Екологічна ситуація на території громади характеризується відносною стабільністю показників. Разом з тим, для громади характерні такі проблеми:

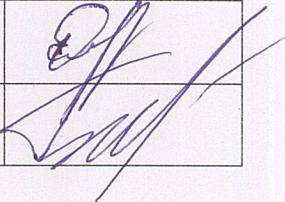
- забруднення атмосферного повітря викидами транспорту і промислових підприємств;
- наявність на території громади несанкціонованих звалищ і смітників твердих побутових відходів й відходів будівництва;
- недосконала система збору, сортування, вивезення та утилізації сміття;
- перевантаження Жмеринського міського сміттєзвалища;
- недостатній рівень озеленення громади, велика кількість старих аварійно-небезпечних дерев;
- недостатній рівень роботи щодо охорони водних ресурсів;
- відсутність системної роботи за доглядом і збереженням зелених насаджень, паркових зон і ландшафтних заказників;
- недостатній рівень розвитку екологічного виховання та громадських рухів із захисту довкілля.

Серед основних завдань Стратегії, що мають безпосередній вплив на навколошнє середовище, можна виділити:

- реконструкція, технічне переоснащення та розширення діючих виробничих потужностей на основі впровадження сучасних інноваційних, енергозберігаючих та екологічно безпечних технологій;
- будівництво, реконструкція та капітальний ремонт, модернізація мереж централізованої системи водопостачання, водовідведення та каналізації;
- реконструкція, модернізація, капітальний ремонт очисних споруд каналізації;
- будівництво мереж закритої дощової каналізації;
- здійснення робіт з благоустрою, розчистки та поліпшення санітарного, екологічного стану поверхневих водних об'єктів;
- реконструкція сміттезвалищ;
- створення потужностей з переробки та утилізації твердих побутових відходів і рослинний відходів та інше.

З метою реалізації заходів Стратегії заплановано будівництво, розширення та реконструкція об'єктів планованої діяльності та передбачається розробка низки проектів, серед яких можуть бути проекти, які відповідно до пунктів 8, 18 частини другої та пунктів 4, 5, 10, 11, 13 частини третьої статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» підлягатимуть оцінці впливу на довкілля до прийняття рішення про провадження планованої діяльності.

12. Перелік виконавців звіту про стратегічну екологічну оцінку

№ зп.	Прізвище, ім'я, по- батькові	Кваліфікація	Підпис
1	Кравченко О.К.	Магістр екології та охорони навколишнього середовища	
2	Божко О.С.	Магістр з екологічної безпеки	